

Magyar Református Nevelés

MEGJELENIK ÉVENTE 4 SZÁM ■ LETÖLTHETŐ: REFPEDI.HU/MRN

KILÁTÓ:
Gondolatok az iskolalelkészségről

Szerkesztői előszó

Üdvözllet az olvasónak! ■ SZÁSZI ANDREA

3

Tanulmány

SZÁSZI ANDREA – BÁNNÉ MÉSZÁROS ANIKÓ ■ Elemzés az iskolalelkészség aktuális kérdéseiről

5

A kérdőívek szövegei

40

Műhely – témafelvetés

MIHALINA LÁSZLÓ – MIHALINÁNÉ LIPTÁK JUDIT ■ Az iskolalelkészségről fenntartói szemmel

54

SZABÓ ELŐDNÉ ■ Iskolalelkészség és hittanoktatás: pro és kontra

58

SIBA BALÁZS ■ Felkészítés és támogatás: javaslatok az iskolalelkészi életpályához

61

MÁRKUS GÁBOR ■ Iskolalelkész – finomhangolás

64

Műhely – ökumenikus kitekintés

HODOSSI SÁNDOR ■ A lelki igazgatók szerepe a görögkatolikus egyház köznevelési intézményeiben

70

KOCZOR TAMÁS ■ Az evangélikus iskolalelkészség meghatározottságai

74

Számunk szerzői

82

Az 57. oldalon a Mezőtúri Református Kollégium fotója látható. A címlapfotót és a lap többi illusztrációját a pixabay.com-ról választottuk.

E számunk elkészítését a hollandiai OGO Alapítvány támogatta.

OGO

ÜDVÖZLET AZ OLVASÓNAK!

A kiránduló emberek jól tudják, hogy új perspektívát kaphatunk azzal, ha felmegyünk egy kilátóba. Egyrészt azért, mert kitágul a tér a szemünk előtt, pontosabb és teljesebb képet kapunk. Másrészt jobban észrevesszük a kapcsolódásokat: feltűnhetnek új utak, esetleg kihívások. A távolba láthatunk, megtervezhetjük a következő úticélunkat, vagy éppen visszanezhetünk egy olyan helyre, ahol már korábban jártunk.

Átvitt értelemben kilátóként szolgálhat számunkra ez a szám, mely a református iskolalelkészség néhány kulcskérdését fogalmazza meg. Mérföldkő abban az értelemben, hogy mind a fenntartók, mind az intézményvezetők részéről felmerült az igény az intézmény lelkiségét támogató, keresztyén arculatformálásában meghatározó szerepet betöltő iskolalelkész munkájára. Ebből adódóan itt az ideje, hogy tisztázzunk néhány kérdést: Ki is az az intézményi lelkész? Pontosán mi a feladata? Melyek legyenek a fő tevékenységei? Milyen jövőkép vetíthető előre?

Ez a tematikus szám egyben mérleg is, amiben számot vethetünk azzal, hogy hol tartunk most, pro és kontra milyen érveink vannak a témával kapcsolatban.

Mint egy jó kilátóról átláthatjuk az iskolalelkészség leggyakoribb kérdéseit és aktuális helyzetét: a fenntartók és az intézményvezetők közel 100%-a fontosnak tartja, hogy legyen lelkipásztor egy református köznevelési intézményben. De mit tudunk erről a szolgálati területről most? Milyen elvárásaink vannak/lehetnek feléjük? Erről is olvashatunk a kérdőívek elemzése kapcsán.

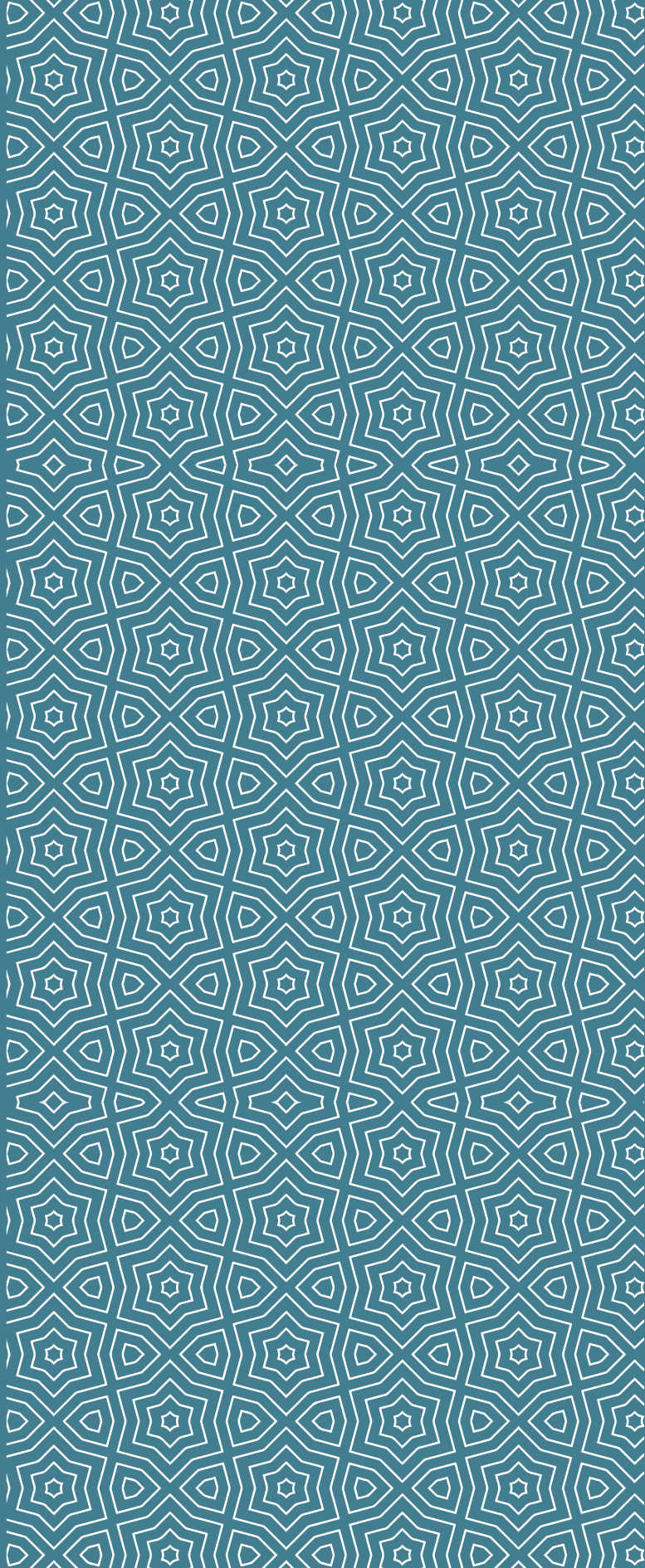
Majd ráközelítünk egy-egy résztémára, amelyeket talán messziről nem vagy nem olyan jól látnánk. Egy jógyakorlat segítségével fenntartói oldalról is bemutatjuk az iskolalelkészség működésének lehetőségeit. Ugyanakkor kitérünk az egyik sarkalatos pontra is: Tartson-e hittanórákat az iskolalelkész? Ötleteket kaphatunk arra vonatkozóan, hogy a felsőoktatás hogyan készítheti elő ezt a szolgálatot, illetve vitaindítóként olvashatunk arról, hogy létezik-e egyáltalán, és ha igen, milyen alternatívák mentén működhet az iskolalelkészi életpálya.

Lehet távolra is látni: evangélikus és görögkatolikus pozitív példák és jógyakorlatok segítségével, ahol már jól működik az „iskolalelkészi” terület. Vajon mit érdemes ezekből megtanulnunk és megfogadnunk?

Kilátó... Mérleg... Mérföldkő... Bárhogyan is nevezzük, a lényeg ugyanaz: foglalkoznunk kell a témával. Ehhez kínálunk néhány gondolatébresztő írást.

DR. SZÁSZI ANDREA

Tanulmányok

SZÁSZI ANDREA – BÁNNÉ MÉSZÁROS ANIKÓ¹

ELEMZÉS AZ ISKOLALELKÉSZSÉG AKTUÁLIS KÉRDÉSEIRŐL

Az MRE Zsinata 2020 júniusában az RPI-t bízta meg a református iskolalelkészek jogállását, feladatkörét, felkészültségét elemző tanulmány elkészítésével. Ennek előkészítésére az RPI egy iskolalelkészekből és felsőoktatási szakemberekből álló munkacsoportot hozott létre. A munkacsoport arra az álláspontra jutott, hogy a helyzet széles körű megismerésének érdekében egy kérdőíves felmérés elkészítésére és elemzésére lesz szükség. 2020 októberében megkerestük az intézményvezetőket, az iskolalelkészeket és a fenntartók képviselőit. A kérdőívekre érkezett válaszok elemzése a következőkben olvasható.

BEVEZETŐ GONDOLATOK

2020. október 1-i adatok alapján a református köznevelés 168 intézménnyel rendelkezik, melyek közül 81 többcélú intézmény. Az intézményvezetői kérdőívet 63 fő töltötte ki, mely 34%-os kitöltési arányt jelent. Az intézményeket 127 református egyházi jogi személy tartja fenn. A fenntartók részére készült kérdőívet 49 fő töltötte ki (39%), az iskolalelkészi kérdőívet 35 fő küldte vissza. Sajnos arra vonatkozóan nem sikerült hiteles felmérést végeznünk, hogy összesen hány köznevelési intézményben alkalmaznak intézményi lelkészt az MRE rendszerében, így ehhez kapcsolódó %-os eredmény nem áll rendelkezésre.

A törvény használja az intézményi lelkész és a vallásoktató lelkész fogalmakat, viszont a köznyelv nem. A tanulmányban, az érthetőség kedvéért a köznevelési intézményben foglalkoztatott intézményi lelkészt röviden és összefoglalóan iskolalelkésznek (adott esetben óvodalelkésznek) neveztük.

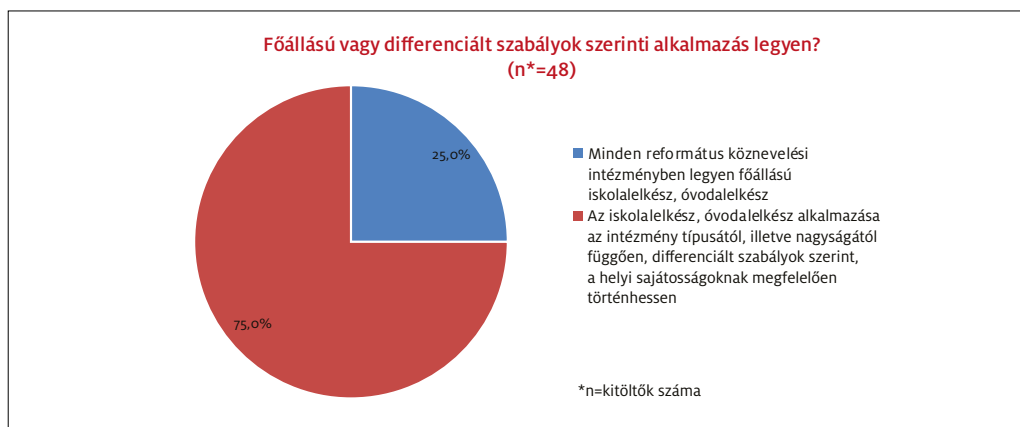
1. A fenntartói kérdőívek eredményei

1.1. Háttérinformációk, általános kérdések

A fenntartói kérdőívet 49 fő töltötte ki (39%). 49%-uk egyházközségi fenntartó, 28,6%-hoz minimum két fenntartott intézmény tartozik, és a válaszadók között volt olyan is, aki 2–5 (24,4%), illetve 8 intézményt (2%) fenntartó egyházi jogi személy képviselője volt. A fenntartói kör tehát több területen is reprezentálta magát.

A kérdőív több részből állt. A bevezető szakasz egy általános kérdéssel indított. Ebben arra voltunk kíváncsiak, hogy a kitöltők véleménye szerint segítené-e az MRE köznevelési intézményeinek feladatellátását, nevelő-oktató munkáját, ha egy-egy adott intézményben intézményi lelkész szolgálatára is lehetőség nyílna. Nagyon magas arányban, 98%-ban igen választ adtak erre a kérdésre.

Egy külön egységben lehetőség volt az iskolalelkész foglalkoztatásával kapcsolatos álláspontok kiválasztására: Legyen-e egységes? Legyen-e lehetőség a differenciálásra? Ha igen, akkor hogyan és milyen módon valósulhatna ez meg? A válaszadók 75%-a azt a javaslatot támogatta, hogy az iskolalelkész/óvodalelkész alkalmazása az intézmény típusától, illetve nagyságtól függően, differenciált szabályok szerint, a helyi sajátosságokat figyelembe véve történhessen. Kisebbségben (25%) voltak azok, akik szerint főállású iskolalelkész/óvodalelkész kell alkalmazni egy református köznevelési intézményben.

A differenciálás mellett voksolók intézménytípus, illetve az intézmény nagyság szerinti megkülönböztetésre is tehettek javaslatot. A válaszadók több lehetőséget is javasoltak, amely eredményét az alábbi diagramon láthatjuk. A szakképzés és az óvoda kapta a legkevesebb szavazatot, bár a kitöltők fele ezekben az intézménytípusokban is fontosnak tartaná a lelkési segítséget. Ez azt mutatja, hogy a köznevelési rendszerben a fenntartók elengedhetetlennek tartják intézményi lelkész bevonását.

1.2. Ellátandó feladatok

A kérdőív következő egysége a köznevelési intézményi lelkipásztor lehetséges feladatköreit vette sorra. Azért, hogy összehasonlítható legyen a háromféle vélemény, ez a téma, majdnem ugyanazokkal az állításokkal mindhárom kérdőívben szerepelt. A jelenlegi, általunk ismert gyakorlat alapján 11 feladatterület felsorolásából választhattak a kitöltők, melyeket 1–5 skálán kellett fontossági sorrend szerint rendezniük. A legfontosabb 3 terület a következő volt:

- Pedagógusok, intézményi munkatársak lelkigondozása (4,83)
- A gyermekek, tanulók lelkigondozása (4,73)
- Hitéleti alkalmak, diakóniai szolgálatok szervezése, koordinálása (4,52)

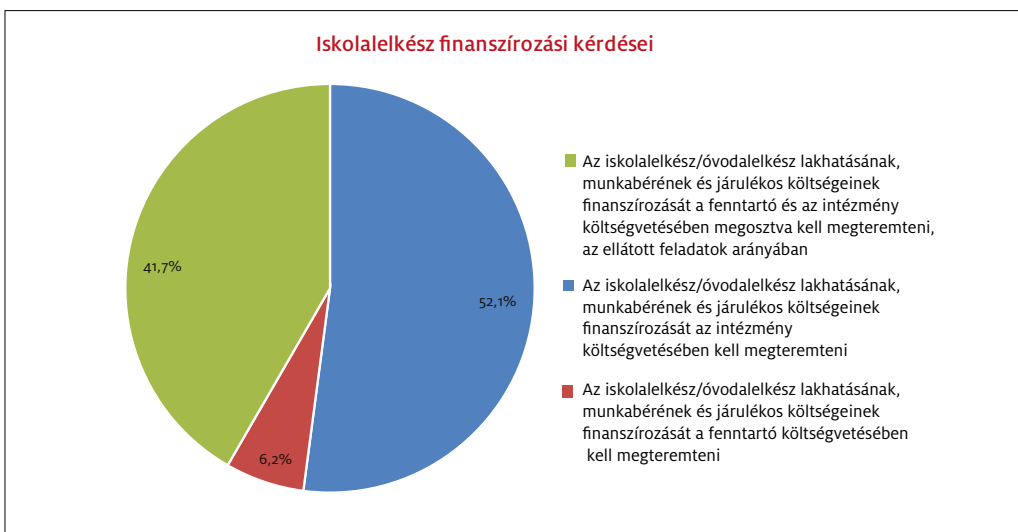
Legkevésbé a tudományos munkát tartották fontosnak a fenntartók (2,69), ami számban messze elmaradt az összes többi terület jelentőségétől.

A hasonló gondolkodásmódot mutatja, hogy az 1–2. helyre kerülő állításoknál nagyon kicsi a szórás, tehát nagyrészt azonos a fenntartók álláspontja. A 3–5. helyre sorolt feladatok esetében már kicsit nagyobb, de még jelentősebb a véleménykülönbség figyelhető meg a 7–9. helyen található feladatterületeknél. A legnagyobb különbség a tudományos munka és a környező gyülekezetekkel való kapcsolattartás szükségességének megítélésében volt (1,15–1,16 a szórás).

1.3. Finanszírozási kérdések és további tisztázandó pontok

Az alkalmazás tartalma mellett fontos kérdés a finanszírozás is. Mindhárom felkínált állásra érkezett visszajelzés. Legkevesebben (6,2) a fenntartó költségvetésében látnák ennek a helyét. A többség (93,8%) vagy teljes egészében az intézmény költségvetésében (52,1%), vagy a feladatok arányában a fenntartó és az intézmény között megosztott módon (41,7%) látná ezt a feladatot megvalósíthatónak. Mivel a kérdőívben ennek részleteibe nem mentünk bele, ezért annak további kibontása, illetve a megvalósítás lehetőségeinek feltérképezése egy későbbi feladat részét képezi.

Lehetőség nyílt arra is, hogy a kitöltők saját gondolataikkal gazdagítsák a téma feldolgozását. 13 fő (26,7%) adott írásos visszajelzést, melyek nagyon tanulságosak és valóban elgondolkodtatóak. Volt, aki csak azt jelezte számunkra, hogy fontosnak és szükségesnek tartja az iskolalelkészről való közös gondolkodást. Mások további tisztázandó kérdéseket javasoltak, mint például: a függelmi viszony kérdései, a választás, ellenőrzés jogkörei, intézményekbe „beszolgáló” gyülekezeti lelkészek jogkörei, lelkészképzésben való felkészítés az intézményi lelkészi szolgálatra. Mások a jogyakorlatukat, tapasztalatukat osztották meg. Az alábbiakban a hosszabb, részletesebb és az előző felsorolásba kevésbé kategorizálható válaszokat gyűjtöttük össze:

- *„Csaknem 10 éve van iskolánkban iskolalelkész. Kiváló munkatársakat kaptunk személyükben. Nagyon szeretünk velük együtt dolgozni. (Egyszerre csak egy ilyen státuszú lelkész van.) Rendkívül fontos munkát végeznek iskolánkban. Az iskola és a gyülekezet életében az egyik legjobb döntés volt, amikor először iskolalelkészt alkalmazott az iskola. Mindenkinek csak ajánlani tudjuk. Fontos azt is hangsúlyozni, hogy a rátermettség, az elhivatottság és az ilyen irányú pedagógiai végzettség nem nélkülözhető. Illetve nem javasolnánk, hogy kezdő lelkész legyen iskolalelkész. Jó, ha van pedagógiai végzettsége az iskolalelkésznek, és van gyülekezeti lelkészi tapasztalata is. Az is fontos tapasztalat, hogy az iskolalelkésznek saját maga kell megtalálnia azokat az utakat, csatornákat, melyeken keresztül az evangéliumot eljuttathatja a fiatalokhoz. Ehhez nagyon nagy önállóság és kreativitás is szükséges. Olykor az iskola vezetését is helyre kell igazítani, ha nem biblikus és/vagy nem református szellemiségű döntéseket akarnak hozni. Ilyen helyzetekben az iskolalelkész sokkal hamarabb tud cselekedni és szólani, vagy a fenntartót tájékoztatni, mintha csak a fenntartó szeme lenne rajta az iskolán.”*
- *„Az iskola lelkész függelmi viszonya legyen tisztázott. Ki a főnöke? Ki határozza meg a feladatait? Ki ellenőrzi? Mi és ki határozza meg a fizetését? Nem szerencsés, ha a fenntartó egyházközség vezető lelkészének kevesebb a fizetése..., jobb állapotú lakásban lakik.”*
- *„Nem látszik helyesnek, ha az intézményi lelkész feladatot a fenntartó egyházközség vezető lelkésze végzi, hiszen neki elsősorban a gyülekezeti munkára kell(ene) fordítania a kapacitásait. Bár bizonyára vannak olyan gyülekezetek is, ahol a két feladat – szabályozottan – összeegyeztethető. De azt le kellene szögezni, hogy az intézményi lelkész nem azért van, hogy a fenntartó egyházközség „gyülekezeti lelkészének” a fizetését kiegészítse, vagy biztosítsa.*

Nem biztos, hogy sikerül találni „megfelelő” intézményi lelkészt, a kiválasztás folyamatát jó lenne szabályozni, esetleg a gyülekezeti beosztott lelkész kirendeléséhez hasonlóan alakítani ki – megelőzendő az intézményi lelkész és a fenntartó gyülekezet vezető lelkésze közötti későbbi konfliktusokat.

Amennyiben (ameddig) nem sikerül találni „megfelelő” intézményi lelkészt, valahogy úgy kellene szabályozni, hogy a napi munka és a lelki élet akkor is biztosított legyen (esetleg mint most, ahol nincs intézményi lelkész): lehet, hogy több feladatot szétosztva a munka-

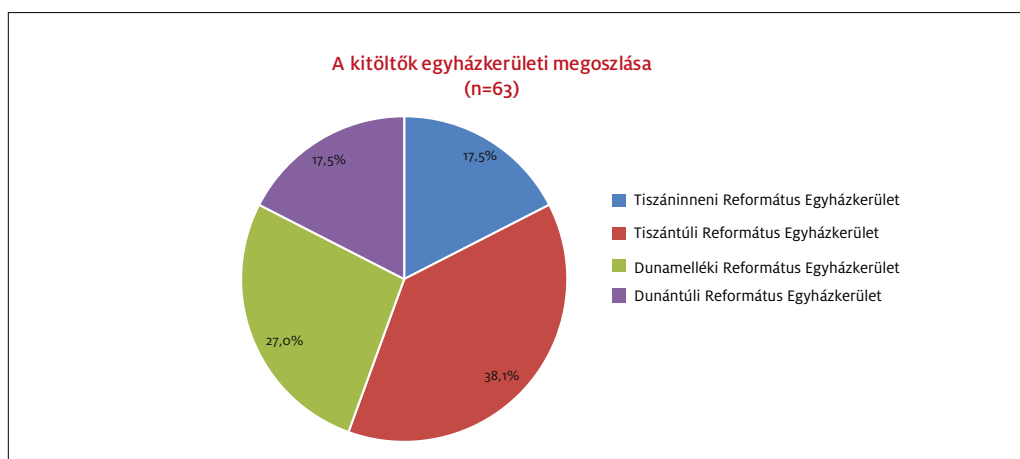
társak, pedagógusok között a lelki étellel kapcsolatosan. Esetleg átmeneti időre, korlátozottan, a fenntartó egyházközség vezető lelkésze is megbízható lehetne, de csak ebben a speciális helyzetben, és pl. egy nevelési évre. De inkább jobbnak látszik a pedagógusok között kiosztani a lelki feladatokat (akiket elvileg hitbéli szempontok szerint is választanak, ezért ők is alkalmasak lehetnek lelki feladatokra pl. áhítat tartása, nyilvános imádság és a személyes lelkigondozás, kirándulások, csendesnapok szervezése, amelyet a szokott rend szerint az intézmény általában végez is).”

- „Az intézményi lelkész jelenlétét rendkívül fontosnak tartom, hiszen nézetem szerint ő tudja a leginkább biztosítani az intézmény keresztyén szellemű (krisztusi) működését. Több intézmény esetén a fenntartót képviselő lelkipásztornak sem ideje, sem figyelme nem jut arra, hogy ezt megtehesse. Egy gyülekezet, egy intézmény viszonylatában a gyülekezet és az intézmény mérete határozza meg, hogy ez mennyire működőképes. A lelkigondozás feladatát mindenekelőtt valóban tartom.”
- „A mi intézményünkben már szolgál iskolalelkész 3 éve. Megteremtettük ennek a feltételeit. Munkaköri leírást dolgoztunk ki. A hittanórák mellett tanári bibliaórákat, áhítatokat tart, gyerekek lelkigondozását végzi, részt vesz a vezetőség munkájában, és az alkalmak szervezésében: pl. műsorok, adventi teaház stb. Ezáltal az intézmény lelkiségét és arculatát nagymértékben formáló személy. Hálásak vagyunk az Úr Istennek, hogy megtaláltuk ehhez az alkalmas szolgátársat.”
- „Égetően szükségesnek tartanám, hogy az intézményi lelkészi státusz tisztázva legyen. Egyfelől az intézményi lelkészek kötelességeit illetően. Másfelől a fenntartó gyülekezethez és az ottani szolgálatokhoz való viszonyában: ha a fenntartó gyülekezetnek és szolgáló közösségének nem aktív tagja az intézményi lelkész, akkor az intézménybe járó diákoknak a gyülekezettel való kapcsolata nemhogy erősödne, hanem inkább gyengülhet is, így az intézmény nem tudja betölteni egyik fő küldetését. Harmadrészt (ami ugyanennyire fontos) a megbecsültségét illetően: egy intézményi lelkész valóban más felelősséggel bír, mint egy gyülekezeti lelkész, de az intézményi lelkész is felelősségteljes szolgálat, aminek kijár a megbecsülés a lelkésztársadalom részéről is, egyébként intézményi lelkésznek nem fog elmenni az, akinek a szolgálata igazán építő lehetne (hanem elmegy az, akinek valamiért döcögőssé vált a gyülekezeti szolgálata). A másik javaslatomnak talán nincs realitása, de mégis ideális lenne, ha az intézményfenntartó gyülekezet lelkésze legalább 1 éves iskolai, pedagógusi gyakorlatra tenne szert (így könnyebben behelyezkedhetne a pedagógusok és a diákok helyébe, amikor döntést hoz, vagy a kapcsolatot keresi velük).”
- „Az iskolalelkészt azonosítják a hitoktatóval, feladata többrétű kellene, hogy legyen, és az órák megtartása helyett a hitoktatók koordinálásában látnám jelentőségét.”

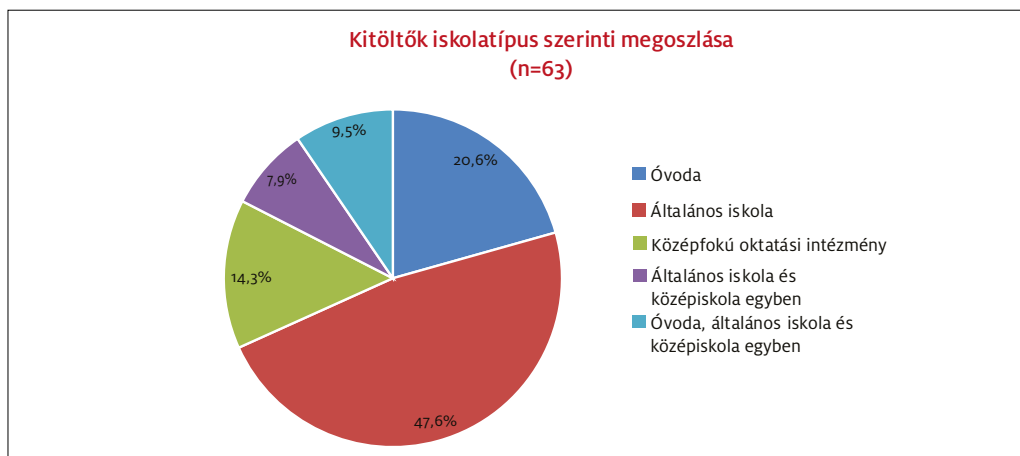
2. Az intézményvezetői kérdőív eredményei

2.1. Bevezető gondolatok és háttér-információk

Az intézményvezetők számára készült felmérés hosszabb és bőségebb volt a fenntartókénál. Itt 25 kérdésre vártunk választ a kitöltőktől. 63 intézményvezető küldte vissza, mely 34%-os kitöltési arányt jelent. Az utolsó 5 kérdés az adott intézményre, a fenntartóra, illetve a településre vonatkozott. A kitöltők 76,2%-ban egyházközségi, 17,5%-ban egyházkerületi és 6,3%-ban egyházmegyei fenntartású intézményt vezetnek. Ezek alapján zsinati, illetve református felsőoktatási intézményhez tartozó óvoda/iskola vezetője nem vett részt a felmérésben. Az egyházkerületi megoszlás azt mutatja, hogy mind a négy egyházkerületből kaptunk visszajelzéseket.

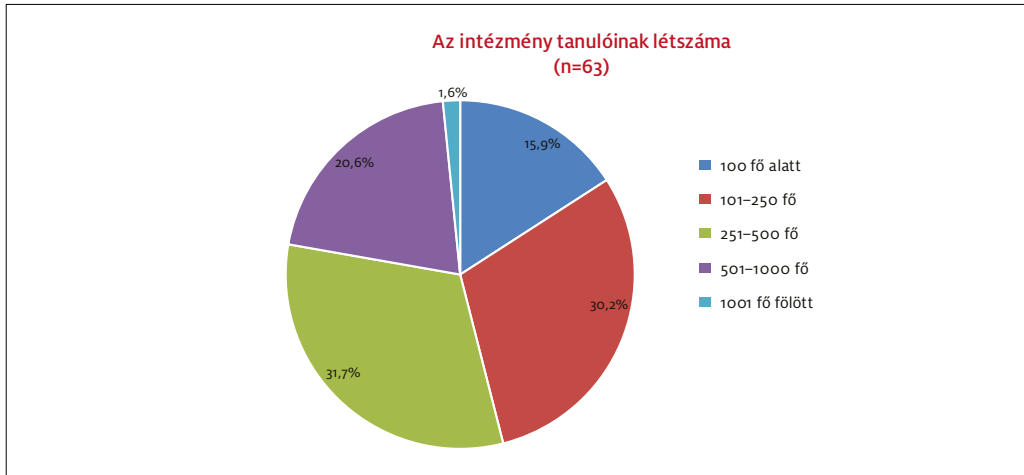

A háttéradatokból az is kiderül, hogy a kitöltők közül a legtöbben (47,6%) általános iskolát vezetnek, valamint, hogy 17,4%-uk többcélú intézmény (óvoda, általános iskola és/vagy középiskola) vezetője. De más intézménytípus is megjelenik a skálán.

Az érintett intézmények 71,4%-a 30.000 fő alatti településen, 23,8%-a 30.000–1.000.000 fő közötti városban, és 4,8%-ban ennél nagyobb létszámú településen található.

Az érintett református köznevelési intézmények közül a legnagyobb arányban a 251–500 fő (31,7%), ezt követően a 101–250 fő közötti (30,2%) tanulólétszámmal rendelkező intézmények jeleztek vissza. A legalacsonyabb számban az 1001 fő fölötti tanulólétszámú intézmények képviseltették magukat.

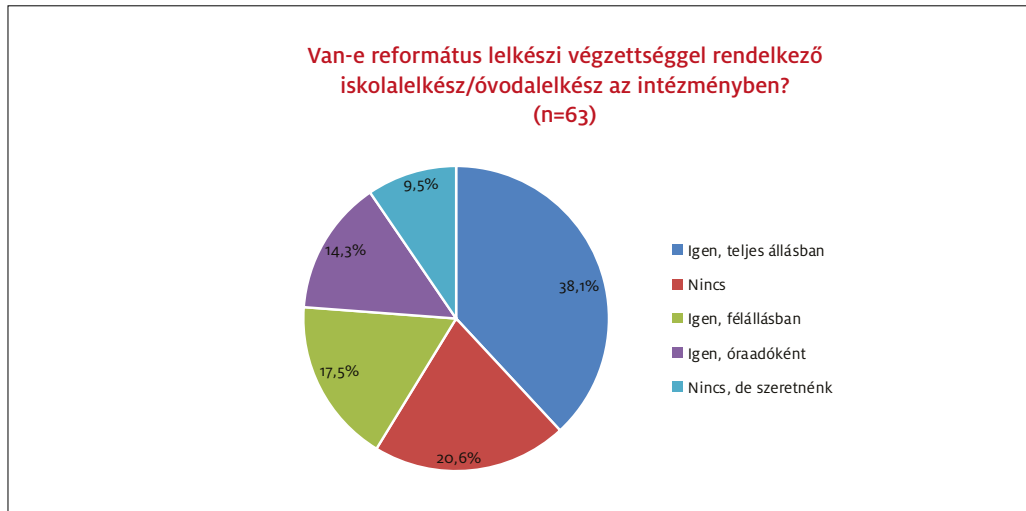
A tanulói létszámon belül rákérdeztünk a református diákok arányára is. Legnagyobb számban a 75%-nál több református tanulót felsorakoztató intézmények vannak (61,9%), de meglepő adat, hogy van olyan intézmény, ahol a reformátusok száma kevesebb, mint 25% a tanulói összlétszámhoz viszonyítva.

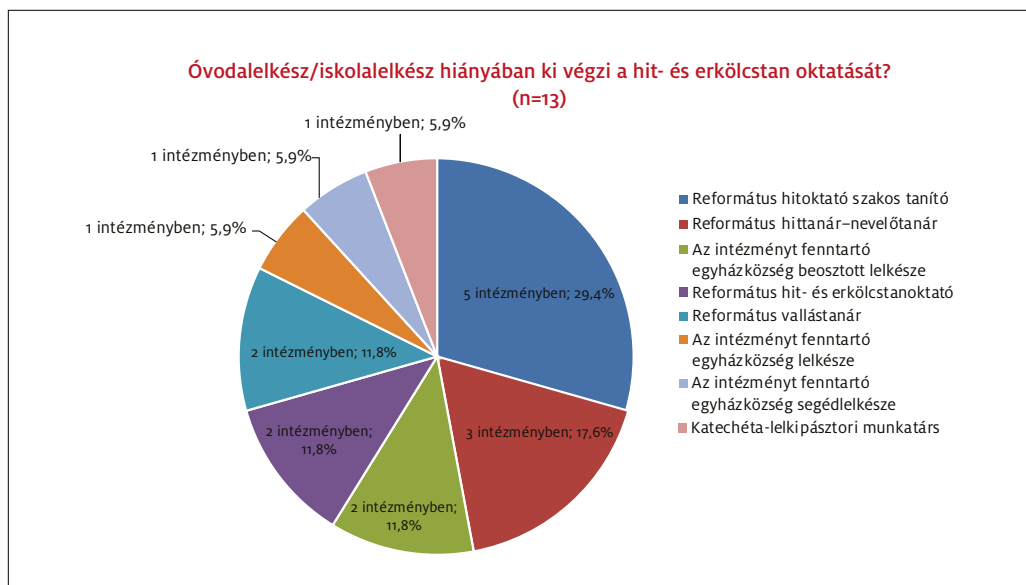
Mindezeket áttekintve látható, hogy széleskörű volt a kitöltői réteg.

2.2. Az intézményi lelkészek létéről

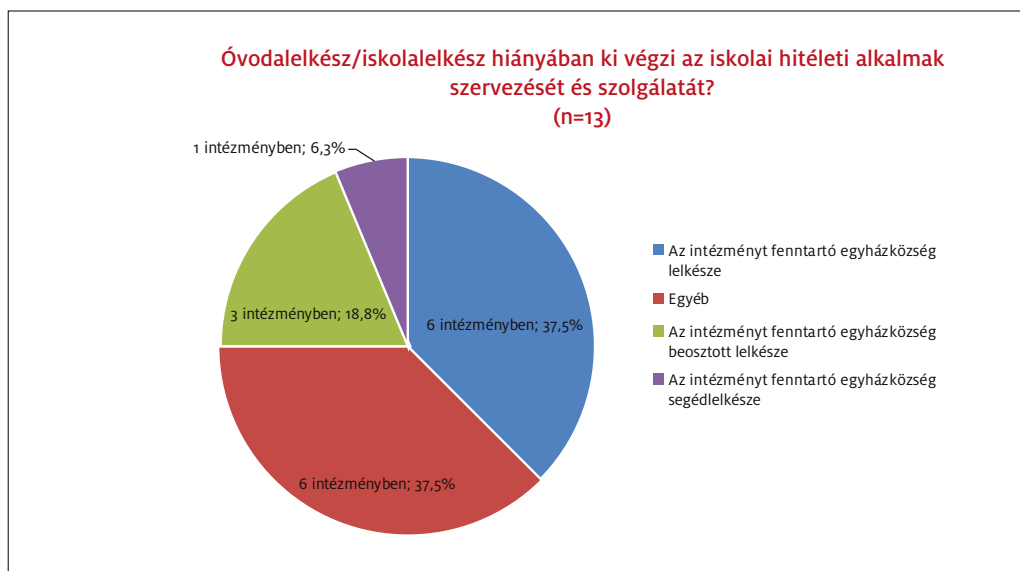
Maga a kérdőív több részterületet vizsgált. Az első terület az aktuális helyzetfelmérés volt. Nagyon vegyes a kép annak vonatkozásában, hogy az adott intézményben van-e iskolalelkész/óvodalelkész, és ha igen, milyen státuszban foglalkoztatják.

Meglepő, hogy a visszajelző intézmények 30,1%-ában nincs alkalmazva intézményi lelkész, és 20,6% nem is jelezte ezt az igényét. Szintén elgondolkodtató a 14,3%-os óraadói intézményi lelkészi státusz. Összességében viszont az intézmények 69,9%-a alkalmaz valamilyen módon köznevelési intézményi lelkészt. A nemleges választ adók esetében arra is rákérdeztünk, hogy kihez tartoznak az intézmény hitéleti tevékenységei: azaz ki végzi a hittanoktatást, ki foglalkozik az iskolai/óvodai hitéleti alkalmak szervezésével és azok ellátásával.

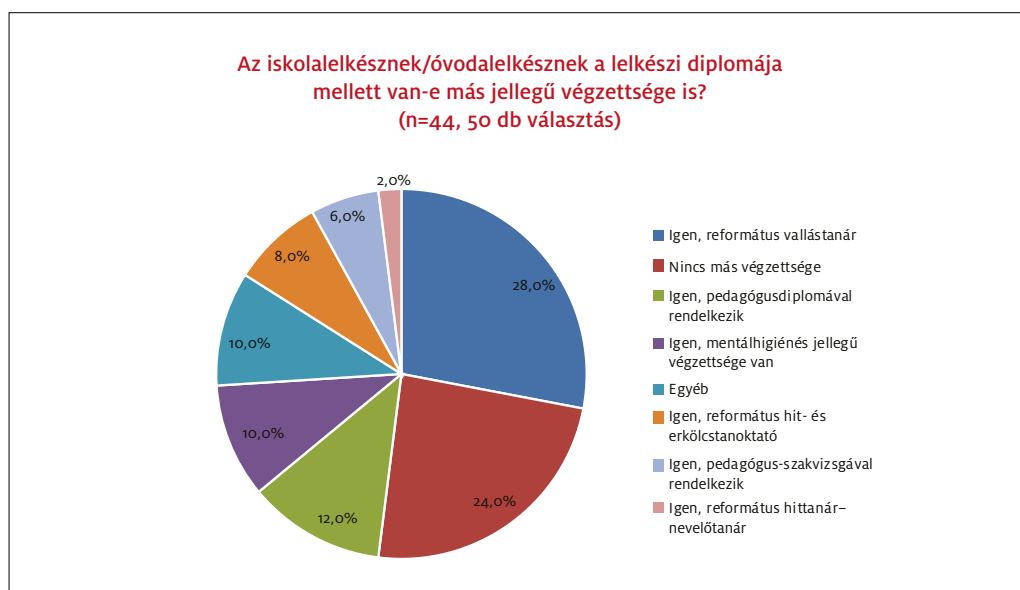

A válaszokból kiderült, hogy mindkét területen többféle végzettséggel, státusszal rendelkeznek a kollégák. Röviden összefoglalva: a hittanoktatást általában az arra jogosító végzettség birtokában végzik, míg a további intézményi hitéleti alkalmak magas arányban a fenntartó egyházközség lelkipásztorainak feladatai közé tartoznak. Hosszabban részletezve: a válaszokból kiderül, hogy hittanoktatást főleg hitéleti–pedagógiai diplomával (református hitoktató–tanító, hittanár–nevelőtanár, hit- és erkölcsstan oktató, vallástanár, katechéta–lelkipásztori munkatárs) rendelkezők végeznek (76,4%). Ezzel szemben jóval kisebb arányban végeznek hittanoktatást az intézményhez kapcsolódó egyházközség lelkészei, akikről kiderül, hogy főleg az intézményi hitéleti alkalmak szervezése és megtartása (62,5%) a feladatuk. Ennél a kérdésnél egyéni válasz megadására is volt lehetőség. A válaszadók közül többen a hittanoktató, vallástanár végzettséget tüntették fel. Egy intézmény (6,3%) jelezte, hogy náluk a hitéleti alkalmak szervezése és tartása az intézményvezető kezében van.

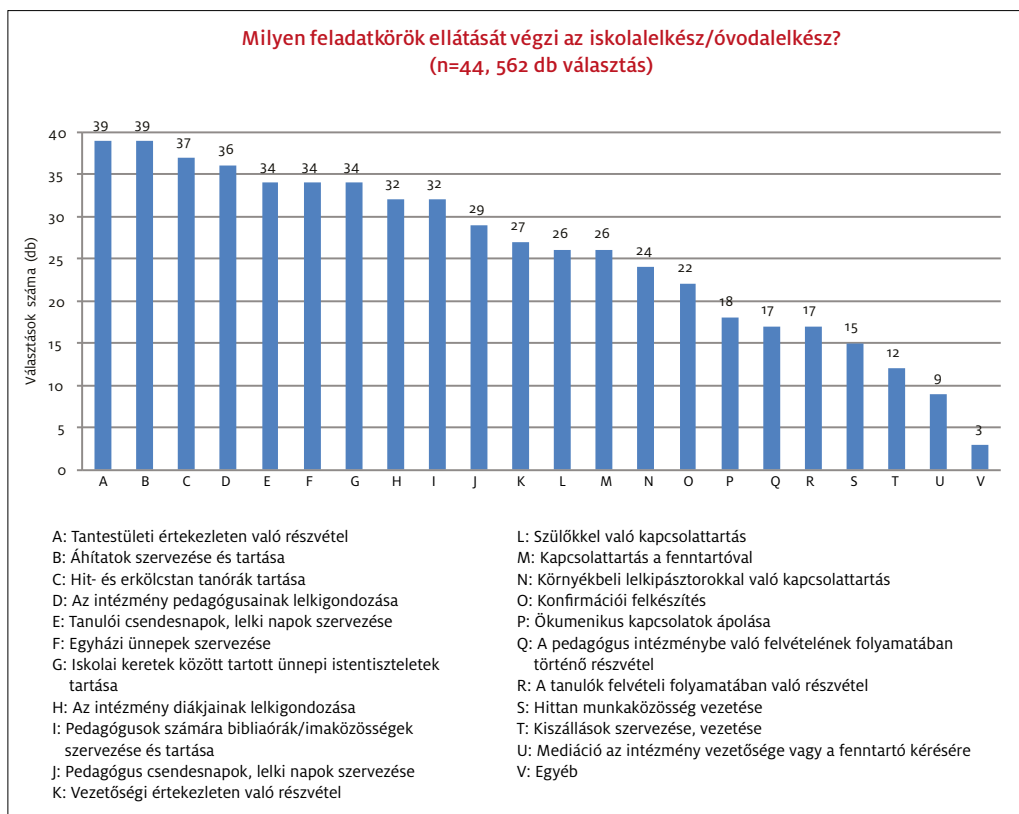
2.3. Az intézményi lelkészek végzettsége

Az intézményi lelkészek 76%-a többdiplomás szakember, akik közül a többség valamilyen hitéleti–pedagógiai képzéssel rendelkezik (40%). De megjelenik a mentálhigiéné, vagy valamilyen más pedagógusdiploma is. Különösen érdekes, hogy az egyéb rovatból kiderül, hogy az iskolalelkészek/óvodalelkészek között fotográfus, szociológus és családterapeuta/családkonzulens is van.

2.4. Ellátandó feladatok

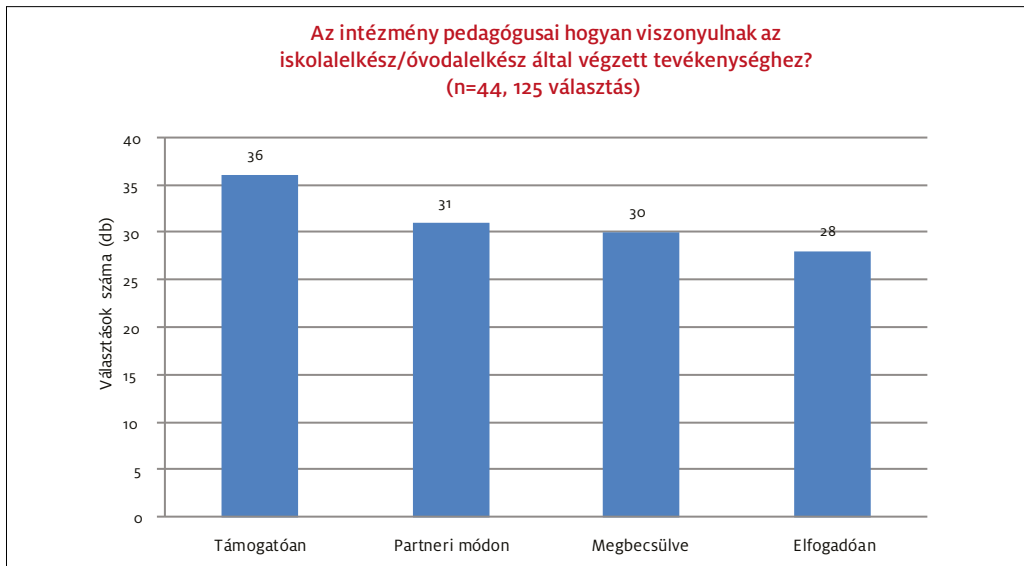
Azokban az intézményekben, ahol van iskolalelkész, bőséges feladatlista található a feladataikról, melyet az alábbi diagram összegez. Mivel fontos kérdés, hogy végezzen-e hittanoktatást az intézményi lelkész vagy sem, ezért tanulságos az a tapasztalat, hogy a jelenlegi gyakorlat szerint az intézmények 86,4%-ában fontos és kiemelt terület ez a szolgálat. Az intézmények 86,4%-ában fontos és kiemelt feladatuk ez a szolgálat. Ezen kívül még szervezői, egyházi arculatformáló és lelkipozozói feladatkörük van. A legkevésbé jelentős helyet a mediáció foglalja el ezen a listán. Az egyéb rovatban a kitöltők válaszaiból kiderült, hogy egyes esetekben van, aki családterápiát tart (képzettség alapján), van, aki hittantábort és kirándulást szervez, illetve az is előfordul, ahol a munkaidő egy részével a fenntartó rendelkezik.

A visszajelzésekből megtudhatjuk azt is, hogy ahol van iskolalelkész/óvodalelkész, ott a hit- és erkölcsstan oktatást 79,5%-ban nem egyedül végzik, vannak ezen a területen munkatársaik, akik hitéleti-pedagógiai végzettséggel rendelkeznek.

2.5. Intézményi kapcsolatok

Milyen az intézményi lelkész kapcsolata az intézményvezetővel és a tantestülettel? Hol állnak ők, intézményvezetői szemszögből nézve az intézmény hierarchiájában? 56,8%-ban az intézményvezetés tagjai, általában teljes- vagy félállású alkalmazottként. Az intézményvezetők az iskolalelkésszel való kapcsolatukat 86,4%-ban teljesen megfelelőnek tartották. 11,4% vélte úgy, hogy nagyrészt jól működik, de lenne mit javítani rajta, és csak 2,3% mondta azt, hogy inkább nem megfelelő, mint megfelelő. Örömteli eredmény, hogy az „abszolút nem megfelelő” választ senki sem választotta. Szintén az intézményvezető szemszögből nézve, a pedagógusok nagyon vegyesen, de nagyrészt pozitívan állnak az iskolalelkészekhez, ugyanakkor a választási lehetőségek között megjelent az érdektelenül, a távolságtartóan és az ellenállóan kifejezés is. Egy visszajelzésben minden válaszlehetőség bejelölésre került, így az értelmezhetetlensége miatt kikerült a feldolgozásból.

88,6%-ban úgy látják az intézményvezetők, hogy az iskolalelkész/óvodalelkész erősíti és meghatározza az iskolában/óvodában a református szellemiség formálódását, az intézmény feladatellátását és a nevelő-oktató munkát. A „nem” választ adó intézmények kis létszámban fordultak elő, az összes kérdésre adott visszajelzésüket áttekintve kiderül, hogy nagyrészt teljes állásban, vagy félállásban alkalmaznak intézményi lelkészt, aki azonban sehol nem tagja az intézményvezetésnek. Az intézményi lelkész munkaideje nagy részében hittanórát tart, és intézményi kapcsolatai megfelelőek. A pedagógusok támogatóan, elfogadóan és partneri módon viszonyulnak hozzá. Ennek ellenére vegyes a megítélésük abban a kérdésben, hogy egy iskolalelkészre szükség van-e és segítség-e egyáltalán a református köznevelési intézményen belül. Talán hozzájárulna az arculat formálódásához, ha az intézményi lelkész is tagja lehetne az intézményvezetésnek, és hatékonyabban segíthetné az intézmény hitéletének alakulását.

Az „igen” választ adók közül 32 fő ki is fejtette, hogy miért tartja az arculatformálásban, intézményvezetésben segítségnek az iskolalelkészt. Megjelenik benne az egyéniség szerepe, az iskolalelkész által ellátott tevékenységek fontossága, a kapcsolópont (híd) funkciója iskola és gyülekezet, diákok és egyház között, a lelkigondozás és más területek között egyaránt. Az alábbiakban olvasható néhány kiemelt gondolat:

- „Személyiségével, kisugárzásával segítheti a református közösség alakulását.”
- „A hitélet alakítása, formálása alapvető feladata az iskolának. Ennek irányításában nagy támasza az iskolavezetésnek. Ugyanakkor szervezi a gyerekközösségeket is, akik később integrálódhatnak a gyülekezet ifjúsági tagozatába.”
- „Az iskolalelkész szolgálata meghatározó a református szellemiség kialakításában. Jelenléte, munkája nélkül az egyházas jelleg nem jelenne meg ilyen markánsan intézményünkben.”

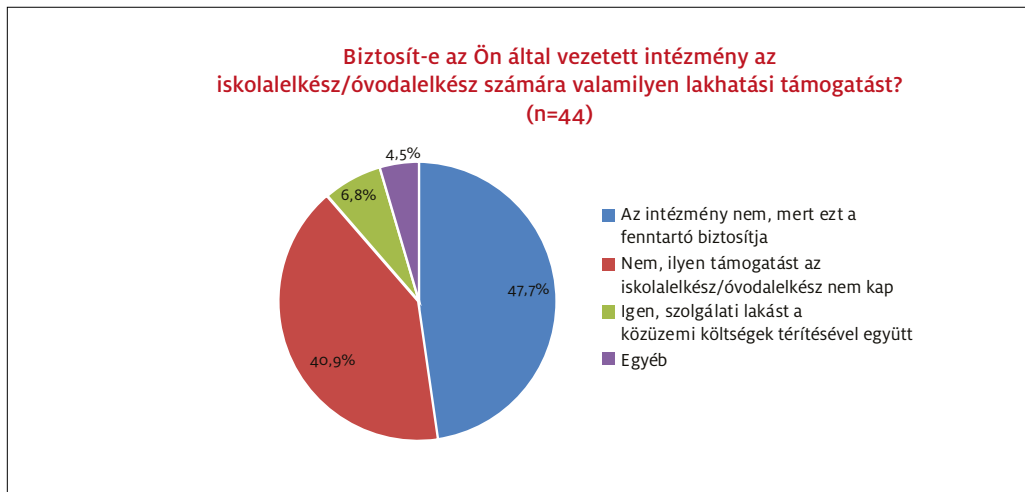
- „Egyéniségéből és feladataiból fakadóan arcot ad a református vallásnak és egyháznak, ami az intézményvezetés törekvéseit nagyban támogatja, erősíti.”
- „Jelenléte támogató, megnyugtató, biztos pont az intézmény életében.”
- „Az intézmény Pedagógiai Programjában megfogalmazott célok megvalósításában, hangsúlyozásában alapfeladatokat lát el.”
- „A bibliai történetek feldolgozásában.”
- „Jelenlétével, hozzáállásával példát mutat. Áhítatok tartásával tanít.”
- „Hitelesen közvetíti a református értékeket.”
- „Hidat képez iskolánk tanulói, szülei, pedagógusok és a fenntartó gyülekezet, presbitérium között. Mélyíti a református hitet.”
- „Sok hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulóink van, akik lelkigondozása nagyon fontos.”
- „Ötletekkel, példamutatással, hitelességgel, jó szóval, jó cselekedetekkel, szervezéssel és lebonyolítással, észrevételekkel, kritikával, bátorítással, imádkozással.”
- „Főleg a munkatársak körében, akiknek nincsenek református, sőt egyházi gyökerei, tud hatékony lenni a hiteles jelenléte, az eseményekkel, pedagógiai tevékenységekkel kapcsolatos igei kapcsolódásai. A református/egyházi gyökerekkel rendelkező munkatársak számára megerősítést, erőforrást jelentenek az általa vezetett alkalmak.”
- „Iskolánk nélkülözhetetlen „összetevője”, ő a kovász mind a tanulók, mind a kollégák számra. Minta tanulóink előtt, személyiségében testesíti meg mindazt, amit szeretnénk, ha gyermekeink, tanulóink majd magukkal vinnének az itt eltöltött évek után. Szolgálatkészsége utolérhetetlen! A nevelő-oktató munkában segítő attitűddel és maximális szakmai tudással áll helyt. Végtelenül hálás vagyok a Mindenható Istennek, hogy ő a mi iskolalelkészünk!”
- „Az óvodalelkészünk a fenntartó egyházközség lelkésze, így mint a fenntartó képviselője, részt vesz az intézmény arculatának formálásában, gyakori jelenlétével erősíti az egyházi jelleget, szellemiséget, az áhítatok tartásával lelki táplálékot ad a kollégáknak, közös programok szervezésével erősíti a csapatszellemet, a szülőkhöz, gyermekekhez való viszonyával követendő mintát ad minden dolgozónak.”
- „A pedagógusok számára tartott lelkigondozással, áhítatokkal, valamint a gyerekek számára tartott áhítattal.”
- „Az intézmény mint lelki közösség hitéletének formálásában és annak megerősítésében nyújt érzékelhető segítséget. Személyiségével képes az evangéliumot a gyermekek számára hitelesen közvetíteni és átadni.”
- „Azon, hogy igazi lelki vezető legyen, még dolgozni kell, de a jelenléte egyértelműen pozitív.”
- „Intézményiünk lelki fejlődésében nagy szerepe van a határozott lelki vezetésnek.”
- „Az intézmény hitéleti alkalmait, az ünnepeket, a családi istentiszteletek lebonyolítását együtt alakítjuk ki, beszéljük meg. Kiemelkedő zenei tehetségével (gyönyörű énekhang, többféle hangszeren is játszik) minden alkalom színvonalát emeli. Vezetésével a

városunkban egyedülálló módon gitár hangszeres oktatás is folyik az intézményben és furulyaoktatás is. Hittanversenyekre is felkészíti a gyerekeket. A hittanórák megtartása mellett 5–6. évfolyamon egyháziének-órákat is tart, osztályonként heti 1 órában.”

- „Képviseli a lelkiséget, személyes beszélgetéseken keresztül mélyíti a hitet. A fenntartóval való kapcsolatban híd tud lenni. Erősíti a református identitást.”
- „Minden iskolai helyzetben, feladatban, a nevelő-oktató munkában való jelenléte, az Isten igéjének közvetítése segíti a református szellemiség formálódását.”
- „Maximálisan támogatja az intézményvezetőt vezetői munkájában, szolgálatait magas színvonalúak, személye teljes mértékben hiteles.”

2.6. Finanszírozási kérdések: lakhatás

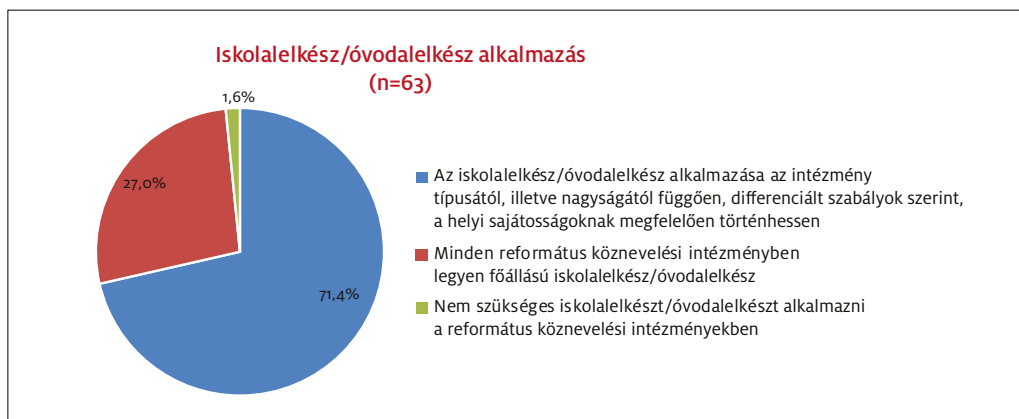
Mivel az intézmények számára gyakori kihívás a bérezés mellett a lakhatás kérdése is, így erre is rákérdeztünk. Vegyesek a visszajelzések, de legnagyobb arányban (47,7%) a fenntartó biztosítja ezt az iskolalelkész számára. Ezen kívül az egyéb rovatban megjelent további lehetőségként, hogy a lelképásztor a saját házában lakik, illetve házastársa révén kap az egyházközségtől lakhatási támogatást. Az egyértelmű „igen” válaszok aránya (54,5%) csak kevéssel előzi meg a „nem” válaszokat.

2.7. Stratégiai gondolatok – merre tovább?

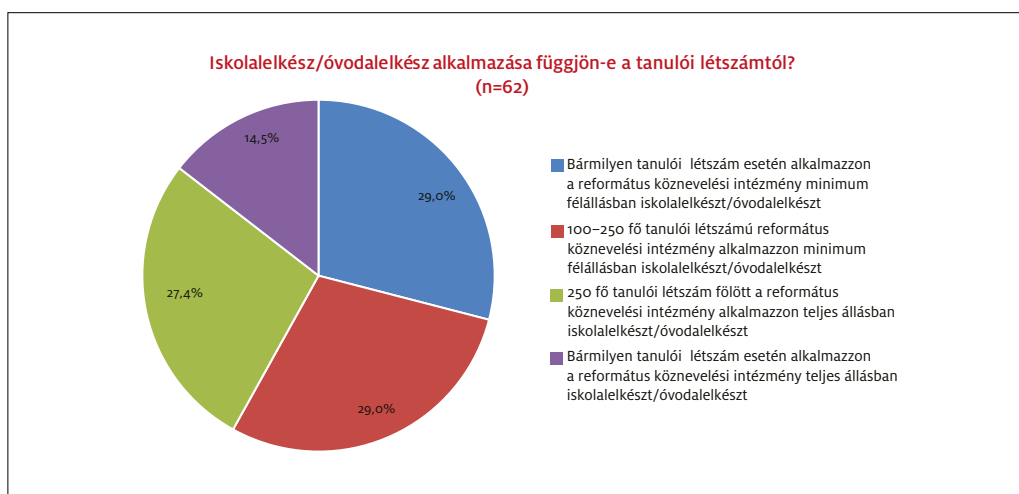
Hogyan képzelik el az intézményvezetők az iskolalelkésztség jövőjét, és mi az elvi álláspontjuk ezzel kapcsolatban? A kérdőív egy egysége erre kérdezett rá, melyben minden kitöltő véleményére kíváncsiak voltunk (azokéra is, akiknek jelenleg nincs iskolalelkészük). 95,2%-ban úgy vélik, hogy a jövőben segítheti a református szellemiség formálódását, az iskolák/óvodák feladatellátását, nevelő- és oktató munkáját, ha azokban iskolalelkész/óvodalelkész szolgálatára is lehetőség nyílik. Ahogyan a fenntartók nagy része, az intézményvezetők nagy része is (71,4%) intézménytípus, illetve az intézmény nagysága

alapján differenciált szabályok szerint, a helyi sajátosságoknak megfelelően látná jónak az intézményi lelkész alkalmazását.

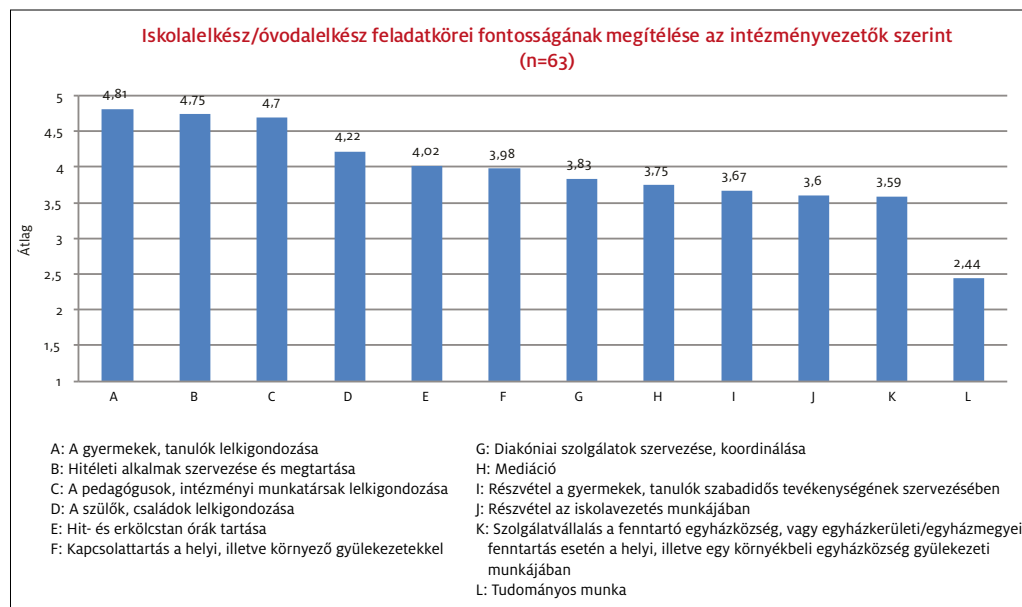
Ezt a differenciálást – a visszajelzések alapján – 62,9%-uk az intézmény nagyságától tenné függővé az intézményi lelkész alkalmazásának kérdését, míg 37,1% nem kötné ezt az intézmény méretéhez.

A tanulói létszám vonatkozásában már sokkal megosztottabbak voltak a válaszok. 43,5% azoknak az aránya, akik minimum félállásban, de lehetőleg teljes állásban javasolják a lelkész alkalmazását, míg a többiek 100 fő fölött minimum félállású, 250 fő tanulói létszám fölött pedig teljes státuszt ajánlanak.

Az ellátandó feladatok vonatkozásában legfontosabbnak a lelkigondozást (tanulók és munkatársak), valamint a hitéleti alkalmak szervezését tartják. Az utolsó helyekre itt is a fenntartó egyházközségben való szolgálatvállalás és a tudományos munka került.

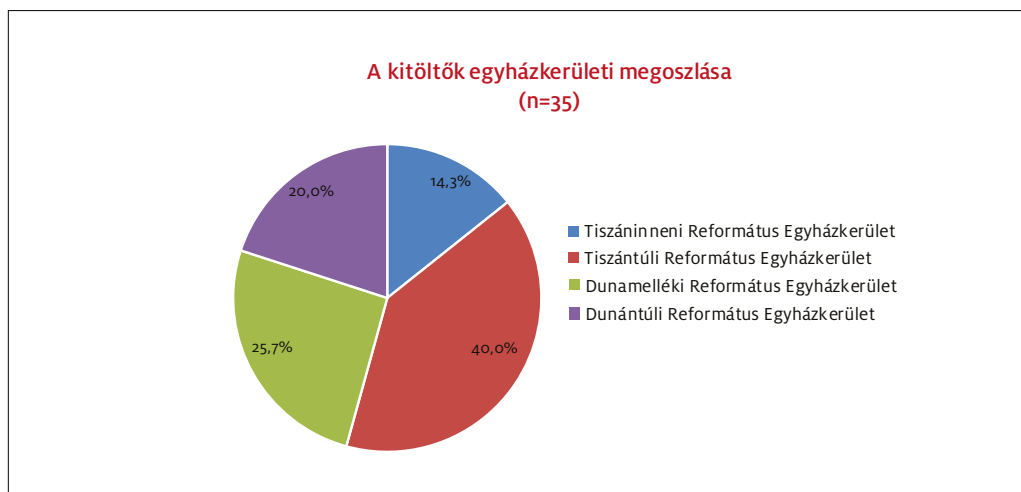
Egy következő pontban további javaslatokat is adnak: pl. az iskolai ifjúsági gyülekezet építése és vezetése, illetve az ünnepek intézményi műsoraiban való aktív közreműködés is megjelenik.

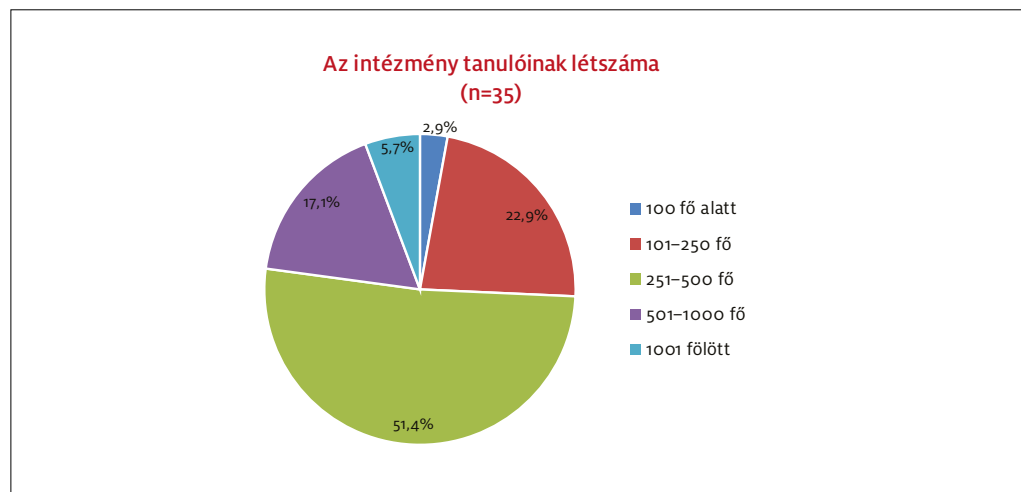
3. Az iskolalelkézi kérdőív eredményei

3.1. Környezeti és háttér adatok

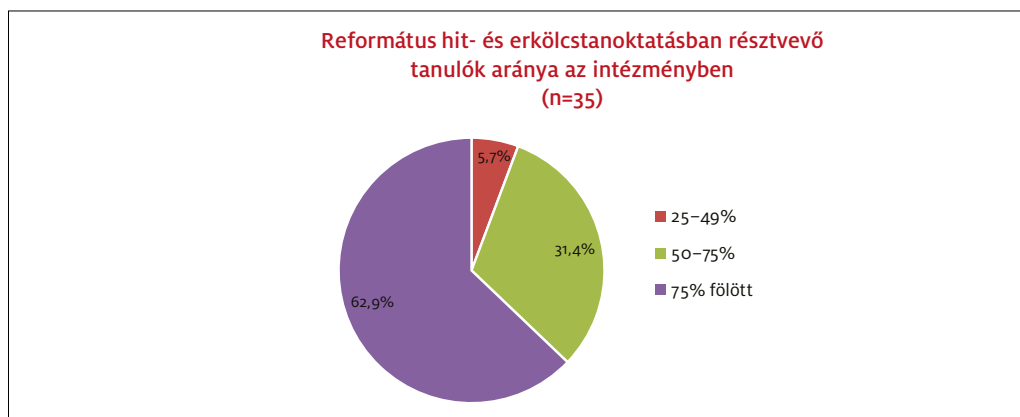
A leghosszabb (37 kérdésből álló) felmérés azon lelkipásztorok számára készült, akik feladataik, kinevezésük alapján iskolalelkészként/óvodalelkészként tudják magukat azonosítani. 35 fő töltötte ki ezt a kérdőívet. Mivel azt nem tudjuk, hogy mennyi az összes köznevelési intézményben szolgáló lelkipásztor, így arányszámok nem derülnek ki. Az ő háttéradataiból látjuk azt, hogy mind a négy egyházkerület reprezentálta magát. Nagyobb részük (65,7%) egyházközségi, 28,6% egyházkerületi, 5,7% pedig egyházmegyei fenntartású intézményben végzi szolgálatát.

A kitöltő intézmények 62,9%-ban olyan településen találhatóak, ahol a lakosság létszáma 30.000 fő alatti, 28,6% 30.001–120.000 fő közötti, 8,6% 1.000.000 fő fölötti lélekszámmal rendelkeznek. A tanulói létszám vonatkozásában a legtöbb visszajelző 51,4%-ban 251–500 létszám közötti intézményben szolgál.

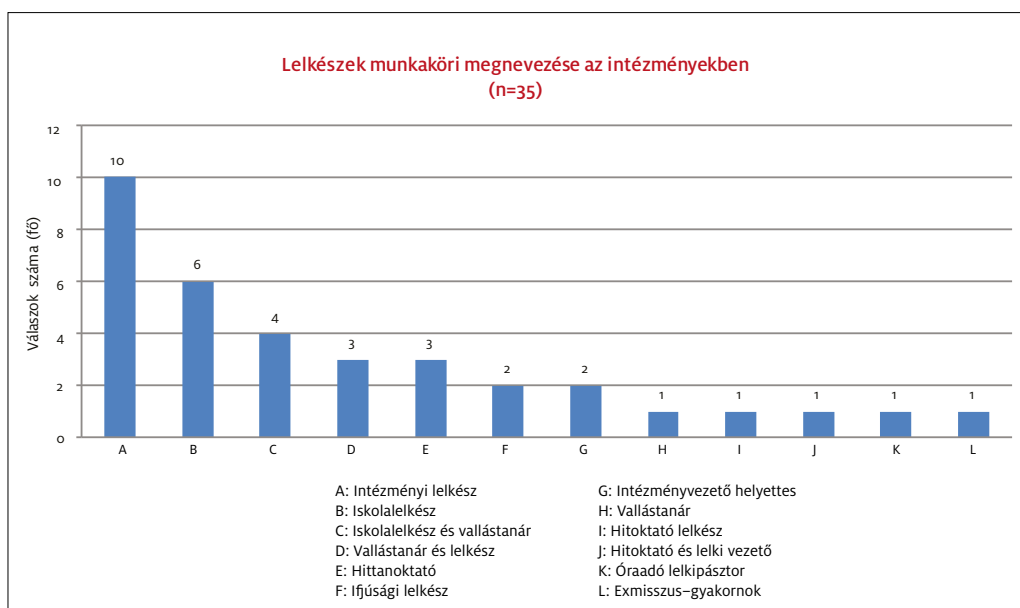
Az intézmények református tanulóinak a létszáma nagyon hasonló az intézményvezetői kérdőívet kitöltők adataihoz. Legnagyobb arányban (62,9%) 75% fölött van a reformátusság az intézményekben és nincs olyan, ahol ez a szám 25% alatt lenne.

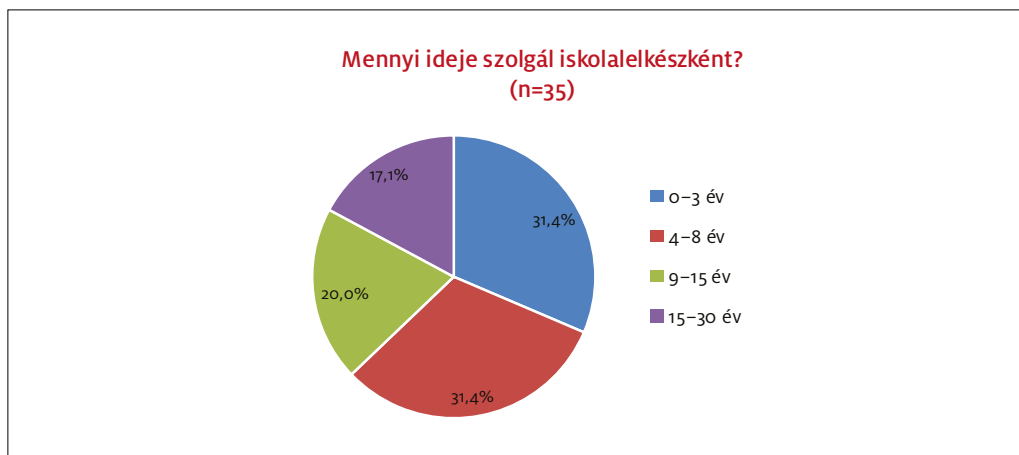
3.2. Az intézményi lelképásztorok képzettségére, tapasztalataira, státuszára vonatkozó információk

A válaszadó lelképásztorok nem azonos életkorúak és eltérő időpontban szerezték meg a diplomájukat. A legidősebb kérdőívet kitöltő kolléga 1975-ben szerzett lelkészi végzettséget, a legfiatalabb pedig még nem lelkész, csak 2021-ben fog diplomát szerzeni. Többségük (71,42%) 1991–2011 között végzett.

Nagyon eltérő annak a gyakorlata, hogy az intézményekben hogyan nevezik a lelképásztort. Legnagyobb arányban (28,6%) intézményi lelkészként vannak kinevezve, de megjelenik az iskolalelkész, iskolalelkész–vallástanár stb. formában is. Érdekes a hitoktató és lelki vezető megnevezés, amely egészen egyedi. Egy fő exmisszus–gyakornok elnevezést használ. Ez azt jelenti, hogy az illető még nem végzett lelképásztor, a gyakorlati évét tölti, diplomaszerezés előtt áll.

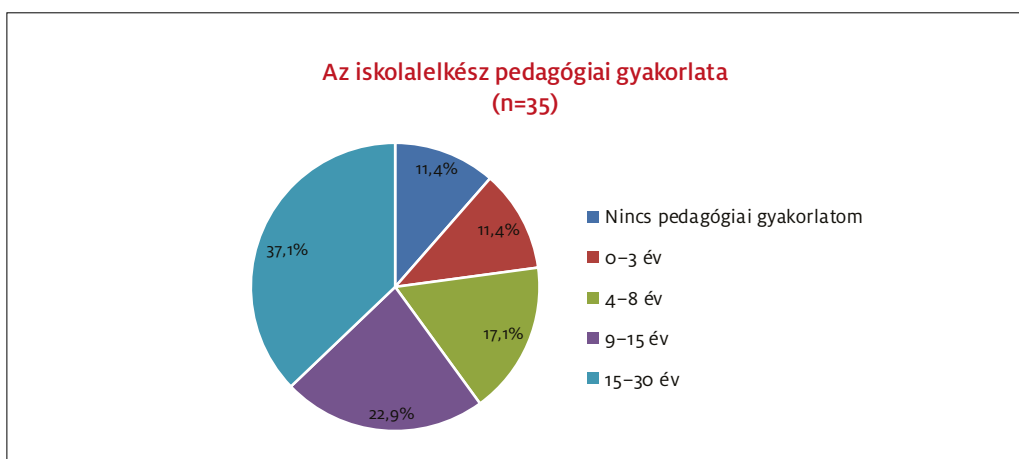

A szolgálati idő vonatkozásában ugyanannyian szolgálnak 0–3 év és 4–8 év között iskolalelkészként, a leghosszabb időtartam 15–30 év közé tehető. Olyan válaszadó nem volt, aki 30 évnél régebben végzi ezt a tevékenységet.

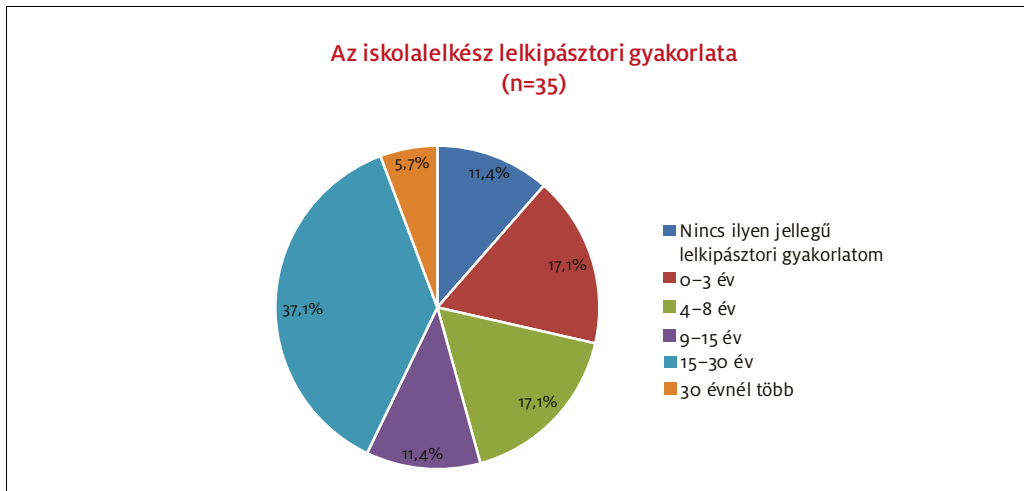
Az iskolalelkészek több mint fele (57,1%) rendelkezik pedagógusvégzettséggel, legtöbb esetben hitéleti képzésen vettek részt (85%). Ezen kívül a pedagógiai- és családsegítő asszisztens, különböző tanári szakok (rajz-, pedagógia-, némettanár) mellett a tanító szak is megjelenik.

Mivel a lelkészek egy részének van pedagógusvégzettsége, így ehhez kapcsolódóan releváns volt az a kérdés, hogy mennyi pedagógiai gyakorlatuk van. 11,4%-nak semmilyen gyakorlata nincs, legtöbben azonban (37,1%) 15–30 éves pedagógiai gyakorlattal rendelkeznek.

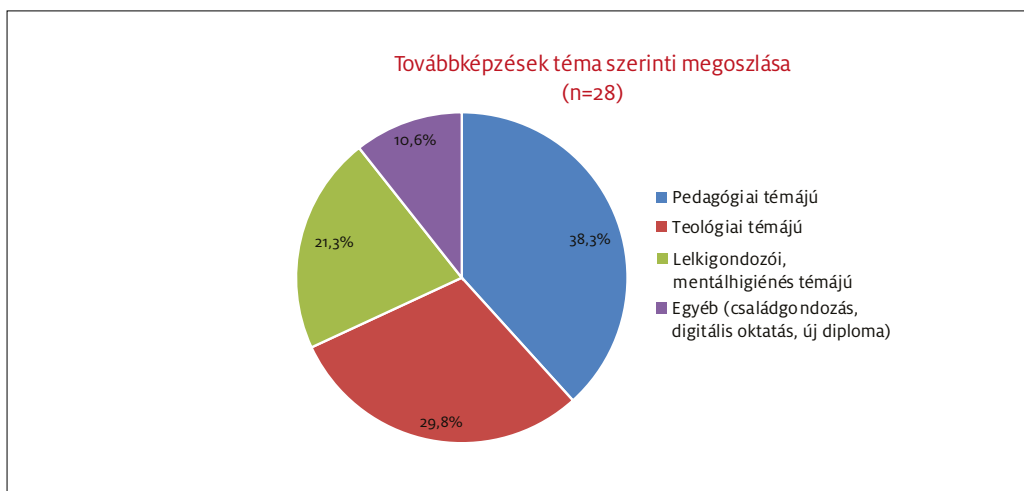

Mivel egy intézményi lelkész kettős területen szolgál, így a pedagógiai gyakorlat mellett kíváncsiak voltunk a lelkipásztori gyakorlat időtartamára is. Itt is nagyon széles a

skála, de ugyanaz a 15–30 éves gyakorlat jellemző legtöbb esetben (37,1%), mint a pedagógiai gyakorlat esetében. Mivel nagyon hasonlók a szám adatok, így fölmerülhet kérdés-ként, hogy a kollégák a lekipásztori gyakorlat alatt az intézményi lelkészi tapasztalatot értették-e. Sajnos ennek szétválasztása utólag nem megoldható. Esetleg egy még részle-tesebb kérdésfeltevés segíthetett volna az értelmezésben.

Fontosnak tartják az önképzést a visszajelzést adó kollégák, amit az is mutat, hogy 80%-uk vett részt továbbképzésen az elmúlt 3 évben. Ezek többféle területhez kapcsolódtak: 38,3%-ban pedagógiai, 29,8%-ban teológiai témájú képzések voltak.

3.3. Kapcsolatok a vezetőséggel és a tantestület többi tagjával

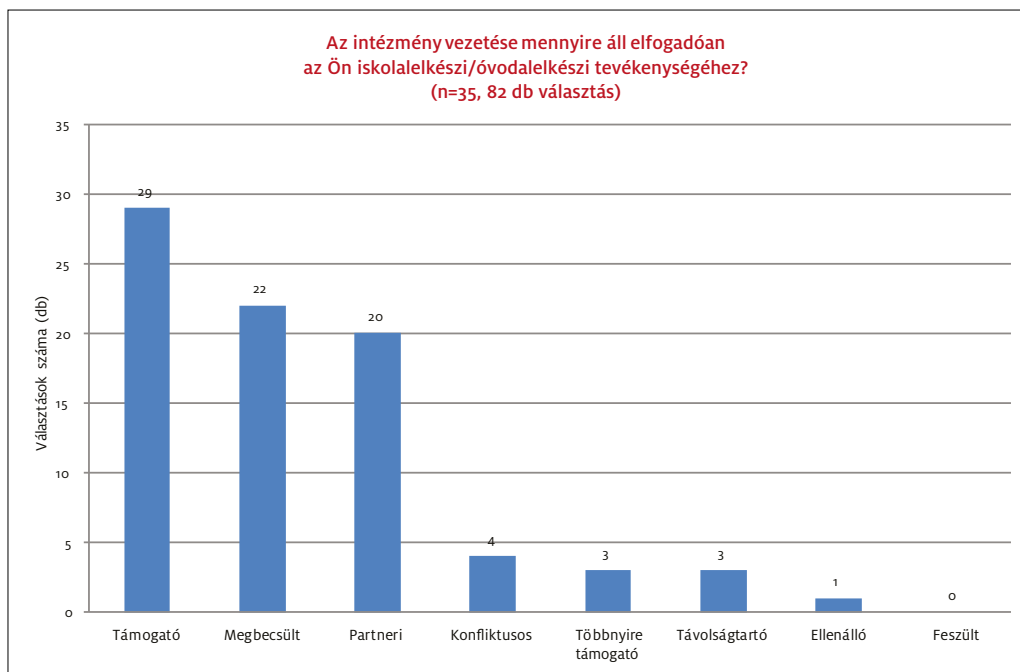
Az intézményvezetői kérdőívből kiderül, hogy tagja-e az iskolalelkész a vezetőségnek. Ugyanezt a kérdést itt is fölítettük, és 62,9%-ban „igen” választ kaptunk. Kicsit részletesebben arra is rákérdeztünk, hogy az intézményi lelkész saját maga hogy érzi, hol helyezkedik el az intézmény hierarchiájában. A válaszok széles skálán mozogtak:

- alkalmazott
- a pedagógusokkal egy szinten lévő
- a vezető és a pedagógusok között
- vezető – az iskolavezetésben
- munkaközösség-vezető
- a hitélet irányítója
- partneri viszonyban az intézményvezetéssel
- igazgatótanácsi tag
- igazgatóhelyetttel azonos szinten

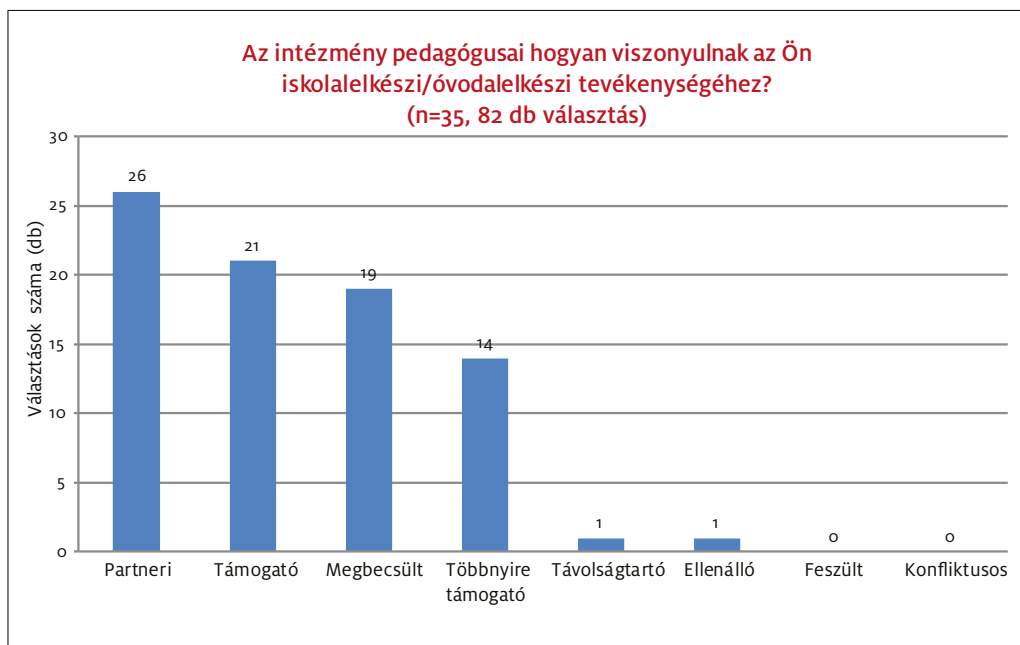
Néhányan arról is írtak, hogy nem tudják magukat behatárolni, illetve több helyről jött arról visszajelzés, hogy náluk nincs hierarchia. Néhány figyelemfelkeltő választ szeretnék kiemelni:

- *„A tantestület egyik tagjaként tekintenek rám. Az induláskor („táblacserés intézmény”) a fenntartó nem tisztázta kellőképpen a lelkész szerepét az iskola református jellegének kiépítése és megtartása érdekében. „Mumusként” tekintenek rám, amikor határozottan képviselni kívánom a keresztyén nevelési elveket, azokat nem csak hangoztatva, hanem odaélve eléjük. Az iskola vezetése a fenntartó felé (papíron: pl. házirend) megfelel a feltételeknek, a mindennapi élet másról szól.”*
- *„Hivatalosan a vezetői szinten. Gyakorlatban a vallástanár szintjén. Igazgató asszony nem tekint a vezetés részének. Megtűr, mert nem tud a szabályokon változtatni, de beoszt pl. folyosói ügyeletre, ami engem nem zavar, de a vezetőség többi tagja nem részesül ilyen szolgálatban.”*
- *„Az iskola és óvoda lelki életének teljes jogú vezetése, felelőssége az enyém az igazgató egyetértésével, támogatásával. Természetesen egyeztetünk, de ez az én területem.”*
- *„Az intézményi lelkész a vezetőség tagja, az intézményvezető és a szakmai intézményvezető-helyettes után következik az intézmény hierarchiájában mint hitéleti intézményvezető-helyettes.”*

Az intézmény vezetésével való kapcsolatot nagyon magas arányban (82,9%) találták teljesen megfelelőnek, 8,6% még látna rajta javítanivalót, bár jól működik. Meglepő, hogy 5,7% inkább nem megfelelőnek és 2,9% abszolút nem jónak találta azt. Az intézményvezetők esetében nem volt ilyen visszajelzés. Az emberi és szakmai kapcsolatok képét árnyalják azok a visszajelzések, amelyek az intézményvezetés hozzáállására, illetve a pedagógusokkal való kapcsolatra vonatkoznak. Az intézmény vezetésére vonatkozóan dominálnak a pozitív tapasztalatok és nem jelenik meg feszültségről árulkodó válasz.

A pedagógusok részéről nem érkezett „konfliktusos” és „feszült” visszajelzés, és magas a jó kapcsolatot mutató válaszok aránya.

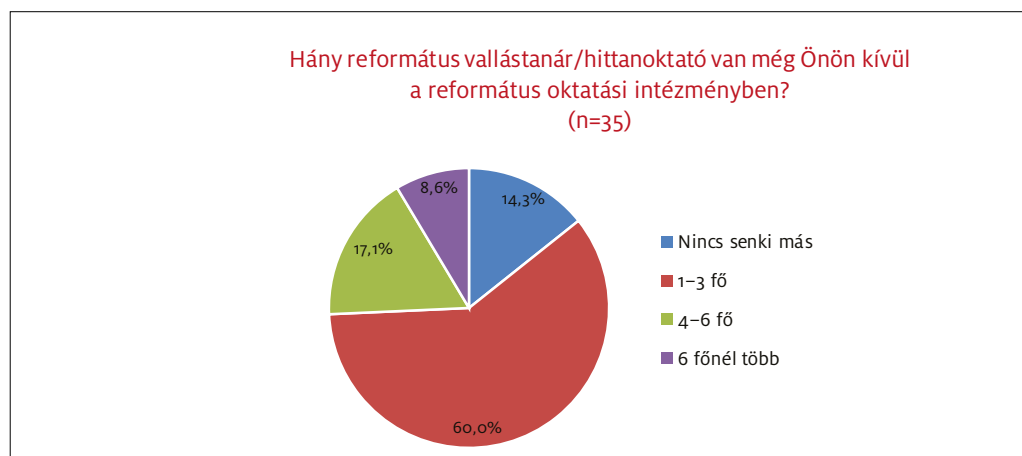

Ha a két diagramot összehasonlítjuk, úgy tűnik, hogy az iskolalelkészek jobbnak érzik magukat a kollégákkal, mint a vezetőséggel. Ennek a részleteiről majd később, az összehasonlító elemzéseknél lesz szó.

3.4. Az ellátott feladatok

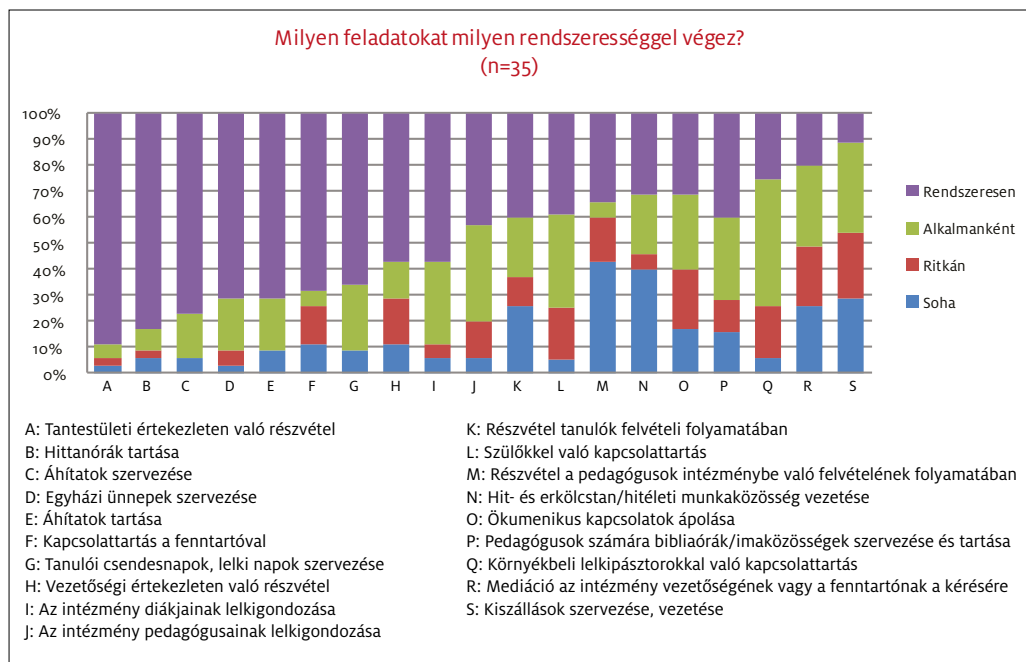
Milyen feladatokat látnak el az intézményi lelkészek? A visszajelzők 89%-a tart hittanórát, de az órák száma széles skálán mozog 2–23 tanóra között. 10 alatti óraszámú a kitöltők 35,4%-ának van, míg a többiek heti 10 vagy annál több órában tanítanak hittant. Elég magas a heti 16 tanóránál többet tanítóinak száma (45,2 %). Elgondolkodtató, hogy vajon mennyi idő maradhat az intézmény lelki formálására, a keresztyén lelkiség építésére, lelkigondozásra, illetve a korábban felsorolt egyéb feladatokra ennyi tanóra és órára készüléssel.

Az iskolalelkész mellett vannak az intézményekben további hittanoktatást végző munkatársak. Legnagyobb arányban (60%) 1–3 fő tanít még hittant az iskolában, illetve az intézmények 14,3%-ában nincs segítsége az intézményi lelképásztornak hittanoktatás terén. Tanulságos az egész kérdőívre adott válaszok elemzése az utóbbi esetben, ahol nincs más hittanoktatásba kapcsolódó munkatárs az intézményben. Általában elég magas óraszámú tanítanak (16–20), saját magukat nagyrészt ugyanúgy pedagógusnak látják az intézményben belül, mint a tantestület többi tagját. Vegyes életkorúak, 1–30 év közötti pedagógiai gyakorlattal és 4–30 év közötti lelképásztori gyakorlattal rendelkeznek. Nagy részük (60%) nem tagja az intézményvezetésnek, és ugyanilyen arányban írták azt, hogy nem működik jól vagy javítható a vezetéssel való kapcsolat. 80%-ban egyházközségi fenntartású intézményekben (20% egyházmegyei) szolgálnak. Ott, ahol szinte kizárólag a hittanoktatást végzi az iskolalelkész, a visszajelzők fele azt írta, hogy a pedagógusok is távolságtartók, konfliktusos velük a kapcsolat. A csoport másik fele támogató és elfogadó légkörről számolt be. Egy esetben nem tűnnek helytállóknak a megadott információk. Bár a kolléga azt írta, hogy nincs más, aki hittanoktatást végez az adott közösségben, ő maga összesen 2 órát tart. (Valószínűleg ez elírás lehet.) Ezeket elemezve fölmerül a kérdés, hogy vajon miben más a hittanoktató és az intézményi lelképásztor feladatköre, kompetenciája, kapcsolati rendszere, lehetősége egy intézményben belül.

Az ellátandó feladatok leírásával 91,4% rendelkezik. A bőséges feladatlistából kiderül, hogy a rendszeresen végzett tevékenységek között leggyakrabban tantestületi értekezleten vesznek részt, illetve hittanórákat tartanak, áhítatot vagy egyházi ünnepi alkalmat szerveznek. Legkevésbé a mediációban, a kiszállások szervezésében, és a környékbeli lelkipásztorokkal való kapcsolattartásban számítanak rájuk. Amiben a legnagyobb eltérések tapasztalhatók, az az új pedagógusok és a tanulók felvételi eljárásában való részvétel, illetve a hit- és erkölcsstan hitéleti munkaközösség vezetése. Ebből az látható, hogy ezekben a tevékenységekben nagyon különböző módon számít a vezetőség az iskolalelki készletására.

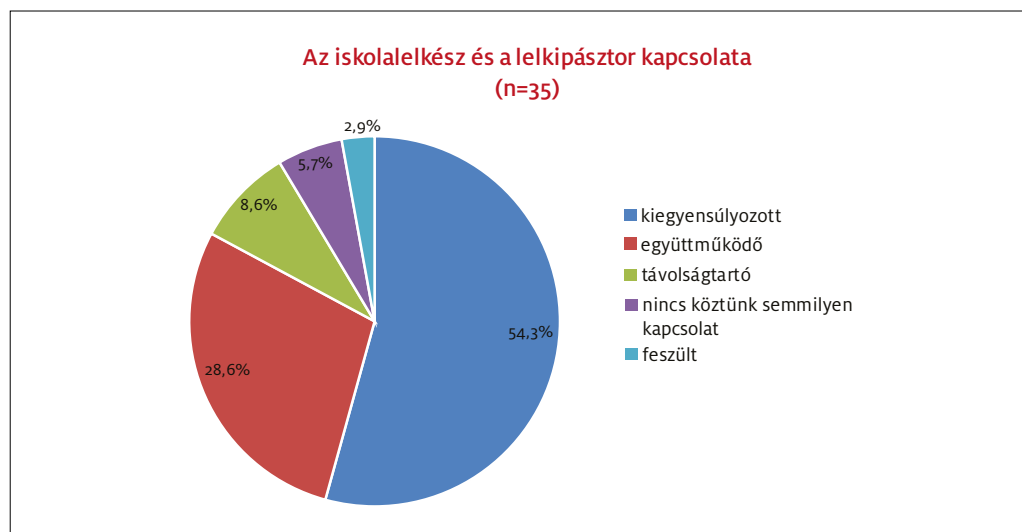
Lehetőség volt arra is, hogy egyéb ellátott feladatra is kitérjenek a kollégák. 11 válasz érkezett, mely azt mutatja, hogy a visszajelzők 31,4%-ának vannak egyéb feladatai is. Itt a pedagógiai szakértői munka, a gyülekezeti szolgálatok (istentisztelet, bibliaóra, ifjúsági bibliaórák, különböző körök tartása, esketés, temetés) is megjelennek. Emellett láthatunk az egyéni adottságokhoz igazodó feladatokat is, mint pl. családterápiás konzultáció, versenyfelkészítés, furulya- és gitároktatás, videóvágás, kórusvezetés, kapcsolattartás a gyógypedagógusokkal és az iskolapszichológussal, kapcsolattartás más felekezeti hittanokkal. Elmondható, hogy a köznevelési intézményekben igen sokrétű tevékenységet végez a lelkipásztor.

3.5. Kapcsolat a fenntartó egyházközséggel vagy azzal a gyülekezettel, amelynek a területén az intézmény elhelyezkedik

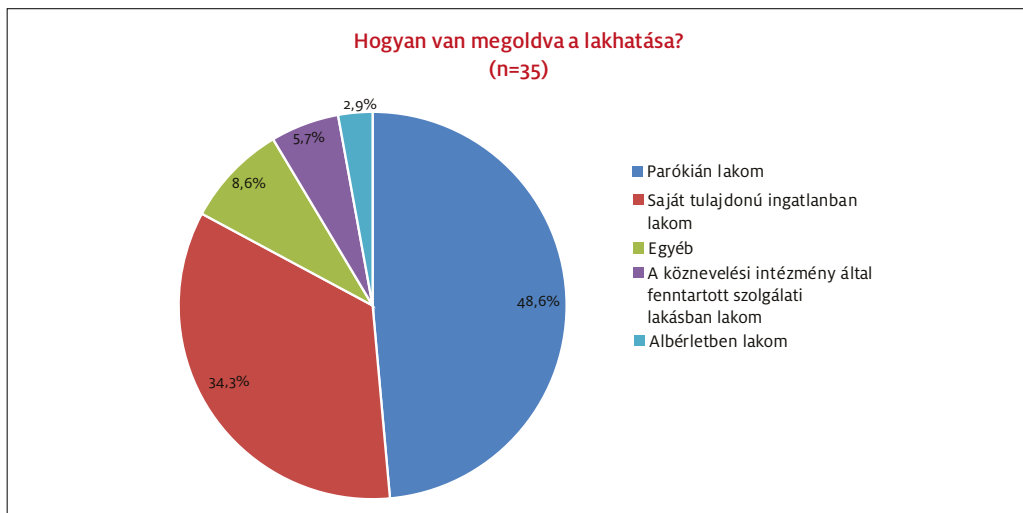
Az intézményi lelkipásztorok 77,1%-ban annak az egyházközségnek a teljes jogú egyháztagjai, amelynek a területén található a köznevelési intézmény. 54,3%-uk munkaköri köteleességéből fakadóan lát el gyülekezeti szolgálatot itt. Többségük azért, mert ő a gyülekezet vezető vagy beosztott lelkésze, vagy helyettes lelkészi feladatokat lát el (74%). Az összes válaszadó 71,4%-a jelezte, hogy önkéntesen is ellát szolgálatokat az illetékes egyházközségben. Ezek között liturgiai feladatoktól kezdve az udvar rendezéséig, karbantartáson, lelkigondozáson, szervezési tevékenységen át, bőséges felsorolás szerepel.

Az iskolalelkész és a területileg illetékes gyülekezet lelkipásztorának kapcsolatára is rákérdeztünk, melyből az derült ki, hogy többnyire jó a kapcsolat (82,9%-ban kiegyensúlyozott vagy együttműködő). Szomorú azonban, hogy megjelent a „feszült” (2,9%) és a „nincs kapcsolat” (5,7%) válasz is a visszajelzésekben.

3.6. Finanszírozási és előmeneteli kérdések

Míg a gyülekezeti lelkipásztorok parókiákon laknak, az intézményi lelkészek lakhatása különböző módon van megoldva. A visszajelzők közel fele (55,2%) lakik parókián vagy egyházközségi szolgálati lakásban. Ők azok, akik vagy az egyházközség lelkipásztorai vagy lelkészfeleségek, akik szolgálati jogviszonyban állnak a gyülekezettel. A válaszadók közül csak 5,7% nyilatkozott úgy, hogy a köznevelési intézmény támogatja. A többség (82,9%) vagy a saját lakásában vagy egyházközségi parókián él. Szöveges válaszban sem jelezték, hogy kapnának bármilyen támogatást az intézmény részéről.

3.7. Egyéni kihívások és lehetőségek

A felmérés során az egyéni tapasztalatokra is rákérdeztünk. A kitöltők 57,1%-a él meg kihívásokat, nehézségeket szolgáltatának végzése során. Nagyon őszintén vallottak a tapasztalataikról, amelyet szövegesen is megfogalmaztak. Ebben a következő témák jelentek meg:

- hittanórák: fegyelmzés, motiválás, pedagógiai képzetlenség
- tanóra utáni foglalkozások
- családok lelkigondozása
- diákok lelkigondozása
- nehéz életkérdések (pl. gyász)
- iskolavezetéssel való kapcsolat: feladatkör tisztázása
- hatékony időgazdálkodás a sok ellátandó feladat miatt
- pedagógusok ellenállása
- gyülekezeti kapcsolódás segítése

Néhány hosszabb válasz ezek közül:

- „Pedagógusokkal való kapcsolat. Elég gyakori az ellenállás, a javaslatok és az ötletek hiánya, de az elvárás jelen van...”
- „A reformátusság képviselése, megélése a katolikus többségű városban, a „lelki” dolgok elfogadtatása a pedagógusokkal.”
- „Mind alsó tagozaton, mind felsőben vannak óráim. Modern pedagógusnak és lelkész-ként hitelesnek lenni egyszerre.”
- „Az iskolai tanórák és délutáni foglalkozások sűrűsége miatt nehéz plusz lelki alkalmakat bevinni a napirendbe a meglévőkön túl, valamint a hely szűke miatt nincs megfelelő helyiség/terem/szoba a lelkigondozás folyamatosságához.”
- „Saját kompetenciám elfogadtatása a vezetőséggel, magamra hagyatottság.”

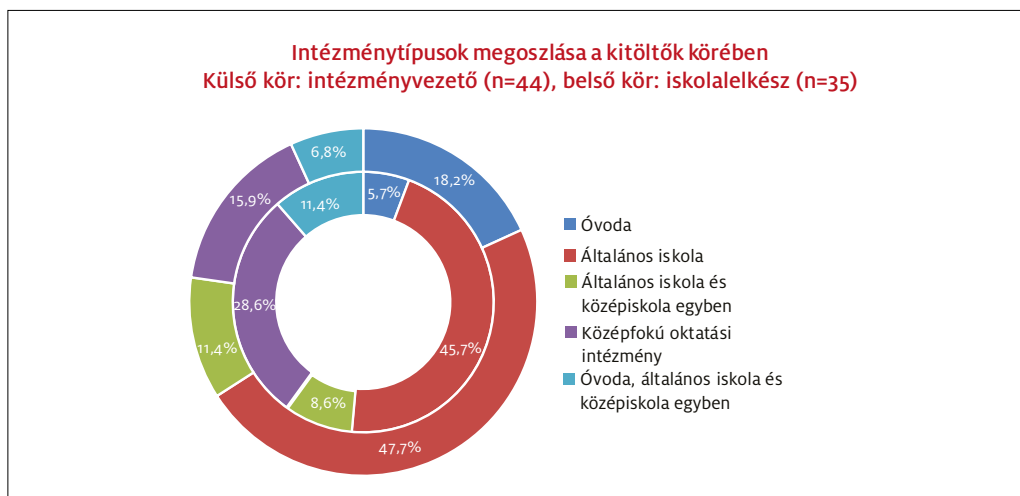
- „A diákok nagyon leterheltek, más tantárgyak fontosabbak, a hittan a sor végén van.”
- „Hétköznapokon jobbra pedagógiai munkát végzek, lelkészi feladatok (lelkigondozás) ellátására nem marad sok idő, hétvégén pedig a lelkészi munka vár. Az intézmény vezetésében a feladatellátásom a magas óraszám miatt nehezített, így személyi kérdésekben sincs módom a döntésekben részt venni.”

4. Összehasonlító elemzések

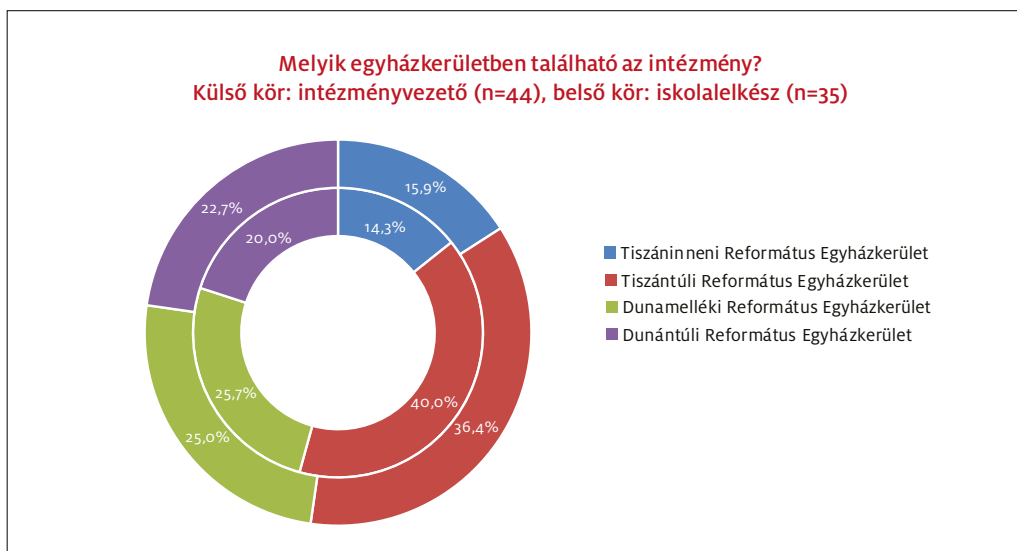
A három kérdőívben 4 területen tudjuk a kapott eredményeket összehasonlítani. A háttérinformációkról, elvégzendő vagy végzett feladatkörökről, a kapcsolati hálóról és a finanszírozás kérdései között a lakhatással kapcsolatban tudjuk összevetni a visszajelzéseket.

4.1. A kitöltők háttéradatai

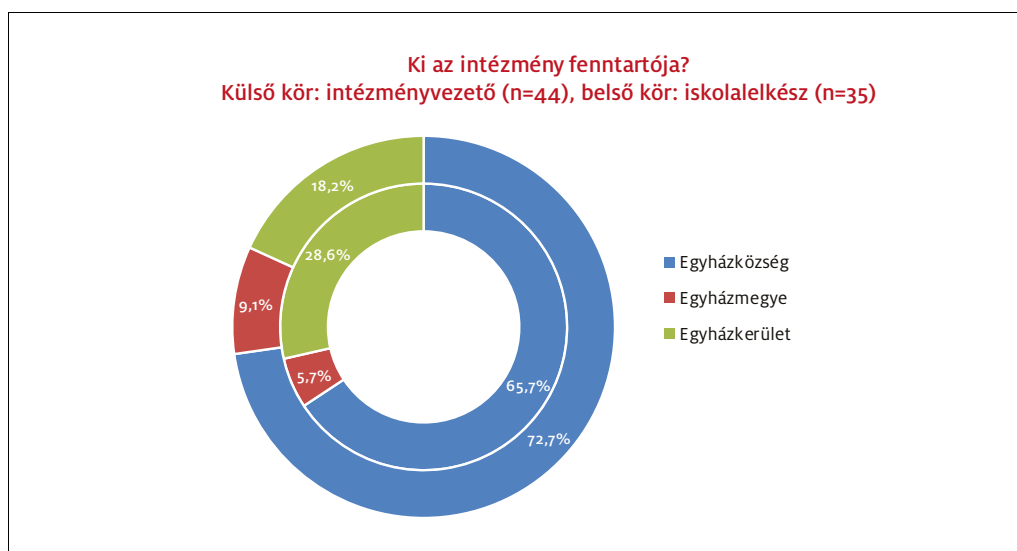
Az intézményvezetők és az iskolalelkészek válaszaiból kiderül, hogy nincs teljes átfedés abban, hogy melyik intézmény vezetője és lelkésze vett részt a felmérésben. Annak ellenére sem, hogy az intézmények számára kiküldött felhívásban együtt szerepelt a vezetői és a lelkészi kérdőív, és arra kértük az intézményvezetőket, hogy juttassák el a saját iskolájuk/óvodájuk lelkipásztorához. Ugyanakkor az eltolódások abból is eredhetnek, hogy nincs minden intézményben kinevezett lelkipásztor, és olyan intézményvezetők is kitöltötték, akik csak vágnak arra, hogy a szolgáltatukat egy intézménylelkész/óvodalelkész segítse.

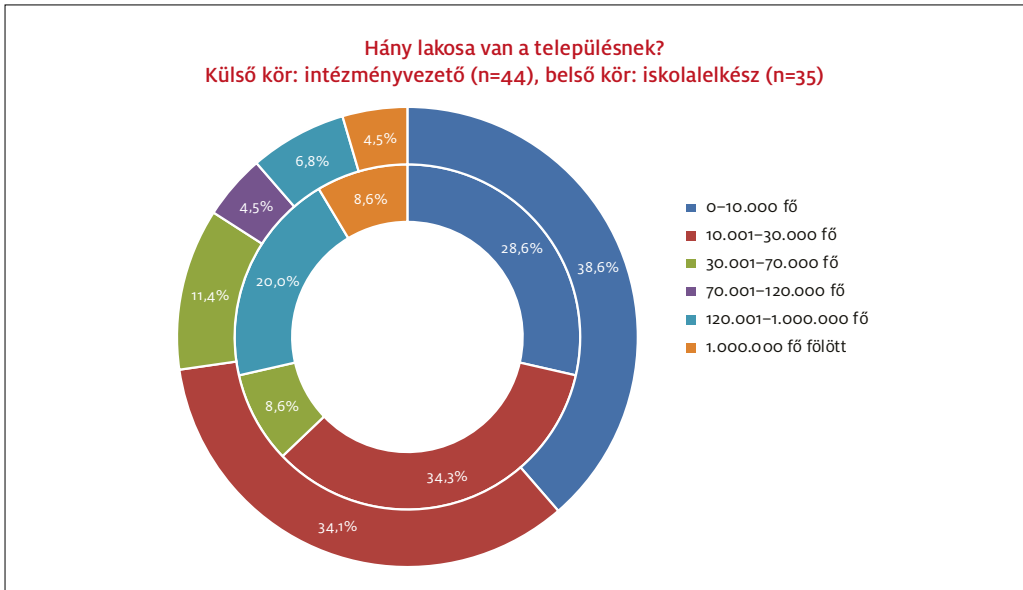

Ennél nagyobb mértékű hasonlóságot (szinte azonosságot) mutat az egyházkerületekben való elhelyezkedés és a fenntartók összehasonlítása.

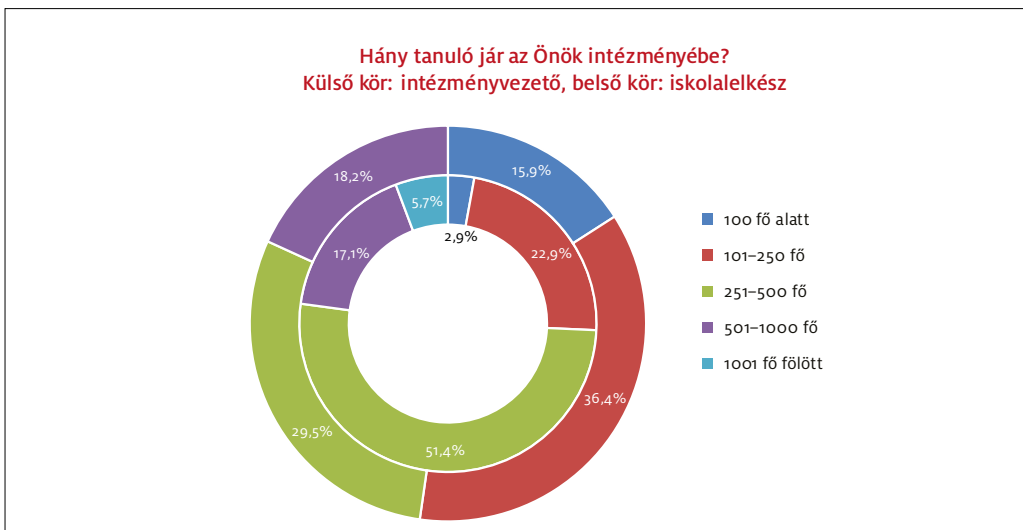

Az intézményre és településre vonatkozó adatokat szintén az intézményvezetői és a lelkési kérdőív alapján tudjuk összehasonlítani. A települések méretében, illetve az intézménybe járó tanulók létszámában látható nagyobb különbség, míg a református diákság aránya szinte mindenhol azonos mértékű.

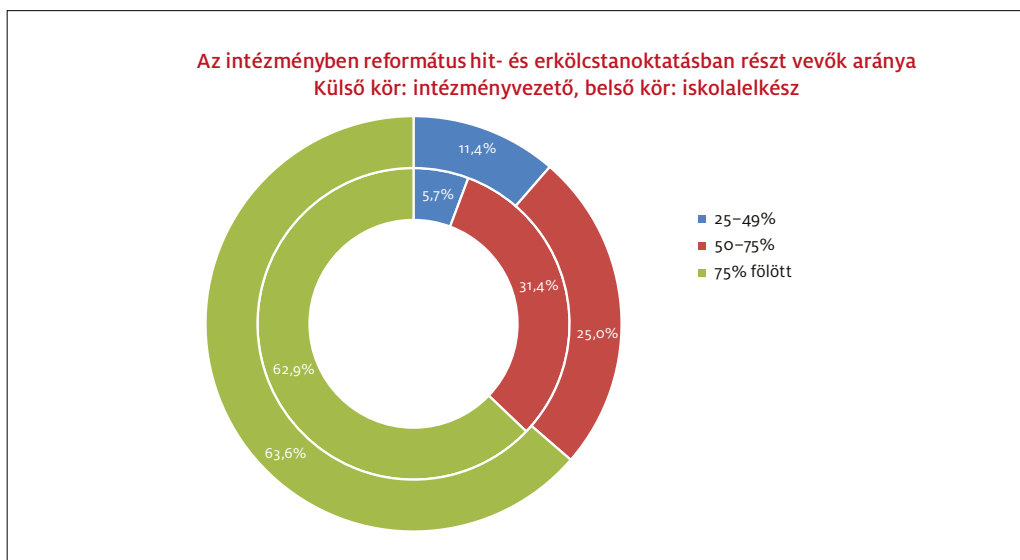

Nincs összhang az intézményi tanulói létszámok vonatkozásában sem. Ez azt is mutatja, hogy a nagyobb létszámú (251–500 fő) intézményekben gyakrabban alkalmaznak iskolalelkészt.

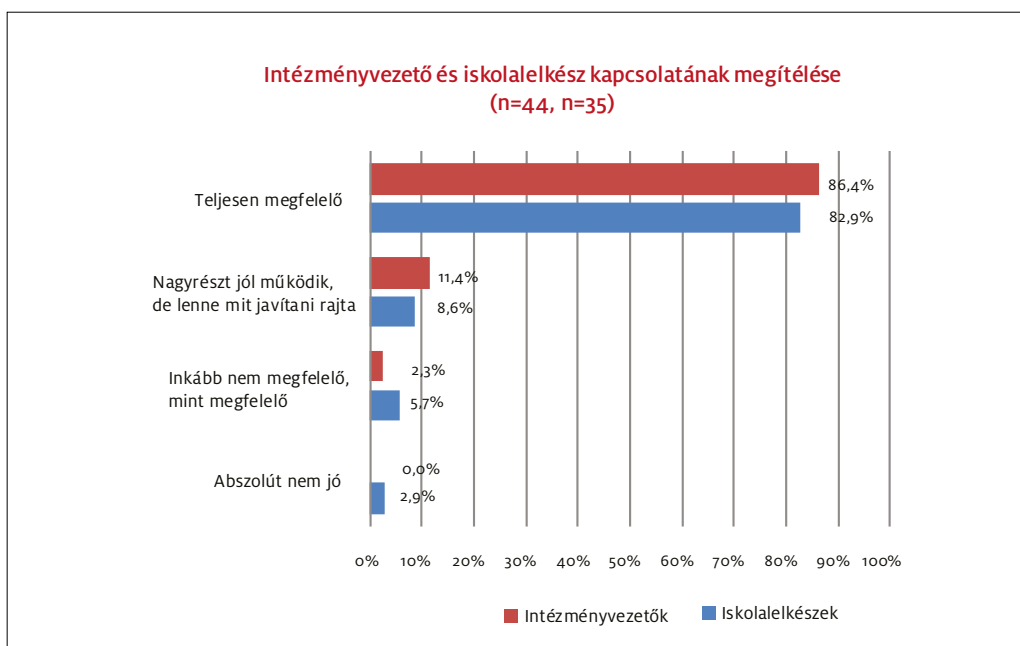

Tanulságos viszont az, hogy a különbözőségeik ellenére a legtöbb kitöltő azt jelezte, hogy 75% fölötti náluk a református diákság aránya. Valószínűleg ezért tartják fontosnak az intézményi lelképásztör kérdéskörét.

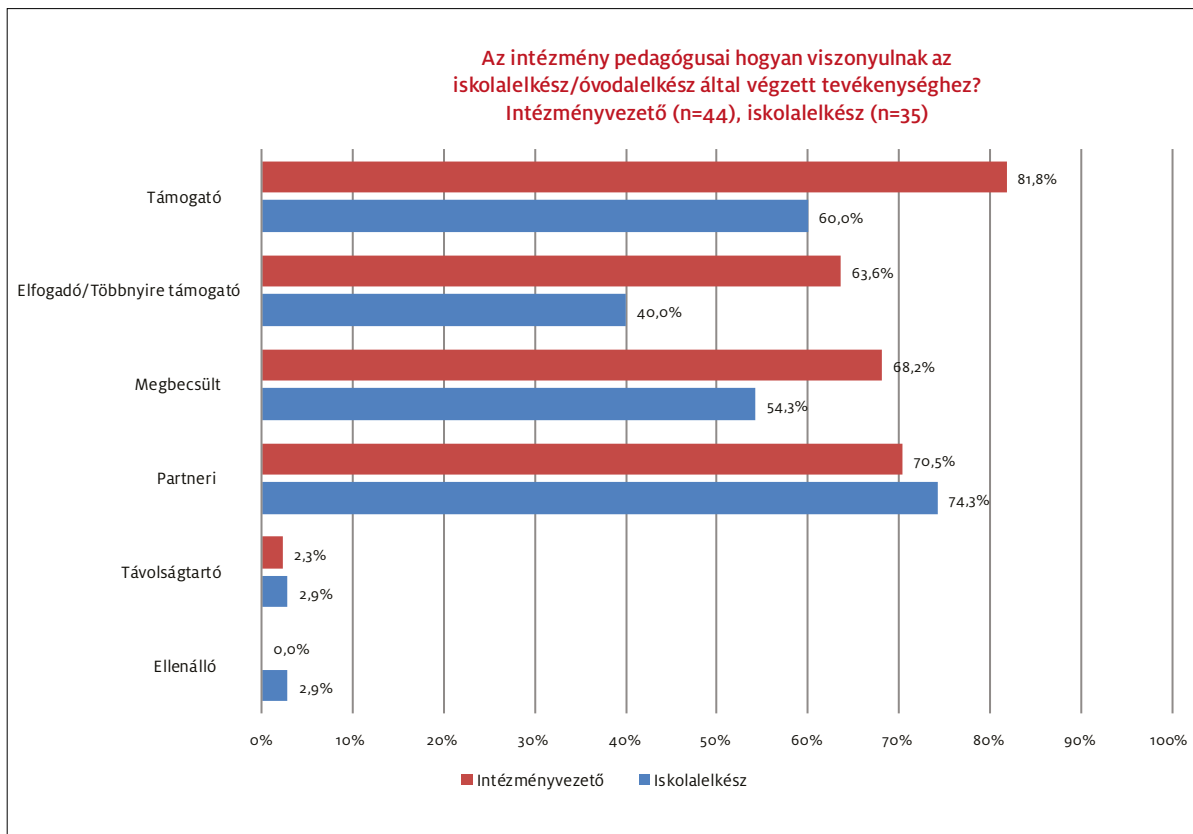

4.2. Intézményi kapcsolatok összehasonlítása

Az intézményvezetői és lelkési kérdőívben egybevetethők az intézményi kapcsolatokra vonatkozó visszajelzések. Nagyon hasonló adatokat kaptunk az intézményvezető és iskolalelkész kapcsolatának megítélésében. Markáns különbség az „abszolút nem jó” válaszok tekintetében van. Iskolalelkésztől olvashatunk ilyen visszajelzést, míg intézményvezetők részéről ez nem jelenik meg.

Szintén összevethető az intézményvezetők iskolalelkészekhez való hozzáállása. A vezetők a saját attitűdjüket sokkal pozitívabban értékelték, mint ahogy azt az iskolalelkészek látják. Egyedül a „partneri” jelző vonatkozásában látják ezt erősebbnek a lelképásztorok. Sajnos megjelenik az „ellenálló” hozzáállás is, amellyel egy iskolalelkész jellemezte a pedagógusok attitűdjét.

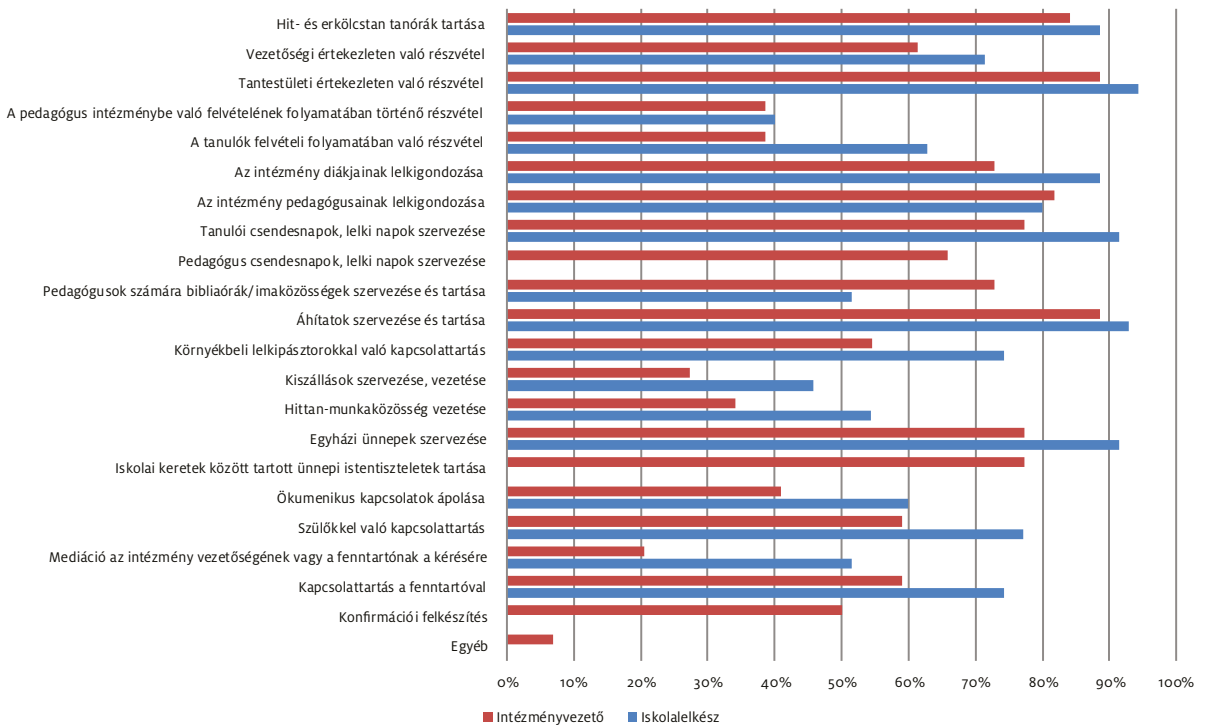

4.3. Ellátott/ellátandó feladatok

Mindhárom kérdőívben fölmerült, hogy milyen feladatokat látnak el, illetve milyen feladatokat szánnak a fenntartók, vezetők, illetve intézményi lelkészek az iskolalelkészeknek. Az összehasonlítás előtt szeretném megemlíteni, hogy a lelkészek által kitöltött felmérés szerint 8,6%-uk munkaköri leírás nélkül végzi ezt a szolgáltatást. A jelenleg ellátott feladatterületeket az intézményvezetők és az iskolalelkészek visszajelzései alapján tudjuk áttekinteni. Nagyrészt hasonlóan látják ezeket. Szignifikáns különbség a vezetőségi feladatokba való bekapcsolódásban – különösen a tanulók felvételi folyamatában való részvételben –, a hitéleti munkaközösség vezetésében, a külső kapcsolatok ápolásában és a fenntartóval való kapcsolattartásban van. Ezek mellett a lelkészek részéről azt tapasztalhatjuk, hogy ők hangsúlyosabbnak látják a saját feladataik között a szülővel való kapcsolattartást, a mediációt

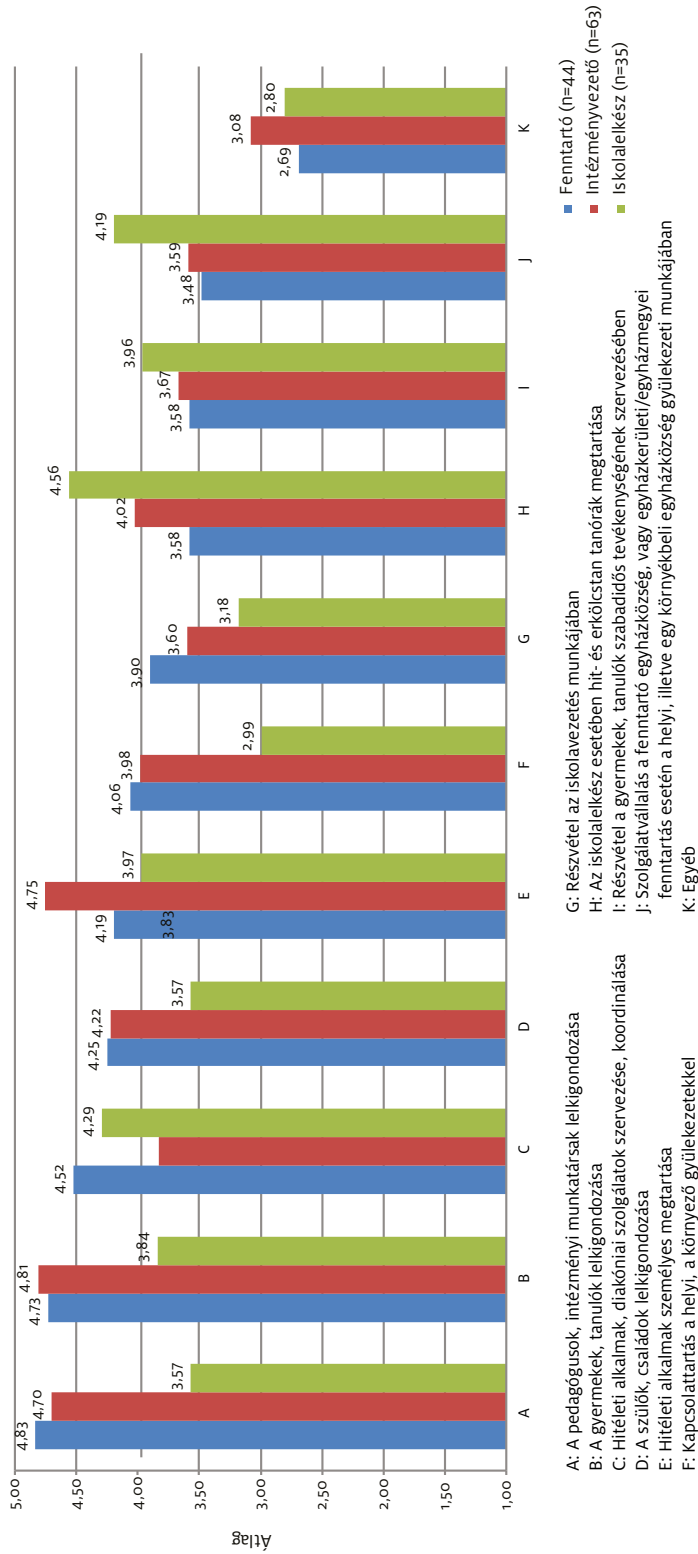
(itt van a legnagyobb különbség) és a szervezési feladatokat. Az intézményvezetők egy kicsivel nagyobb hangsúlyt fektetnek a lelkészek intézményi lelkigondozói tevékenységére, a pedagógusok számára szervezett bibliaórák tartására és egyéb feladatokat is felsoroltak (pl. családterápia, hangszeres oktatás stb.).

Az iskolalelkész/óvodalelkész feladatainak megjelenése az intézményvezetők és az iskolalelkészek válaszaiban (n=44, n=35)

A jelenlegi feladatkörök felmérése mellett az elvárások összehasonlítása is érdekes feladat. Az intézményvezetők és a fenntartók kérdőíve tartalmaz ehhez kapcsolódó önálló kérdést, melyre rávetíthető a lelkipásztorok kérdőívének részletes feladatlistája. Hasznos lett volna ott is megkérdezni egy külön részben, hogy milyen feladatokat látnának szükségesnek – de ez az amúgy is elég hosszú kérdőívben elmaradt. Egy összehasonlítás mégis elvégezhető. Itt az intézményvezetői és fenntartói elvárásokat a jelenlegi iskolalelkészi gyakorlattal vetettük össze.

Iskolalelkészek feladatainak fontossága 1–5-ös skálán

A megnevezések rövidítésre kerültek az átláthatóság kedvéért, melyből az alábbi következtetéseket tudjuk levonni:

- Nincs olyan terület, melyben teljes egyetértés lenne arra vonatkozóan a fenntartó, az intézményvezető és iskolalelkész részéről egyaránt, hogy az intézményi lelkésznek pontosan mi a feladata.
- Az igazgató és a fenntartó álláspontja sokszor hasonló. Szinte azonosan gondolkodnak a lelkigondozás (tanulók, munkatársak, szülők/családok), valamint a kapcsolattartás (környező gyülekezetekkel, más felekezetekkel, stb.), a szabadidős tevékenységek tervezése és a gyülekezeti szolgálatvállalás kérdéseiben.
- Intézményvezető és fenntartó között főként a hitéleti alkalmak szervezésének és megtartásának kérdésében, illetve a hittanórák vonatkozásában van eltérés. A fenntartó a szervezői részt, míg az igazgató az alkalmak megtartását és a hittanoktatást tartja fontosabbnak.
- Ehhez képest az iskolalelkészek jelenlegi gyakorlatában a lelkigondozás és a hitéleti alkalmak megvalósítása kisebb hangsúlyt kap, míg a hittanórák, szabadidős tevékenységek szervezése és a gyülekezeti szolgálatvállalás markánsabban jelennek meg a feladatok között.
- Az egyéb rovatba tartozó tevékenységeket (mediáció, tudományos munka) mindhárom csoport a legvégére sorolta. Ezen belül is az intézményvezetők tartották a legfontosabbnak, míg a legkevésbé lényegesnek a fenntartók ítélték meg ezeket.
- A legnagyobb véleménykülönbség a kapcsolattartásban (ökumené, más gyülekezetek, stb.) van. A visszajelzések alapján az iskolalelkészek ezt most kevésbé valósítják meg, mint ahogy ezt elvárják tőlük.

¹ Az elemzést 2020 novemberében Dr. Szászi Andrea (RPI, katechetikai igazgatóhelyettes), a diagramokat Bánné Mészáros Anikó (RPI, pedagógiai szakértő) készítette.

ISKOLALELKÉSZSÉG (ÓVODALELKÉSZSÉG) – FELMÉRÉS A FENNTARTÓK KÖRÉBEN

A kérdőív elérhető volt a https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdl1oEXLO6e6RxEG-HhjGFubpcXZCgWZ0X1SEYea048a3Zvg/viewform?usp=sf_link linken.

Főtiszteletű Elnökség! Nagytiszteletű Asszony/Úr!

Az MRE Zsinata 2020 júniusában az RPI-t bízta meg a református iskolalelkészek jogállását, feladatkörét, felkészültségét elemző tanulmány elkészítésével. Ahhoz, hogy hiteles és minél pontosabb információkat, háttérrel feltáró szakmai anyagot készítsünk, szeretettel kérjük a fenntartók együttműködését is az alábbi kérdőív kitöltésében. A kérdőív anonim. Ezzel szeretnénk fölmérni a fenntartók álláspontját az iskolalelkész (óvodalelkész) feladatkörével, jogállásával, velük szembeni elvárásokkal kapcsolatosan.

A jelenlegi MRE törvényi szabályozás nem használja az iskolalelkész kifejezést, de az oktatási köznyelvben használatos. A kérdőív készítése során a köznevelési intézményben foglalkoztatott vallásoktató/intézményi lelkészt (több vallásoktató lelkész esetén azok vezetőjét) röviden és összefoglalóan iskolalelkésznek (óvoda esetében óvodalelkésznek) nevezzük.

Köszönjük együttműködésüket! A témával kapcsolatosan további információk kérhetők az elemző tanulmányt készítő munkacsoport vezetőjénél a következő elérhetőségen: szaszi.andrea@reformatus.hu

1. Az Ön / Önök véleménye szerint segítheti-e a következő években a Magyarországi Református Egyház köznevelési intézményeinek feladatellátását, nevelő-oktató munkáját, ha egy-egy adott intézményben intézményi lelkész szolgálatára is lehetőség nyílik? (A későbbiekben részletesen kidolgozott feltételek szerint.)*

- Igen
- Nem

(Ha nem, akkor ugrik a 6.1-re, a Záró kérdésekre)

Ha igen:

Iskolalelkész foglalkoztatása

Ebben a szakaszban a köznevelési intézményben foglalkoztatott intézményi lelkészt röviden és összefoglalóan iskolalelkésznek (adott esetben óvodalelkésznek) nevezzük.

2. Kérjük, jelölje, melyik állítással ért inkább egyet!*

- Minden református köznevelési intézményben legyen főállású iskolalelkész, óvodalelkész. (4.1-4.11, 5, 6.1, 6.2, 6.3 és vége)
- Az iskolalelkész, óvodalelkész alkalmazása az intézmény típusától, illetve nagyságtól függően, differenciált szabályok szerint, a helyi sajátosságoknak megfelelően történhessen. (Ugrik 3.1, 3.2 utána a 4.1-4.11 stb.-re)

Iskolalelkész differenciált foglalkoztatása

A két kérdés arra vonatkozik, hogy intézménytípus, illetve intézménynagyság szerint milyen differenciálást javasolnak.

3.1. A köznevelési intézmények melyik csoportjában javasolja óvodalelkész, iskolalelkész (teljes vagy részmunkaidőben való) szolgálatba állítását? *(Több válasz is megjelölhető.)* Kérjük, válaszában ne csak az Önök által fenntartott intézményeket vegye figyelembe, hanem általános, elvi álláspontot fogalmazzon meg!*

- Óvoda
- Általános iskola
- Középfokú oktatási intézmény: gimnázium
- Középfokú oktatási intézmény: szakképzés

3.2. Egyetért-e ezzel, hogy az iskolalelkész, óvodalelkész teljes, illetve részmunkaidős foglalkoztatása az intézménynagyságtól függően differenciált legyen? (Pl. főállású iskolalelkész foglalkoztatása csak bizonyos – később meghatározható – tanulólétszám fölött legyen javasolt.)*

- Igen, az iskolalelkész, óvodalelkész foglalkoztatása az intézmény nagyságától függően differenciált legyen.
- Az iskolalelkész foglalkoztatása nem függhet az intézmény nagyságától.

Ha „Minden református köznevelési intézményben legyen főállású iskolalelkész, óvodalelkész.” választ jelölte be:

Az iskolalelkész főbb feladatai

Mivel foglalkozzon egy iskolalelkész? Ez a 11 állítás az iskolalelkész (óvodalelkész) fő feladataira irányul. Kérjük, hogy az iskolai osztályzás logikája szerint jelezze, hogy az alább felsorolt feladatokat mennyire tartja fontosnak egy nagyobb iskolában foglalkoztatott, teljes munkaidejű iskolalelkész munkájában! Válaszában azt is vegye figyelembe, hogy optimális esetben a fontos feladatokra több, a kevésbé fontos feladatokra kevesebb időt fordíthat az iskolalelkész.

(Jelentéktelen, elhanyagolható) 1 – 2 – 3 – 4 – 5 (Nagyon fontos, kiemelt feladat)

- 4.1. A gyermekek, tanulók lelkipozítása*
- 4.2. A pedagógusok, intézményi munkatársak lelkipozítása*
- 4.3. A szülők, családok lelkipozítása*
- 4.4. Hitéleti alkalmak, diakóniai szolgálatok szervezése, koordinálása*
- 4.5. Hitéleti alkalmak személyes megtartása*
- 4.6. Az iskolalelkész esetében hit- és erkölcsstan tanórák megtartása*
- 4.7. Kapcsolattartás a helyi, a környező gyülekezetekkel*
- 4.8. Szolgálatvállalás a fenntartó egyház-község, vagy egyházkerületi/egyházmezei fenntartás esetén a helyi, illetve egy

környékbeli egyházközség gyülekezeti munkájában*

4.9. Egzegetikai, tudományos munka*

4.10. Részvétel az iskolavezetés munkájában*

4.11. Részvétel a gyermekek, tanulók szabadidős tevékenységének szervezésében*

5. Melyik állítással ért inkább egyet? Válassza ki az alábbiak közül!*

- Az iskolalelkész/óvodalelkész lakhatásának, munkabérének és járulékos költségeinek finanszírozását az intézmény költségvetésében kell megteremteni.
- Az iskolalelkész/óvodalelkész lakhatásának, munkabérének és járulékos költségeinek finanszírozását a fenntartó költségvetésében kell megteremteni.
- Az iskolalelkész/óvodalelkész lakhatásának, munkabérének és járulékos költsé-

geinek finanszírozását a fenntartó és az intézmény költségvetésében megosztva kell megteremteni, az ellátott feladatok arányában.

Záró kérdések

6.1. Az Önök által fenntartott köznevelési intézmények száma (kérjük, számmal adja meg, írásjelek nélkül)*

6.2. Az Önök által fenntartott köznevelési intézmény(ek)ben ellátott összes köznevelési feladat száma (kérjük, számmal adja meg, írásjelek nélkül. Példa: ha egy intézmény óvoda és általános iskola, és van egy másik általános iskola is a fenntartásukban, akkor ez a szám három).*

6.3. További észrevétele a témával, a felmerült kérdésekkel kapcsolatosan:

Ön a kérdőív végére ért! Köszönjük együttműködését! A küldés gombra kattintva továbbíthatja válaszait! A beérkezett válaszokat az RPI munkatársai elemzik. A felmérés eredményeiről a szasi.andrea@reformatus.hu e-mail címen érdeklődhet.

ISKOLALELKÉSZSÉG (ÓVODALELKÉSZSÉG) – FELMÉRÉS AZ INTÉZMÉNYVEZETŐK KÖRÉBEN

A kérdőív elérhető volt a https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScqGWopaMozDeth7gKngMJlSyGj_g8nEAXn8L927tr43PmTA/viewform?usp=sf_link linken.

Tisztelt Intézményvezető Asszony/Úr!

Az MRE Zsinata 2020 júniusában az RPI-t bízta meg a református iskolalelkészek jogállását, feladatkörét, felkészültségét elemző tanulmány elkészítésével.

Ahhoz, hogy hiteles és minél pontosabb információkat, háttérrel feltáró szakmai anyagot készítsünk, szeretettel kérjük az Önök együttműködését is az alábbi kérdőív kitöltésében. A kérdőív anonim. Célja, hogy válaszaikon keresztül felmérjük a református köznevelési intézményekben szolgáló vallásoktató/intézményi lelkészek jelenlegi helyzetét, feladatkörét, jogállását, és informálódjunk a velük szemben támasztott intézményvezetői elvárásokkal kapcsolatban.

A jelenlegi MRE törvényi szabályozás nem használja az iskolalelkész kifejezést, de az oktatási köznyelvben használatos. A kérdőív készítése során a köznevelési intézményben foglalkoztatott vallásoktató/intézményi lelkészt (több vallásoktató lelkész esetén azok vezetőjét) röviden és összefoglalóan iskolalelkésznek (óvoda esetében óvodalelkésznek) nevezzük.

Köszönjük együttműködésüket! A témával kapcsolatosan további információk kérhetők az elemző tanulmányt készítő munkacsoport vezetőjénél a következő elérhetőségen: szasz.andra@reformatus.hu

1. Van-e az Ön által vezetett intézményben református lelkészi végzettséggel rendelkező iskolalelkész/óvodalelkész?*

- Igen, teljes állásban
- Igen, félállásban
- Igen, óraadóként
- Nincs
- Nincs, de szeretnénk

2. Amennyiben nincs az Ön által vezetett intézményben iskolalelkész/óvodalelkész, ki végzi a hit- és erkölcsstan oktatását? (Több válasz is megjelölhető.)*

- Az intézményt fenntartó egyházközség lelkésze
- Az intézményt fenntartó egyházközség beosztott lelkésze

- Az intézményt fenntartó egyházközség segédlelkésze
 - Református vallásanár
 - Református hitoktató szakos tanító
 - Református hit- és erkölcsstanoktató
 - Katechéta–lelkipásztori munkatárs
 - Református hittanár–nevelőtanár
3. Amennyiben nincs az Ön által vezetett intézményben iskolalelkész/óvodalelkész, ki végzi az iskolai hitéleti alkalmak szervezését és szolgálatát?*
- Az intézményt fenntartó egyházközség lelkésze
 - Az intézményt fenntartó egyházközség beosztott lelkésze
 - Az intézményt fenntartó egyházközség segédlelkésze
 - Egyéb:
4. Tagja-e az intézmény vezetésének az iskolalelkész/óvodalelkész?*
- Igen
 - Nem
5. Biztosít-e az Ön által vezetett intézmény az iskolalelkész/óvodalelkész számára valamilyen lakhatási támogatást?*
- Igen, szolgálati lakást a közüzemi költségek térítése nélkül.
 - Igen, szolgálati lakást a közüzemi költségek térítésével együtt.
 - Nem, ilyen támogatást az iskolalelkész/óvodalelkész nem kap.
 - Az intézmény nem, mert ezt a fenntartó biztosítja.
 - Egyéb:
6. Van-e az Ön által vezetett intézményben dolgozó iskolalelkésznek/óvodalelkésznek a lelkési diplomája mellett más jellegű végzettsége? *(Több válasz is megjelölhető.)**
- Igen, református hit- és erkölcsstanoktató
 - Igen, katechéta–lelkipásztori munkatárs
 - Igen, református vallásanár
 - Igen, református hittanár–nevelőtanár
 - Igen, mentálhigiénés jellegű végzettsége van
 - Igen, pedagógus szakvizsgával rendelkezik
 - Igen, pedagógus diplomával rendelkezik
 - Nincs
 - Egyéb:
7. Beletartozik-e az iskolalelkész/óvodalelkész feladatkörébe a református hit- és erkölcsstan órák tartása?*
- Igen
 - Nem
8. Kérjük, jelölje, hogy a jelenlegi gyakorlat alapján milyen feladatkörök ellátását végzi az iskolalelkész/óvodalelkész! *(Több válasz is megjelölhető.)**
- Hit- és erkölcsstan tanórák tartása
 - Vezetőségi értekezleten való részvétel
 - Tantestületi értekezleten való részvétel
 - A pedagógus intézménybe való felvételének folyamatában történő részvétel
 - A tanulók felvételi folyamatában való részvétel
 - Az intézmény diákjainak lelkipálcázása
 - Az intézmény pedagógusainak lelkipálcázása
 - Tanulói csendesnapok, lelki napok szervezése
 - Pedagógus csendesnapok, lelki napok szervezése
 - Pedagógusok számára bibliaórák/ima-közösségek szervezése és tartása

- Áhítatok szervezése és tartása
- Egyházi ünnepek szervezése
- Iskolai keretek között tartott ünnepi istentiszteletek tartása
- Hittan munkaközösség vezetése
- Környékbeli lelkipásztorokkal való kapcsolattartás
- Kiszállások szervezése, vezetése
- Konfirmációi felkészítés
- Ökumenikus kapcsolatok ápolása
- Szülőkkel való kapcsolattartás
- Kapcsolattartás a fenntartóval
- Mediáció az intézmény vezetőségének vagy a fenntartónak a kérésére
- Egyéb:

9. Az iskolalelkész/óvodalelkész mellett vannak-e olyan munkatársak, akik a hit- és erkölcsan oktatását végzik? Kérjük, adja meg a munkatársak alkalmazásának módját! *(Több válasz is megjelölhető.)**

- Nincs ilyen munkatárs
- Az intézményt fenntartó egyházközség lelkésze
- Az intézményt fenntartó egyházközség beosztott lelkésze
- Az intézményt fenntartó egyházközség segédlelkésze
- Vallásoktató lelkész
- Református vallásánár
- Református hitoktató szakos tanító
- Református hit- és erkölcsanoktató
- Katechéta-lelkipásztori munkatárs
- Református hittanár-nevelőtanár

10. Intézményvezetőként milyennek látja a kapcsolatot az iskolalelkésszel/óvodalelkésszel?*

- Teljesen megfelelő
- Nagyrészt jól működik, de lenne mit ja-

vítani rajta

- Inkább nem megfelelő, mint megfelelő
- Abszolút nem megfelelő

11. Véleménye szerint az intézmény pedagógusai hogyan viszonyulnak az iskolalelkész/óvodalelkész által végzett tevékenységhez? *(Több válasz is megjelölhető.)**

- Elfogadóan
- Támogatóan
- Megbecsülve
- Partneri módon
- Érdektelenül
- Távolságtartóan
- Ellenállóan

12. Véleménye szerint segíti-e az Ön által vezetett köznevelési intézmény református szellemiségének formálódását, feladatellátását, nevelő-oktató munkáját az iskolalelkész/óvodalelkész szolgálata?*

- Igen
- Nem

13. Ha az előző kérdésre igennel válaszolt, kérjük, hogy röviden fejtse ki, hogy miben látja ezt a segítséget!

14. Véleménye szerint segítheti-e a következő években a Magyarországi Református Egyház köznevelési intézményei református szellemiségének formálódását, feladatellátását, nevelő-oktató munkáját, ha azokban iskolalelkész/óvodalelkész szolgálatára is lehetőség nyílik (a későbbiekben részletesen kidolgozott feltételek szerint)?*

- Igen
- Nem

15. Kérjük, jelölje, hogy melyik állítással ért inkább egyet!*

- Minden református köznevelési intézményben legyen főállású iskolalelkész/óvodalelkész.
- Az iskolalelkész/óvodalelkész alkalmazása az intézmény típusától, illetve nagyságtól függően, differenciált szabályok szerint, a helyi sajátosságoknak megfelelően történhessen.
- Nem szükséges iskolalelkészt/óvodalelkészt alkalmazni a református köznevelési intézményekben.

16. Kérjük, jelölje, hogy melyik állítással ért inkább egyet! *

- Az iskolalelkész, óvodalelkész foglalkoztatása az intézmény nagyságától függően differenciált legyen.
- Az iskolalelkész/óvodalelkész foglalkoztatása nem függhet az intézmény nagyságától.

17. Kérjük, jelölje, hogy melyik állítással ért inkább egyet!*

- Bármilyen tanulói létszám esetén alkalmazzon a református köznevelési intézmény teljes állásban iskolalelkészt/óvodalelkészt.
- Bármilyen tanulói létszám esetén alkalmazzon a református köznevelési intézmény minimum félállásban iskolalelkészt/óvodalelkészt.
- 100–250 fő tanulói létszámú református köznevelési intézmény alkalmazzon minimum fél állásban iskolalelkészt/óvodalelkészt.
- 250 fő tanulói létszám fölött a református köznevelési intézmény alkalmazzon teljes állásban iskolalelkészt/óvodalelkészt.

18. Ha Ön állíthatná össze az intézményében szolgálatot teljesítő iskolalelkész/óvodalelkész feladatkörét, mit sorolna ide? Az alábbiakban különböző tevékenységeket láthat. Kérjük, hogy az iskolai osztályzás ötjegyű skálája szerint jelölje, hogy az alább felsorolt feladatokat mennyire tartja fontosnak a fél vagy teljes állásban foglalkoztatott iskolalelkész/óvodalelkész munkájában! (Az 1-es az „egyáltalán nem tartom fontosnak”, az 5-ös a „nagyon fontosnak tartom” kategóriát jelenti.)*

- Hit- és erkölcsstan órák tartása.
- A gyermekek, tanulók lelkipozítása
- A pedagógusok, intézményi munkatársak lelkipozítása
- A szülők, családok lelkipozítása
- Hitéleti alkalmak szervezése és megtartása
- Diakóniai szolgálatok szervezése, koordinálása
- Kapcsolattartás a helyi, illetve környező gyülekezetekkel
- Szolgálatvállalás a fenntartó egyházközség, vagy egyházkerületi/egyházmegegyei fenntartás esetén a helyi, illetve egy környékbeli egyházközség gyülekezeti munkájában
- Tudományos munka
- Részvétel az iskolavezetés munkájában
- Részvétel a gyermekek, tanulók szabadidős tevékenységének szervezésében
- Mediáció

19. Van-e olyan feladat, mely nem szerepelt a fenti felsorolásban? Ha igen, kérjük, hogy ide írja a javaslatát!

20. Milyen típusú az Ön által vezetett intézmény? *

- Óvoda
 - Általános iskola
 - Középfokú oktatási intézmény
 - Általános iskola és középiskola egyben
 - Óvoda, általános iskola és középiskola egyben
21. Melyik egyházkerületben található az Ön által vezetett intézmény?*
- Tiszáninneri Református Egyházkerület
 - Tiszántúli Református Egyházkerület
 - Dunamelléki Református Egyházkerület
 - Dunántúli Református Egyházkerület
22. Ki az intézmény fenntartója?*
- Magyarországi Református Egyház (Zsinat)
 - Egyházkerület
 - Egyházmegye
 - Egyházközség
 - Református felsőoktatási intézmény
23. Kérjük, jelölje, hány lakosa van annak a településnek, ahol Ön a köznevelési feladatait ellátja!*
- 0–10.000 fő
 - 10.001–30.000 fő
 - 30.001–70.000 fő
 - 70.001–120.000 fő
 - 120.001–1.000.000 fő
 - 1.000.000 fő fölött
 -
24. Mennyi az Önök intézményébe járó tanulók száma? Kérjük, hogy jelölje be a megfelelő választ!*
- 100 fő alatt
 - 101–250 fő
 - 251–500 fő
 - 501–1000 fő
 - 1000 fő fölött
25. Kérjük, jelölje, hogy az Önök köznevelési intézményében a tanulók milyen arányban vesznek részt a református hit- és erkölcsoktatásban!*
- 25% alatt
 - 25–49%
 - 50–75%
 - 75% fölött

Ön a kérdőív végére ért! Köszönjük együttműködését! A küldés gombra kattintva továbbíthatja válaszait! A beérkezett válaszokat az RPI munkatársai elemzik. A felmérés eredményeiről a szaszi.andrea@reformatus.hu e-mail címen érdeklődhet.

ISKOLALELKÉSZSÉG (ÓVODALELKÉSZSÉG) – FELMÉRÉS

A kérdőív elérhető volt a https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfjBu-KOG-aDaA4Au4VXSipYWJom6Efff9iK90Cp-M9aVZaQ/viewform?usp=sf_link linken.

Felmérés azon lelkipásztor és/vagy hittanoktató/vallástanár végzettségű szolgálattevők körében, akik református oktatási intézményben szolgálnak és önmagukat iskolalelkésznek tudják azonosítani.

Kedves Testvérek!

Az MRE Zsinata 2020 júniusában az RPI számára feladatként jelölte ki egy elemző tanulmány készítését a református iskolalelkészek jogállásáról, feladatköréről, szükséges felkészítésük lehetőségeiről.

Ahhoz, hogy hiteles és minél pontosabb információkat, háttérrel feltáró szakmai anyagot készítsünk, szeretettel kérjük a lelkipásztor végzettségű, református köznevelési intézményben szolgáló, önmagukat iskolalelkésznek beazonosító kollégák segítségét. Kérjük, hogy töltsék ki az alábbi, anonim kb. 20–30 percet igénybe vevő kérdőívet!

A jelenlegi MRE törvényi szabályozás nem használja az iskolalelkész kifejezést, de az oktatási köznyelvben használatos. A kérdőív készítése során a köznevelési intézményben foglalkoztatott vallásoktató/intézményi lelkészt (több vallásoktató lelkész esetén azok vezetőjét) röviden és összefoglalóan iskolalelkésznek (óvoda esetében óvodalelkésznek) nevezzük.

Köszönjük az együttműködésüket! A témával kapcsolatosan további információk kérhetők az elemző tanulmányt készítő munkacsoport vezetőjénél, a következő elérhetőségen: szaszi.andrea@reformatus.hu

1. Lelkészi végzettség megszerzésének éve: (Kérjük, csak az évszámot írja be, pont nélkül!)*
2. Mi a jelenlegi beosztása az intézményben? Kérjük, írja be a munkaköri leírásában/díjlevegélben szereplő pontos megnevezést!*
3. Mennyi ideje szolgál iskolalelkésznek? Kérjük, hogy válasszon az alábbiak közül!*

- 0–3 év
- 4–8 év
- 9–15 év

- 15–30 év
- 30 évnél több

4. Lelkészi képzettsége mellett rendelkezik-e bármilyen pedagógus képzettséggel?*

- Igen
- Nem

5. Ha az előző kérdésre igen választ adott, kérem, hogy írja le, milyen pedagógus végzettséggel rendelkezik?

6. Részt vett-e az elmúlt 3 évben továbbképzéseken? *(Több lehetőség is megjelölhető.)**

- Igen, pedagógiai témákról
- Igen, teológiai témákról
- Igen, lelkipásztori, mentálhigiénés témákról szülőkon
- Nem
- Egyéb:

7. Hány éves pedagógiai gyakorlattal rendelkezik? (Pedagógiai gyakorlatnak tekintjük, amikor a köznevelésben pedagógus munkakörben dolgozott, illetve ha bármilyen fenntartású köznevelési intézményben legalább heti hat hit- és erkölcs tanórát tartott. Ideértve a 2013. előtti fakultatív hitoktatást is.)*

- Nincs pedagógiai gyakorlatom
- 0–3 év
- 4–8 év
- 9–15 év
- 15–30 év
- 30 évnél több

8. Hány éves lelkipásztori gyakorlattal rendelkezik? (Gyülekezeti lelkipásztorként, nem oktatási intézményben alkalmazott intézményi lelkipásztorként)*

• Nincs ilyen jellegű lelkipásztori gyakorlatom

- 0–3 év
- 4–8 év
- 9–15 év
- 15–30 év
- 30 évnél több

9. Tart-e hittanórákat abban az intézményben, ahol iskolalelkészként szolgál?*

- Igen
- Nem

Ha igen

10. Hány hittanórája van egy héten? Kérjük, írja be a pontos számot!*

11. Mennyi református vallás tanár/hittanoktató van még Önön kívül a református oktatási intézményben?*

- Nincs senki más
- 1–3 fő
- 4–6 fő
- 6 főnél több

12. Mit gondol, hol helyezkedik el Ön az iskola hierarchiájában? Kérjük, hogy röviden fejtse ki a véleményét ezzel kapcsolatban!*

13. Tagja-e az intézmény vezetésének?*

- Igen
- Nem

14. Milyennek látja a kapcsolatát az intézmény vezetésével?*

- Teljesen megfelelő
- Nagyrészt jól működik, de lenne mit javítani még rajta
- Inkább nem megfelelő, mint megfelelő
- Abszolút nem jó

15. Az intézmény vezetése részéről mennyire elfogadónak állnak az Ön iskolalelkészi/óvodalelkészi tevékenységéhez? *Válasszon ki egy vagy több jelzót az alábbiak közül!** (Kérjük, legfeljebb három jellemzőt válasszon!)

- Támogató
- Többnyire támogató
- Megbecsült
- Partneri
- Távolságtartó
- Ellenálló
- Feszült
- Konfliktusos

16. Az intézmény pedagógusai hogyan viszonyulnak az Ön által végzett iskolalelkészi/óvodalelkészi tevékenységéhez?* (Kérjük, legfeljebb három jellemzőt válasszon!)

- Támogató
- Többnyire támogató
- Megbecsült
- Partneri
- Távolságtartó
- Ellenálló
- Feszült
- Konfliktusos

17. Milyen feladatokat végez az adott köznevelési intézményben? Kérjük, hogy jelölje azok rendszerességét is!*

(Rendszeresen = naponta, hetente. Alkalmanként = havonta egyszer-kétszer. Ritkán = évente legalább egyszer) Soha – Ritkán – Alkalmanként – Rendszeresen

- a) Hittanórák tartása
- b) Vezetőségi értekezleten való részvétel
- c) Tantestületi értekezleten való részvétel
- d) Részvétel pedagógus intézménybe való felvételének folyamatában
- e) Részvétel tanulók felvételi folyamatában

- f) Az intézmény diákjainak lelkipálcázása
- g) Az intézmény pedagógusainak lelkipálcázása
- h) Tanulói csendesnapok, lelki napok szervezése
- i) Környékbeli lelkipálcázókkal való kapcsolattartás
- j) Kiszállások szervezése, vezetése
- k) Hit- és erkölcsstan/hitéleti munkaközösség vezetése
- l) Egyházi ünnepek szervezése
- m) Áhítatok szervezése
- n) Áhítatok tartása
- o) Pedagógusok számára bibliaórák/imaközösségek szervezése és tartása
- p) Ökumenikus kapcsolatok ápolása
- q) Szülőkkel való kapcsolattartás
- r) Mediáció az intézmény vezetőségének vagy a fenntartónak a kérésére
- s) Kapcsolattartás a fenntartóval

18. Ha van olyan feladata, amely nem került az előző kérdésben felsorolásra, kérjük, hogy ide írja! Jelezze azt is, hogy rendszeresen, alkalmanként vagy ritkán végzi!

19. Teljes jogú egyháztág-e abban a gyülekezetben, melynek a területén található az a református köznevelési intézmény, ahol szolgál?*

- Igen
- Nem

20/a. Végez-e munkaköri kötelességéből fakadóan gyülekezeti szolgálatot abban az egyházközösségben, amelynek a területén található az a református köznevelési intézmény, ahol szolgál?*

- Igen (a következő kérdésnél részletezett módon)
- Nem

Igen válasz esetén:

20/b. Ha az előző kérdésre igen választ adott, kérem, hogy röviden írja le, hogy milyen szolgáltatásokat lát el az egyházközségben és milyen rendszerességgel!

Nem válasz esetén:

21/a. Végez-e önként vállalt módon gyülekezeti szolgáltatást abban az egyházközségben, amelynek a területén található az a református köznevelési intézmény, ahol szolgál?

- Igen (a következő kérdésnél részletezett módon)
- Nem

Igen válasz esetén:

21/b. Ha az előző kérdésre igen választ adott, kérem, hogy röviden írja le, hogy milyen szolgáltatásokat lát el az egyházközségben és milyen rendszerességgel!

22. Hogyan tudná jellemezni az Ön kapcsolatát annak a református egyházközségnek a lelkipásztorával, amelynek a területén a református köznevelési intézmény található, ahol Ön szolgál?*

- Kiegyensúlyozott
- Távolságtartó
- Feszült
- Nincs köztünk semmilyen kapcsolat
- Együttműködő

23. Rendelkezik-e részletes feladatköri leírással, mely tartalmazza az Ön által végzendő feladatokat? (Akár a díjlevél ré-

szeként, akár külön munkaköri leírás dokumentumban rögzítve.)*

- Igen
- Nem

24. Hogyan van megoldva a lakhatása?*

- Parókián lakom
- Albérletben lakom
- Saját tulajdonú ingatlanban lakom
- A köznevelési intézmény által fenntartott szolgálati lakásban lakom
- Egyéb:

25. Részesül-e lakhatási támogatásban az oktatási intézmény részéről? (Rezsi, albérleti díj, stb.)*

- Igen
- Nem

26. Részesül-e (a református egyházon belüli) egyéb helyről lakhatási támogatásban az iskolalelkészi/óvodalelkészi szolgálatához kapcsolódva?*

- Igen
- Nem

Ha igen

27. Ha az előző kérdésre „igen” választ adott, kérjük, hogy írja le, hogy mire gondol! (Pl. egyházközség, fenntartó, stb. Nem kérünk konkrét nevet, csak a jellegét, hogy kap-e ebben segítséget!)

28/a. Érvényes-e Önre a pedagógus előmeneteli rendszer?*

- Igen
- Nem

Ha igen

28/b. Kérjük, hogy jelölje be, hogy a peda-

góguséletpálya-modell melyik fokozatában van jelenleg?

- Gyakornok
- Pedagógus I.
- Pedagógus II.
- Mesterpedagógus
- Kutatótanár

29. Van-e olyan terület, ahol kihívásokat, nehézségeket él meg a szolgálata végzése során?*

- Igen
- Nem
- Ha igen:

30. Kérjük, hogy írja le röviden, milyen területeken él meg kihívásokat, nehézségeket a szolgálatában!*

Háttér adatok

31. Kérjük, hogy válassza ki annak a református intézménynek a típusát, ahol Ön a szolgálatát végzi!*

- Óvoda
- Általános iskola
- Középfokú oktatási intézmény
- Általános iskola és középiskola egyben
- Óvoda, általános iskola és középiskola egyben

32. Melyik egyházkerületben található a református köznevelési intézmény, melyben szolgálatot lát el?*

- Tizáninenni Református Egyházkerület
- Tizántúli Református Egyházkerület
- Dunamelléki Református Egyházkerület
- Dunántúli Református Egyházkerület

33. Ki a fenntartója a református köznevelési intézménynek, melyben szolgálatot lát el?*

- MRE Zsinat
- Egyházkerület
- Egyházmegye
- Egyházközség
- Református felsőoktatási intézmény

34. Kérjük, jelölje, hány lakosa van annak a településnek, ahol Ön a köznevelési feladatait ellátja!*

- 0–10.000 fő
- 10.001–30.000 fő
- 30.001–70.000 fő
- 70.001–120.000 fő
- 120.001–1.000.000 fő
- 1.000.000 fő fölött

35. Mennyi az Önök intézményébe járó tanulók száma? Kérjük, hogy jelölje be a megfelelő választ!*

- 100 fő alatt
- 101–250 fő
- 251–500 fő
- 501–1000 fő
- 1001 fő fölött

36. Kérjük, jelölje, hogy az Önök köznevelési intézményében a tanulók milyen arányban vesznek részt a református hit- és erkölcsoktatásban!*

- 25% alatt
- 25–49%
- 50–75%
- 75% fölött

37. Egyéb észrevételek

Ön a kérdőív végére ért! Köszönjük együttműködését! A küldés gombra kattintva továbbíthatja válaszait! A beérkezett válaszokat az RPI munkatársai elemzik. A felmérés egyes eredményeiről az RPI hitoktatóknak, vallástanároknak, iskolalelkészeknek szervezett szakmai rendezvényein tájékozódhat.

Műhely

MIHALINA LÁSZLÓ – MIHALINÁNÉ LIPTÁK JUDIT

AZ ISKOLALELKÉSZSÉGRŐL FENNTARTÓI SZEMMEL

Az az egyházközség, amelyik valamilyen intézményt kap vagy vállal, legyen az szociális vagy oktatási intézmény, speciális helyzetbe kerül. Ez azt jelenti, hogy nem egy klasszikus, intézmény nélküli, csupán szokásos gyülekezeti feladatokkal foglalkozó egyházközségről beszélünk. Az intézményfenntartó gyülekezet számára egy idősek otthona, iskola vagy óvoda új dimenziót nyit ki: hiszen mindez missziói területté válik. Ezzel az a közösség nagy felelősséget vállal, hiszen egy befogadó gyülekezetté válik az intézményben neveltek/ellátottak és az ott dolgozók számára. Ez az egyházközségi fenntartás egyik előnye: van egy konkrét gyülekezet az adott intézmény mögött. A másik előnye, hogy a gyülekezet számára az egyház veteményeskertjévé válhat az általa fenntartott intézmény.

Arra kaptunk felkérést, hogy ebben a cikkben a mezőtúri oktatási intézményeinkben szolgáló lelkészek – mondhatjuk a téma kapcsán: iskolalelkészeink – előtt álló kihívásokról, lehetőségekről, örömekről, nehézségekről és eredményekről írjunk. Tesszük mindezt az intézményfenntartó Mezőtúri Református Egyházközség beik-

tatott lelkészeiként, tehát fenntartói szemmel, és a teljesség igénye nélkül, a saját tapasztalataink alapján.

KIHÍVÁSOK

A Mezőtúri Református Kollégium bár 1530-ban alapított, nagy múltú, tradicionális gimnázium, mégis volt egy időszak, amikor kimaradt az egyházi nevelés: 1948-ban államosították az intézményt, és csak 1992-ben tért vissza egyházi fenntartásba. Ez magával hozta azt a hatalmas kihívást, hogy a '90-es években teljesen érthetetlen volt az iskolánkba kerülő diákok számára, hogy miért kellene nekik hitoktatásban részesülni, és az ott dolgozóknak, hogy miért kellene az egyházhoz tartozni, istentiszteletekre és áhítatokra járni. Minden tiszteletünk az akkor itt dolgozó lelkészeké azért a megfeszített lelki munkáért és kitartásért, amellyel a legalapvetőbb keresztyén tanítasokat próbálták átadni a hatalmas ellenszélben. Lassan 30 év távlatából azt látjuk: ez a kihívás oda szelődött, hogy a tanrendbe iktatott heti 2 hittanóra, a bejövő évfolya-

mok számára az egyházi énekóra, a második szünetben a díszteremben megtartott áhítat, a reggeli igeolvasás, a templomban tartott egyházi ünnepség és nemzeti megemlékezés már teljesen természetessé vált mindenki számára. Azonban most is küzdünk kihívásokkal, de mindez már a finomra hangolása az egyházi jellegnek. Ennek célja, hogy az egyházi fenntartású iskolából egyházi iskola legyen. Egyben ezek a lehetőségeink is.

LEHETŐSÉGEK

Iskolalelkészeinkkel együtt fontosnak tartottuk, hogy minden osztályterembe egy bibliai igeszakasz kerüljön ki a tábla fölé, tükrözve az egyházi iskola biblikus lelkületét. Az egyén lelkigondozása sem szorult háttérbe, ezért lelkészeink lelkigondozói idősavot nyitottak a diákok számára. Mindennap egy-egy iskolalelkész várta a hozzá érkező diákokat lelki beszélgetésre.

Fontosnak tartottuk az egyházzene megújítását. Ennek érdekében rendszerszinten behoztuk a legalapvetőbb énekeskönyvi énekek tanulását, ismétlését. Pl. adventben az ünnepkörhöz kötődő énekkincset tanulják az iskolalelkésszel hittanórán, a gyülekezet kántor-karnagyával egyházi énekórán, ugyanazt éneklik a heti áhítaton, majd a nagy, közös ünnepi iskolai istentiszteleten a templomban.

Iskolalelkészeinkkel intézményegységként (gimnázium, általános iskola, óvoda) szervezzük meg a dolgozók számára havi rendszerességgel, szerda délutánonként az ún. Csendesperceket. Ez az alkalom az Ige melletti elcsendesedést,

a katechézist, közös gondolkodást és hitre nevelést jelenti. Legutóbb ennek egy keresztyén könyv került a középpontjába. A könyvet közösen olvasva és átbeszélve vetünk elő régi és aktuális keresztyén igazságokat, kérdéseket.

ÖRÖMÖK

Egyházi fenntartóként nagy örömmel látjuk a gyermekeket a templomban: családi istentiszteleten a kisebbeket szüleikkel, nagyszüleikkel; ifjúsági istentiszteleten a felső tagozatos korosztályt, ahol interaktív, ifjúsági zenekarral kísért liturgiában a fiatalok imádkoznak, Igét olvasnak, bizonyosságot tesznek és éneket vezetnek. Egyik ifjúsági istentiszteletünket bővítettük ki ifjúsági nappá, ahol a diákok az alkalom után különböző programokon vehetnek részt: sportprogramok (kosár, foci, ping-pong, aerobic), kézműveskedés, majd a napot egy közös ebéd zárja.

Öröm számunkra azt látni, amikor az adventi időszakban egy-egy osztály ünnepi műsorral szolgál a gyülekezetben vagy szüleik, nagyszüleik felé, amit közös szeretetvendégség szokott követni. Ezeket a műsorokat a gyerekek elviszik gyülekeztünk más intézményeibe: az idősothonokba is, ahol időseink szívébe-lelkébe lopnak vele örömet, melegséget. Iskolalelkészeink vezetésével látogatják meg osztályaink a szomszédos települések református gyülekezeteit a kiszállások alkalmával.

Ugyanilyen örömteli és kedves szolgálat, amikor a Református Felnőttkórus az Óvoda gyerekseregét örvendezteti meg karácsonyi koncertjével.

NEHÉZSÉGEK

Nehézségként éljük meg azt, hogy miközben diákjaink és dolgozóink heti több hitéleti alkalmon vesznek részt – akár többször, mint gyülekezeti tagjaink –, éppen ezért szinte majdnem lehetetlen élményszerű, az érdeklődést fenntartó csendesnap programsorozatot kitalálni és megvalósítani. Évente két csendesnapot szoktunk szervezni, a reformáció alkalmával és a mennybemenetel ünnepén, ám egyre inkább azt mutatja a tapasztalat, hogy korunk fiataljainak kívánalmaival és a digitális világ kihívásaival nem lehet versenyezni.

Iskolalelkészeink sokat küzdöttek amiatt is, hogy a gyerekek megjelenése, öltözeke egyházi alkalomhoz nem illő, annak nem megfelelő volt. Ez indokolta az alábbi döntés megszületését: minden alkalmon egységesen, az iskola szellemiségének megfelelően öltözzenek fel a diákok, pedagógusok. Ezért a fenntartó presbitérium, és annak kinyújtott keze, az igazgatótanács, meghallgatva a nevelőtestületet, a szülőket, a diákokat úgy döntött, hogy ezután az iskola egyházi jellegét az ünnepi alkalmakon, versenyeken, szalagavatókon és ballagáson a bocskai egyenruha bevezetése hivatott elősegíteni és erősíteni. Szintén egyöntetűen igyekeztünk kiállni a hétköznapi megjelenő kirívó megjelenés ellen: úgymint piercing, látható helyen tetoválás, az iskola szellemiségével össze nem egyeztethető ruhadarabok viselete.

EREDMÉNYEK

Nagy eredménynek tartjuk, hogy a fenntartó és az iskolalelkészek közötti kapcsolat imádságos lelkületű: a lelkészi-munkatársi közösség rendszeresen össze szokott gyűlni közös imádságra és megbeszélésre.

Eredménynek tartjuk azt is, hogy a gyülekezetünkben működő csoportoknak, pl. nőszövetség, bibliaórák közösség alkotó és tevékeny tagjai lettek többen is az intézmények dolgozói közül. Új kiscsoportjaink létrejöttében pedig az iskolalelkészek nagy szerepet vállaltak: pl. az ifjúsági kör, amelynek létrejötte az évek óta együtt hittantáborozó gyerekek belső igénye volt. Kéthetente találkoznak szombat délután egy játékos, vidám, interaktív, ugyanakkor Isten Igéjében elmélyülő beszélgetésre, együttlétre. Az utóbbi évben a mártfői ifivel is többször sikerült találkozni és együtt lenni.

Az ifjúsági zenekarunk – melynek tagjai a diákok és az iskolalelkészek – az ifjúsági istentiszteletek kialakulásával együtt született meg. Ezek az alkalmak eleinte vasárnap délután voltak, majd pár éve átkerültek a vasárnap délelőtti istentiszteletek alkalmaira. A zenekar előszeretettel kíséri szolgálatával ezen kívül az evangelizációs estéket és a lelki csendesnapokat, illetve szívesen vállal vendégfellépést is.

Eredménynek tartjuk azt is, hogy a Kereszt-kérdések bibliatanulmányozó sorozatba, amely a felnőtt keresőket célozza meg Márk evangéliumának végigolvasásával, bekapcsolódnak az intézményi dolgozók közül is többen, és az iskolalelkészekkel közösen szolgálunk ezeken az estéken. A tízalkalmas sorozat találkozásait kéthetente szerda estéknél tartjuk. Az alkalmak kö-

zős étkezéssel kezdődnek, majd lelkipásztorok tartanak előadást a bibliatanulmányozó kiadványban megadott téma alapján, amit kérdésekkel irányított, ugyanakkor mégis szabad megbeszélés követ. A sorozatnak folytatása is van a tanítványi létről Lukács evangéliuma alapján. Reménységünk, hogy az iskolalelkészek szolgálatával a résztvevő dolgozókat is sikerül elmozdítani a tanítványság és az aktív szolgálat felé.

Összegzésként fontos kiemelni: nélkülözhetetlennek tartjuk egy egyházi iskola életében az iskolalelkészt. Ahogyan egy gyülekezet élén a gyülekezeti lelkipásztor áll, és terelgeti nyáját, ugyanúgy szükséges, hogy az egyházi iskola élén is az iskolavezetés mellett – vagy akár az aktuális vezetésben – ott álljon az iskolalelkész és

lelkileg vezesse a diákokat, szülőket, pedagógusokat, dolgozókat. Szervezze a hitéletet, a csendesnapokat, az aktuális ünnepköröknek megfelelő rendezvénysorozatokat, hiszen az egyházi iskola missziói terület. Ennek érdekében azonban nagyon nagy szükség lenne arra, hogy az egyház rendszer szintjén rendbe tegye az iskolalelkészek jogi szabályozását. Kívánatos lenne, hogy egységesen rendeződjön az iskolalelkészek lakhatása, díjazása, helye az intézményrendszerben, valamint megoldódjon az örökös probléma: 22–26 tanóra mellett a fent leírtak teljesülése szinte lehetetlen, ezért szükség lenne arra, hogy az iskolalelkészek óraszámja egységesen csökkenjen, és így több időt tudjanak az intézmény lelki életére, a lelki munkára fordítani.

SZABÓ ELŐDNÉ

ISKOLALELKÉSZSÉG ÉS HITTANOKTATÁS: PRO ÉS KONTRA

ISKOLALELKÉSZSÉG ÉS HITOKTATÁS

A következőkben azt a kérdést szeretném körbejárni, hogy miért tartom fontosnak vagy szükségesnek, néhány esetben elkerülhetetlennek, hogy az iskolalelkész meghatározott óraszám mellett végezzen hitoktatást abban az iskolában, ahol szolgál. Írásom időnként szubjektív és elfogult lesz, mert nagyon szeretek tanítani és hitoktatni.

Gondolataim sorát azzal indítom, hogy az iskolai lelkészség meglátásom szerint pontosan ugyanolyan összetett feladat, mint a gyülekezeti lelkészség. Lehetetlennek és megoldhatatlannak tartom, hogy az iskolalelkész csak és csupán a lelki dolgokkal foglalkozzon, ahogy a gyülekezeti lelkész sem teheti meg, hogy kizárólag igei alkalmakat tartson vagy csak lelkigondozzon. Hitoktat, presbiteri gyűlést vezet, (lelki) programokat szervez, épít, renovál és még folytathatnám a sort. Ha ezt a párhuzamot továbbviszem, akkor az iskolalelkész esetében is sokféle feladatot kell felsorolni a „lelki dolgok” mellett: csendesnapok szervezése, vezetőségi megbeszéléseken való részvétel, pályázás, kap-

csolattartás és akár a hitoktatás is elfér az egyéb feladatok mellett.

Már az eddigiekből is kitűnhetett, hogy úgy beszélek a hitoktatásról, mintha az kívül esne a lelki alkalmakon. Ha így történt, akkor az inkább a többségi vélemény hangoztatása volt, mint az enyém. Nagyon fontosnak tartom, hogy amikor az iskolalelkész-hitoktatás kettőséről beszélünk, először azt járjuk körül, mit jelent a hitoktatás, hogy értelmezzük azt. Tapasztalatom szerint nagyon sokféle módon közelítjük meg ezt a kérdést. Ebben is szubjektív leszek, és a saját értelmezésemből indulok ki. Emlékszem, amikor elkezdtem a középiskolai hittant, azt tapasztaltam, hogy minden órára legalább annyit és lelkileg is olyan mélységben készülök, mint egy igehirdetésre. Egy-egy hittanórán legalább annyi igei gondolatot fogalmaztam meg, mint egy áhítaton. Ebből következik, hogy számomra a hitoktatás nem elsősorban a lexikális tudás, ismeretátadás helyszíne, hanem a hitre és életre nevelés legfőbb színtere egy iskolában. Hatalmas ajándéknak tartom, hogy míg a Szentírásról, hitről, Istenről tanítunk ismeretet, közben folyamatosan az életre nevelünk. Pálya-

választás, párkapcsolat, konfliktuskezelés, közösségi média, kommunikáció, sokréttű intelligencia feltárása, káros szenvedélyek, kapcsolati kultúra, család, önismeret és még sok-sok olyan téma, ami elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy diákjaink jó szakemberként akár több diplomával a kezükben Istennek kedves és boldog életet éljenek. Természetesen a törvényileg előírt tananyagot meg kell tanítani, hiszen nálunk is minden évben egészen szép számban vannak érettségizők hittanból, de legalább ennyire cél, hogy egészséges lelkületű fiatalok hagyják el az iskolánkat. Ez utóbbi már igazán lelki feladat és ebben a nevelő munkában számomra a lelkesítő végzettségem nélkülözhetetlen.

A hittanóra ugyanakkor remek lehetőség arra, hogy kialakuljon egy olyan bizalmi légkör, személyes, közvetlen kapcsolat a diákokkal, amire sehol máshol nincs lehetőség és csak zárójelben jegyzem meg, hogy komoly fejtörést okoz számomra, hogy a nem református diákokat hogyan, milyen platformon ismerjem meg, és hogyan kerüljek hozzájuk közelebb. Iskola-lelkészként nagyon fontos, hogy elérhető és megközelíthető legyek, hogy bátran meg merjenek keresni. Tudom, hogy mindenkit nem taníthatok, ezért sok más módját is meg kell találnom a diákokkal való személyes kapcsolat kialakításának, de tapasztalom, hogy már az is sokat segít, ha van egy csoportom, ahol alaposan megismernek, megbíznak bennem, mert már ők küldik vagy éppen hozzák azt az iskola-társukat, akinek szüksége van rám függetlenül attól, hogy tanítom-e vagy sem.

A hittanóra tartásának további áldása, hogy sokszor olyan információkhoz jutunk,

ami segít lépést tartani a diákok életével. Iskola-lelkészként egy olyan korosztállyal kell foglalkoznunk, akiktől életkorban egyre csak távolodunk. Nagy áldás, ha fiatal a lelkész és jól ismeri a középiskolás korosztályt, tudja mi „jön be” nekik, jól használja a közösségi média különböző felületeit, tisztában van a legújabb trendekkel, de tudjuk, hogy a fiatalság múltó állapot. A hittanórák során viszont lehet pótolni azt, ami egy idő után a generációs különbség miatt elveszne. Az órákon megismerem a tanulóink családi helyzetét, szórakozási szokásait, a zenéket és filmeket, amiket néznek, képet kapok a gondolataikról, problémáikról, tájékozódhatok arról, ami őket érdekli és leköti, „képbe” kerülhetnek velük kapcsolatban. Ez aztán abban segít, hogy tudjam, mivel kell foglalkozni az iskola egészét illetően, milyen témákat hozzak be egy csendesnapra, milyen szakembert hívjak előadni.

Ez a mostani generáció, amely már a digitális térben nőtt fel, sok mindenben más, és ezt a mást nekem ismernem és tudnom kell ahhoz, hogy foglalkozhassak velük. Iskola-lelkészként nem veszíthetem el a kapcsolatot a diákokkal, ismernem kell az életüket érintő fontos kérdéseket, nem szűnhet meg a kíváncsiságom velük kapcsolatban, és ami ennél sokkal nehezebb, meg kell találnom azt a módot, „hangot”, amivel eljut hozzájuk akár az Ige, akár előadás formájában egy őket védő gondolat. Ha lehet így fogalmazni, a hittanóra edzésben tart a fiatalokat illetően, mert hetente bizonyos órában közvetlen kapcsolatban lehetek velük.

A hittanóra tartása nem csupán a diákok szempontjából hasznos, hanem a pedagógusok miatt is fontos feladat. Iskola-lelkészként nem csupán a tanulókkal, hanem a

tanárokkal is foglalkozom. Azáltal, hogy én is tartok órákat, beállok abba a küzdelembe, amibe a tanártársaim nap mint nap helyállnak. Megismerem a nehézségeiket, megértem a problémáikat. Én is egy leszek közülük. Könnyebben tudok kapcsolódni áhítatok, Igei alkalmak tartásakor hozzájuk, de ők is könnyebben elfogadnak és nyitnak felém, mert tapasztalják, megértem, amiben vannak.

A hittanóra tartásának van néhány nagyon praktikus oka is. Azt írtam a gondolataim elején, hogy időnként nem csak fontos, hanem szükséges, akár elkerülhetetlen a hitoktatás az iskolalelkészek esetében. Vannak olyan vidéki általános- és középiskolák, ahol a hitoktatás ellátása nehezen vagy egyáltalán nem megoldható iskolalel-

kész nélkül. Mi csak 70 km-re vagyunk Budapeستől, nem is eldugott helyen, mégis az idei tanévre hiába kerestem vallás tanárt, aki által csökkenthetem az óraszámomat, nem találtam, pedig elég alaposan körbejártam a kérdést. Ahhoz, hogy az iskolalelkészek sehol ne hitoktassanak, sokkal több vallás tanárra lenne szükség az országban.

Az sem elhanyagolható szempont, hogy a hitoktatás segítséget jelenthet az iskolalelkész fizetésének megteremtésében is. Jelenleg az iskolák a maguk költségvetéséből oldják meg ezt úgy, hogy a megtartott hittanórák után kapott összeget kiegészítik.

A fenti szempontokat figyelembe véve, meghatározott óraszám mellett mindenképp támogatom az iskolalelkészek hitoktatásának szolgálatát.

SIBA BALÁZS

FELKÉSZÍTÉS ÉS TÁMOGATÁS: JAVASLATOK AZ ISKOLALELKÉSZI ÉLETPÁLYÁHOZ

A lelkészi hivatás megélésének tanulása többfázisú folyamat, ezért mind a felkészülés, mind a későbbi szakmai út során fontos, hogy az iskolalelkészeket egy összehangolt rendszerben támogassuk.

A TEOLÓGIAI KÉPZÉS GYAKORLATI JELLEGÉNEK KÉRDÉSE

Az első fázis az, amikor valaki látja, mit jelent lelkésznek lenni. A lelkésszé válás következő fázisa az, amikor a jövőbeli lelkész a gyülekezetben olyan szerepeket próbál ki, amelyek kapcsolódnak későbbi lelkész szerepéhez. Ez lehet a teológiai évek előtt, alatt, illetve utána is: például ificsoport-vezetés, lelkigondozói beszélgetés, táborszervezésben való részvétel, stb.

Az egyház nem a teológián kívül és a szolgálat sem csak a teológia után kezdődik, hanem a teológiai stúdium az egyház szolgálatának és a közösség megélésének egy formája.¹

Amit a hallgató az egyetemen tanul, az is formálhatja később a gyülekezeti kultúrát és a jövőbeli lelkész kapcsolódása-

it a kollégáihoz és az egyházszervezethez egyaránt. A teológia nem önmagáért van, a lelkészi munka fő folyamata a gyülekezetekben, intézményekben és missziókban zajlik, de támogató folyamatként mégis kulcsszerepe van az egyház egésze szempontjából. Valljuk, hogy a lelkészt Isten teheti alkalmassá a szolgálatra, de emberi szinten léteznek olyan területek, melyeket a teológiai oktatás kapcsán szem előtt lehet tartani.² Az egyetemek természetükből fakadóan elsősorban a kognitív szempontokat tudják érvényesíteni. A minőségi és mennyiségi mutatók, rangsorok elsősorban az emberi élet kognitív aspektusára fókuszálnak, többnyire háttérbe szorítva a tanítás affektív elemeit. Mivel a teológia nemcsak egy szakmai szerepre készít, hanem teljes identitást kellene, hogy formáljon és életvitelre készítsen fel, így a képzés önismereti része nem lehet kevésbé hangsúlyos, mint az más segítő szakmákra való felkészítésekben megszokott (pl. pszichológia, fejlesztőpedagógia stb.).

*Sola experientia facit theologum.*³ Egyetérthetünk Lutherrel, aki szerint a teológust a gyakorlat teszi lelkésszé. Ez a gyakorlat

már a teológián elkezdődik. Sok mindent majd a gyülekezeti életben sajátít el a jövődöbéli lelkész, viszont a teológiai képzés is alapvetően meghatározza, hogyan áll majd szolgálatba a teológus. Számos terület lehet, ahol fejlődhet egy teológiai hallgató, és ha csak külön-külön koncentrálnánk a részterületekre, akkor előfordulhat, hogy valamely kompetenciaterületen egy-egy hallgató a 6 éves képzés után is kezdő marad.

Javaslat: nemcsak egy-egy terület jobbátételét kell szem előtt tartanunk a képzés fejlesztése során, hanem rendszerszinten kellene a képzés elméleti és gyakorlati részét alkalmasabbá tenni, hogy a kulcskompetenciák tekintetében legalább haladó szintet érhesen el egy pályakezdő lelkész a gyakorlati év végére.

AZ ISKOLALELKÉSZEK TOVÁBBKÉPZÉSE ÉS SZAKMAI TÁMOGATÁSA

A következő fázis az, amikor már a közösség jóváhagyásával belép valaki a lelkészi tisztségbe és előbb kezdő, majd haladó szinten otthonosan tud mozogni ebben a szerepben. Már nemcsak nézi, hogy mások hogyan teszik, és nemcsak csinálja azt, ami felfogása szerint a lelkész munkájához tartozik, hanem „mint hivatásos hívő”, ő maga is tanítja, hogy mit jelent Krisztus-követőként élni a világban.

Az iskolalelkész kompetenciájának, személyiségének, jellemének, vezetői stílusának, elkötelezettségének vizsgálatán túl szükség van arra is, hogy a vezető és a vezetett közösség kapcsolatára is figyeljünk. Az, hogy egy iskolalelkész egy adott szolgálati helyen milyen módon tud jelen lenni

és hivatását betölteni, nemcsak személyes ajándékain és kvalitásán múlik, hanem azon is, hogy az adott közösség mennyire tud támogató és együttműködő hálózatként működni.⁵ Az, hogy mennyiben sikerül egymásra találnia a lelkésznek és az iskolai közösségnek, hatással van mind a két félre. Isten gondviselésnek és ajánlódjának tekinthetjük, hogyha sikerül „jó időben és jó helyen” szolgálni a lelkésznek. Ez a szemlélet nem jelent determinizmust, miszerint a lelkészen ne múlna semmi, de nem is rajta múlik minden. Minden közösség kontextusa és kultúrája (közösen vallott értékek, gondolatok, érzelmek, értékek, történetek) is sajátosan egyediek. Az élettér vagy élethelyzet meghatározó, a városi és vidéki közösségeknek is megvannak a maguk jellegzetességei, specifikumai, de az iskola tagjainak egyéni vonásai is befolyásolják az egész közösség működését. Az egyediség felismerését, illetve a közös alap megtalálását is tanulni kell a lelkésznek szolgálat során. Más lehetőségei vannak egy ormánsági faluban élőknek, mint egy nagyvárosban élő közösségnek, illetve más-hogy szolgál egy lelkigondozás ajándékával megáldott lelkész, mint akinek a karizmája a tanításban van. Ahogy a vezetést, a tanárságot is lehet többféleképpen jól csinálni, az iskolalelkész is személyiségével kongruens, ugyanakkor a környezetével összehangolt módon nemcsak egyféleképpen lehet lelkipásztora a közösségnek.

A lelkipásztornak, ahogy minden hívőnek, szüksége van arra, hogy Istennel, önmagával és környezetével kapcsolatba kerüljön és maradjon. Őszinte legyen magához, nyitott az emberekre, megélje hitét és Krisztusba vetett reménységét. A lelkészi

spiritualitás sajátossága az, hogy a lelkipásztor munkájának része istenkapcsolatának ápolása és „munkaeszköze” saját személyisége. Az iskolalelkész munkájához az is hozzátartozik, hogy az Istennel megélt kapcsolatát időről időre – akár a szószéken, hit-tanórán, személyes beszélgetésben – „közkinccsé tegye.” Ez egy olyan életforma, mely folyamatosan keresi a kapcsolópontokat a Biblia bizonyágtétele és a mai világ között.⁶

Az iskolalelkész bizonyágot tesz, segít másoknak abban, hogy a Biblia és hitvallásaink fényében tudjanak reflektálni a saját életükre, meg tudják szólítani Istent, de ehhez kell saját tapasztalat is.

Javaslat: szükséges, hogy szakirányú továbbképzéssel és szupervízióval az iskolalelkészeket missziói feladatukban megerősítsük, és lelki életüket támogató közösséggel segítsük.

¹ DYKSTRA, C.: *Growing in the Life of Faith – Education and Christian Practices*, Louisville, Geneva Press, 1999, 146.

² PAZMIÑO, W. R.: *By What Authority Do We Teach? - Sources for Empowering Christian Educators*, Grand Rapids, Baker Book House, 1994, 120.

³ Luthert idézi: EBELING, G.: *Studium der Theologie – Eine enzyklopädische Orientierung*, Mohr Siebeck, 2012, 175.

⁴ Kocsev Miklós: *Ezredvégi színek – Impulzusok a holland református gyakorlati teológiából*, Budapest, L'Harmattan, 2006, 283.

⁵ Dykstra, C.: *Keys to Excellence - Pastoral Imagination and Holy Friendship*, SPE forum, January 22, 2004. letöltés: www.faihandleadership.com

⁶ Carroll, J. W.: *God's Potters - Pastoral Leadership and the Shaping of Congregations*, Pulpit & Pew, 2006, 32.

MÁRKUS GÁBOR

ISKOLALELKÉSZ – FINOMHANGOLÁS

„Nagy az Úr, méltó, hogy dicsérjék, nagysága felfoghatatlan.” (Zsolt 145,3)

A református köznevelési intézményrendszer növekszik. 2020 szeptemberében több mint 58.000 gyermek, diák nevelkedik református iskolában, óvodában az anyaországban. Egyre több pedagógus, munkatárs segíti őket. A nevelőmunkával kapcsolatos elvárás a dinamikus képességfejlődés, a versenyképes tudás, emellett nő az igény a lelki megerősödére és a lelkigondozásra.

Szükség van azokra a tanárookra, lelkipásztorokra, vallástanárookra, akik az Úr kérdésére azt felelik: „Itt vagyok, engem küldj!” (Ézs 6,8). Jézus elhívottai bízhatnak a bőséges „mennyei jutalomban” (Mt 5,12), s az is írva van: „méltó a munkás a maga bérére” (Mt 10,10).¹

A megbecsülés nem csak a nettó fizetés. Helyénvaló az a törekvés, hogy a lehetségesig méltányos és arányos legyen a köznevelésben dolgozók anyagi elismerése, szakmai munkájuk respektálása, előmeneteli és személyes fejlődési lehetősége.² A finomhangolásban fontos szerepet játszanak a jogszabályok is.

Cikkünkben néhány jogi³ változást tekintünk át, ami érinti a köznevelésben szolgáló lelkészek helyzetét is.

A 326/2013. Kormányrendeletet⁴ röviden pedagóguséletpálya-rendeletnek is szokták nevezni. A rendelet meghatározza az iskolákban, óvodákban pedagógus-munkakörben alkalmazottak végzettségi és szakképzettségi követelményeit, rendelkezik a pedagógusok munkaidejéről és feladatairól, a szakmai gyakorlati évekről és a pedagógusok előmeneteléről.

Az óvodapedagógusok, tanítók, tanárok⁵ szakmai előmenetele a pályán töltött szakmai évektől és a minősítő eljárások sikerétől függ. A szakmai előmenetel karriert nyit meg, egyes szakmai munkakörök így válnak elérhetővé, és a bértáblán is előrejutást jelent.

A nemzeti köznevelési törvény módosítása⁶, majd a 326/2013. Kormányrendelet legutóbbi módosítása⁷ lehetővé teszi, hogy aki egyházi szolgálati jogviszony alapján lát el valamely köznevelési intézményben nevelő-oktató tevékenységet, önkéntes elhatározásából részt vegyen a pedagógus-előmeneteli rendszerben.

Egy fiktív esetpéldával jobban érthetjük a szabály jelentőségét. Legyen Máté és Mátyás ikerpár, akik református hittudományi egyetemen végeztek. Máté református lelkész lett, Mátyás teológus és vallásnár végzettséget szerzett. Mindketten ugyanabban a többcélú, tizenkét évfolyamos református középiskolában helyezkedtek el: Mátyás vallásnár, Máté vallásoktató lelkész és intézményi lelkész.

Mátyást 2013-ban besorolták Pedagógus I. fokozatba, azóta már két minősítési eljárást sikerrel teljesített, és most fejlesztő

innovátor⁸ mesterpedagógus, mesterprogramja a hitéleti tevékenység hatása a tehetség gondozásban.

Máté több cikket publikált a diákok lelkigondozása témakörben. Már felmerült, hogy doktori programra jelentkezzen. De az is szóba került, hogy valamilyen pedagógus-szakképzettséget szerezzen.

Tanulságos, ha a vallásnár és az intézményi lelkész foglalkoztatásának körülményeit táblázatos formában is áttekintjük. A szerteágazó jogszabályi hátteret a hivatkozásokban érzékeltettük.

	Mátyás	Máté
Szakképzettsége	teológus ⁹	teológus–lelkész ¹⁰
További szakképzettség	vallásnár ¹¹	---
Hitoktatásra jogosult ¹²	5–12. évfolyam	1–8. évfolyam
Foglalkozása ¹³	vallásnár	vallásoktató lelkész intézményi lelkész
Munkakör jellege ¹⁴	pedagógus	pedagógus? ?
Jogviszonya	munkaviszony ¹⁵	egyházi szolgálati viszony ¹⁶
Jogviszony dokumentálása	munkaszerződés ¹⁷	kirendelés vagy kinevezés ¹⁸ , melléklete a díjlevél, ami a szolgálati szerződés ¹⁹ .
A munka díjazása	munkabér ²⁰ (ami illetmény) ²¹	lelkészi javadalom ²²
A munka díjának meghatározása	munkaszerződés	díjlevél ²³ (a kirendelés vagy kinevezés melléklete)
Feladatainak leírása	munkaköri leírás ²⁴	díjlevél
Alkalmazás, felmentés	Alkalmazásához és felmentéséhez a fenntartó döntéshozó testülete (hiányában a fenntartó testület) egyetértése szükséges. ²⁵	
Hitoktatáshoz szükséges egyházi megbízás (Nkt. szerint) ²⁶	A fenntartó egyetértésével az intézményvezető adja ²⁷ .	Az intézményvezető kérelmére, a fenntartó döntéshozó testületének előterjesztésére az egyházkerület püspöke adja ²⁸ .
Lakhatás	saját lakás	természetbeni javadalom ²⁹ vagy tartási kötelezettség ³⁰
Továbbképzés	pedagógus továbbképzés ³¹	lelkészi továbbképzés ³²
Vezetőképzés szakvizsga keretében	pedagógus szakvizsga, közoktatási vezető ³³	? ³⁴
Életpálya-modell	Gyakornok Pedagógus I. fokozat Pedagógus II. fokozat Mestertanár Kutatótanár ³⁵	³⁶ exmisszus–gyakornok segédlelkész beosztott lelkész önálló lelkész ³⁷

1. táblázat: Vallásnár és vallásoktató lelkész foglalkoztatása

CÍMZETES FOKOZATOK

A kérdés, ami az Nkt. (köznevelési törvény) 64. §-ának, illetve a 326/2012. Kormányrendelet több szakaszának módosítása után felmerül: a vallásoktató lelkész, intézményi lelkész részt vehet-e a pedagógus-életpálya előmeneteli rendszerében?

Az Nkt. szövege szerint „jogszabályban meghatározott, a pedagóguselőmeneteli rendszer hatálya alá nem tartozó, pedagógus-szakképzettséggel rendelkező személy a (4) bekezdés szerinti fokozatot önkéntesen, címzetes fokozatként szerezheti meg”³⁸. A 326/2013. Kormányrendelet a pedagógus-életpályával és szakmai előmenetellel kapcsolatos rendelkezéseket „az egyházi szolgálati jogviszony alapján köznevelési intézményben nevelő-oktató tevékenységet ellátó, pedagógus szakképzettséggel és oktatási azonosító számmal rendelkező személyre”³⁹ terjeszti ki. A vallásoktató lelkész, az intézményi lelkész – ha csak lelkészi szakképzettsége van – nem rendelkezik pedagógus-szakképzettséggel. A pedagógus-szakképzettség hiánya meggátolja a minősítési eljárásra való jelentkezést. Ugyanakkor református hit- és erkölcsstan tanárként alkalmazható az 1–8. évfolyamon, aki református lelkészi oklevéllel rendelkezik.⁴⁰ Ebben az esetben pedagógus-szakképzettség nélkül is pedagógus-munkakört tölt be.

Itt tehát további finomhangolásra van szükség: a de facto pedagógus-munkakörben nevelő-oktató tevékenységet ellátó, OM azonosító számmal is rendelkező vallásoktató lelkész de iure nem jelentkezhet az életpálya-modellben való részvételre.

Ugyanakkor, ha a református köznevelési intézményben intézményi lelkészként szol-

gáló református lelkész valamilyen pedagógus-szakképzettséggel is rendelkezik, akkor jelentkezhet minősítési eljárásra, attól függetlenül, hogy intézményi lelkészi feladatköre nem sorolható be az Nkt. által ismert pedagógus-munkakörök közé.

Aki önkéntesen részt vesz a minősítési eljárásban, címzetes Pedagógus I., címzetes Pedagógus II., címzetes Mesterpedagógus és címzetes Kutatótanár fokozatot (a továbbiakban együtt: címzetes fokozat) szerezhethet. Ez a besorolásukra, bérezésükre azonnal nem hat, csak szakmai pályamódosítás esetén.

Összeségében tehát ez a jogszabálmódosítás nem a köznevelésben foglalkoztatott református lelkészek helyzetét rendezi.

Ugyanakkor az elemzés több jogi pontosítás lehetőségére hívja fel a figyelmet.

VALLÁSOKTATÓ LELKÉSZ ÉS INTÉZMÉNYI LELKÉSZ

A református hittanoktatási törvény vallásoktató és intézményi lelkészről rendelkezik.⁴¹ Lehetséges, hogy a jogalkotás szintjén is szabályozni kell a két fogalom tartalmi elhatárolását.⁴²

- Ennek értelmében a megkülönböztetést a tevékenység indokolhatja: a vallásoktató lelkész hit- és erkölcsstan oktatási feladatok lát el, az intézményi lelkész pedig akár tanórák megtartása nélkül szervezi az intézmény hitéleti tevékenységét, látja el lelkigondozói feladatát.⁴³
- Más lehetőség: a vallásoktató lelkész a fenntartó gyülekezet alkalmazottja, így az intézményi lelkész a köznevelési intézményben áll jogviszonyban.

ISKOLALELKÉSZ, VALLÁSOKTATÓ LELKÉSZ ÉS INTÉZMÉNYI LELKÉSZ

A református oktatási stratégia fejlesztése során: az egyházi köznevelésben használatos iskolalelkész fogalom milyen viszonyban áll a lelkészek tevékenység szerinti felosztásánál használt jogi kifejezésekkel? Lehetséges megoldások:

- Az iskolalelkész a református köznevelési intézmény által (vagy a fenntartó által az intézmény javára) foglalkoztatott vallásoktató lelkész.
- Az iskolalelkész a református köznevelési intézményben foglalkoztatott (vagy az intézmény tevékenység ellátását segítő), a fenntartó által alkalmazott intézményi lelkész.
- Az iskolalelkész egy új kategória fogalom: a református köznevelési intézményben foglalkoztatott vallásoktató lelkészek, valamint intézményi lelkészek összefoglaló csoportja.
- Az iskolalelkész egy új feladatkör megnevezése, amely a vallásoktató lelkész, illetve a köznevelési intézményben szolgáló intézményi lelkész egyes feladatait egyaránt tartalmazza.

AZ ISKOLALELKÉSZ, A NEVELŐTESTÜLET ÉS A PEDAGÓGUS-MUNKAKÖR

Fenti példánkban Máté és Mátyás részben azonos feladatkört lát el: hit- és erkölcsstanórákat is tart. Mindketten tagjai a nevelőtestületnek – más felhatalmazás alapján.

A köznevelési törvény szerint a nevelőtestület „a nevelési-oktatási intézményben

közalkalmazotti jogviszony, munkaviszony, egyházi szolgálati jogviszony keretében pedagógus-munkakörben, valamint a felsőfokú végzettséggel rendelkező, nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottak közössége”⁴⁴.

A református köznevelési törvény szerint a református közoktatási intézmény főállású hit- és erkölcsstan oktatója, vallásoktató lelkésze, intézményi lelkésze a nevelőtestület teljes jogú tagja.⁴⁵ Az iskolában dolgozó lelkész nyilván nem a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkatárs (iskolaittár, laboráns, pedagógiai asszisztens), tevékenysége inkább állítható párhuzamba egy szaktanár, egy igazgatóhelyettes vagy egy iskolapszichológus munkájával: ezek mind pedagógus-munkakörök.

A református iskolában dolgozó lelkész *de facto* pedagógus munkakörben van, *de iure* csak részben: az egyházi jogszabály elismeri, az állami jogszabály azonban nem nevesíti. Az finomhangolás kérdése, hogy egyházi jogszabály kimondhatja-e, hogy az intézményi lelkész, a vallásoktató lelkész, az iskolalelkész pedagógus-munkakörnek tekintendő.

TOVÁBBI KÉRDÉSEK

Fenti esetpéldánkat folytatva el lehet játszani azzal a gondolattal, hogy ha Mátyás a hit- és erkölcsstan munkaközösség vezetője, Máté pedig intézményi lelkész, akkor kinek a felelőssége, hogy az igazgatóval együtt az intézmény magyar református szellemiségét biztosítsa?⁴⁶

Máté szolgálati lakásban él, Mátyás saját tulajdonú lakásának hitelét fizeti. Hogyan

jelenik meg az intézményi lelkész javadal-mazásában a lakhatás támogatása?

Máté és Mátyás szeretne közoktatásvezetői szakvizsgát tenni. A jelenlegi gyakorlat szerint a közoktatásvezetői képzés pedagógus-szakvizsgát jelent, aminek belépési feltétele a pedagógusdiploma és a 3 év pedagógus-munkakörben eltöltött gyakorlat.⁴⁷ Mátyás könnyűszerrel jelentkezhethet erre a képzésre. Máténak azonban előbb egy pedagógus-szak-képzettség megszerzésére lenne szüksége.

Rövid elemzésünk alapján látható, hogy egy folyamatosan alakuló jogi „finom-hangolás” megteremti annak lehetőségét, hogy a református köznevelési intézmény-ben dolgozó lelkész szakmai megbecsülé-se, munkájának jogi keretei *de facto* és *de iure* egyaránt a pedagógusokkal azonos szabályzás alá kerüljön. Ez a református oktatási stratégia céljait szolgálja, és ezt a folyamatot a református oktatási stratégia segítheti elő.

¹ V.ö. MRE 2013. évi I. törvény a lelkészek szolgálatáról és jogállásáról (továbbiakban Lelkésztörvény) 92. § (1).

² A társadalom kedvező véleményét jogi eszközökkel csak indirekt módon lehet szabályozni.

³ A jogszabályok a 2020.11.20-i állapotot mutatják.

⁴ 326/2013. kormányrendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról.

⁵ Valamint a pedagógus szakképesítéssel rendelkező nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben alkalmazottak.

⁶ 2020. évi LXXXVII. törvény 21. §

⁷ „A 3–4/A. alcímben foglalt rendelkezéseket – az e rendeletben meghatározott eltérésekkel – alkalmazni kell [...] az egyhá-zi szolgálati jogviszony alapján köznevelési intézményben, szakképző intézményben, többcélú köznevelési intézményben, többcélú szakképző intézményben nevelő-oktató tevékenységet ellátó, pedagógus szakképzettséggel és oktatási azonosító számmal rendelkező személyre, [...] ha az érintett a pedagógus előmeneteli rendszerben önkéntes elhatározásából vesz részt.” (326/2013 Kormányrendelet 1. § (2a) b) pont). Hatályos (2020.10.28-tól).

⁸ Útmutató a mesterpedagógus fokozatot megcélzó minősítési eljáráshoz. Negyedik, javított változat. Bp., Oktatási Hivatal, 2019, 115-120. (1. melléklet). https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/kiadvanyok/Mesterpedagogus_negyedik.pdf. Letöltés 2020.11.20.

⁹ 2014. évi V. törvény a Magyarországi Református Egyház felsőoktatásáról (továbbiakban RFTv.) 17. § (6) a).

¹⁰ Lelkésztörvény 9. §; RFTv. 17. § (5) a).

¹¹ RFTv. 17. § (5) c).

¹² 2016. évi I. törvény a református hittanoktatásról (továbbiakban RHtv.) 5. § (2) b).

¹³ RHtv. 7. §; 1995. évi I. törvény A Magyarországi Református Egyház köznevelési törvénye (továbbiakban RKnt.) 49/A §.

¹⁴ 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 6. melléklet

¹⁵ 2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről (továbbiakban Nkt.) 61. § (1).

¹⁶ RHtv. 6. § (2).; RKnt. 49/A §.

¹⁷ 2012. évi I. tv. a munka törvénykönyvéről (továbbiakban Mt.) 42. § (1).

¹⁸ Lelkésztörvény 7. § 16, 17.

¹⁹ 1994. évi II. törvény a Magyarországi Református Egyház alkotmányáról és kormányzatáról 29. § (1).

²⁰ Mt. 12. § (1), 42. § (2) b).

²¹ Az illetmény a 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról (Kjt.) 66.§ (1) szerint munkaviszonyra nem értelmezett, ám az Nkt. 65.§ (1) az illetmény kifejezést használja. Ld. még RKnt. 55. §.

²² 2018. évi IV. törvény a magyarországi református egyház lelkészeinek ellátásáról és nyugdíjintézetéről 7. § 18.

- ²³ RHtv. 7. § (2)
²⁴ Mt. 46. § (1) d)
²⁵ RKnt. 52. § (1)
²⁶ Nkt. 32. § (1) h)
²⁷ RHtv. 8. § (1)
²⁸ RHtv. 7. § (1). RKnt. 49/A §
²⁹ Lelkésztörvény 92. § (2)
³⁰ Lelkésztörvény 106. § (6)
³¹ Nkt. 62. § (2), 277/1997 Korm. r. 4. § (2)
³² MRE Zsinat határozata (Zs.-77/2010.06.04.)
³³ 277/1997 Korm. r. 5. § (9)
³⁴ 277/1997 Korm. r. 13. § (1)-(2)
³⁵ Nkt. 64. § (4)
³⁶ Nkt. 64. § (4a)
³⁷ Lelkésztörvény 1. § használja az életpálya kifejezést.
³⁸ Nkt. 64. § (4a)
³⁹ 326/2013. Kormányrendelet 1. § (2a) b)
⁴⁰ RHtv. 5. § (2) b)
⁴¹ RHtv. 7. § (1)
⁴² A Lelkésztörvény 22. § (1) b) és e) pontja világosan elhatárolja a két fogalmat. Lehetséges, hogy egy személy mindkét feladatkört betöltsen, pl. többes jogviszony révén (pl. Lelkésztörvény 52. § (1)).
⁴³ Az RKnt. 52. § (1) a) tevékenység szerinti elhatárolást támasztja alá. Az intézményi lelkész, vallásoktató lelkész esetében a munkáltatói jogokat az intézmény vezetője gyakorolja.
⁴⁴ Nkt. 4. § 20. pont.
⁴⁵ RKnt 52. § (1)
⁴⁶ RKnt 52. § (2)
⁴⁷ 277/1997. Kormányrendelet 13. § (1)-(2)

HODOSSI SÁNDOR

A LELKI IGAZGATÓK SZEREPE A GÖRÖGKATOLIKUS EGYHÁZ KÖZNEVELÉSI INTÉZMÉNYEIBEN¹

A Magyarországi Református Egyház Zsinata által 2018 novemberében elfogadott köznevelési intézményrendszerfejlesztési stratégiában fontos szerepet játszik az emberi erőforrások fejlesztése. Az intézményi lelkes /iskolalelkész/ a református köznevelési intézmények egyik meghatározó szereplője. A munkacsoport megfogalmazása szerint: „elsődleges feladatköre az intézmény lelki arculatának támogatása, diákok, munkatársak lelki életének kísérése, és a kapcsolódó református egyházközségekkel való kapcsolattartás, az intézmény és egyházközség(ek) közötti együttműködés segítése.”² Ugyanakkor az iskolalelkészi munkakör tartalmának meghatározása, az intézményben betöltött pontos szerepének, alkalmazása feltételeinek kidolgozása még hátra van. Ezt az elvégzendő feladatot segítheti annak áttekintése, hogyan definiálják az iskolalelkésznek megfelelő munkakörben dolgozók szerepét a testvéregyházakban. Jelen összegzés a görögkatolikus egyház intézményeiben szolgálatot teljesítő lelki igazgatók felelősség- és jogkörét tekinti át.

A Hajdúdorogi Főegyházmegye, valamint a Nyíregyházi és Miskolci Egyházme-

gyék fenntartásában a 2020/21-es tanévben az óvodákon túl, 28 alap- és középfokú köznevelési intézmény működik.³ A 2018/19-es tanév kezdetén alap- és középfokú görögkatolikus iskolákban összesen 9309 diák tanult.⁴ A görögkatolikus iskolákban a lelki igazgatók az intézmény igazgatójának közvetlen munkatársaként, az iskola vezetés tagjaként, a fenntartó megbízásából végzik tevékenységüket. Többek között a görögkatolikus iskolák lelki arculatának alakításában játszott szerepükről szól Grunda Dávid görögkatolikus lelkész Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola hittanár–nevelő szakán 2020-ban megvédett diplomamunkája. Ebben – egyebek mellett – a Nyíregyházi Egyházmegyében iskolavezetők és lelki igazgatók közt végzett felmérés eredményeit is bemutatja. Ebben az egyházmegyében 12 köznevelési intézmény található. Közülük „tízben kinevezett iskolalelkész működik, két intézményben pedig a helyi parókus segíti az iskola működését”⁵

2018-ban a Nyíregyházi Egyházmegye vezetőségének és az intézmények iskolalelkészeinek találkozóján négy alapelvet határoztak meg, amely mentén az iskolai

nevelés céljai meghatározásra kerültek. Az első ezek közül az újonnan átvett intézményekben való építkezés fokozatosságát emeli ki (lépcsőzetesség elve). A következő fő cél a kápolnák kialakítása az intézményekben, amelyek a spiritualitás megélését segítik elő szakrális tér létrehozásával. (Az újonnan átvett intézményekben ez sokszor értetlenséget eredményez a tanárok és a diákok körében. Ezért fontos annak megértetése, milyen központi szerepe van a szakrális térnek a görögkatolikus gondolkodásban.) Református iskolákban olyan „klubhelyiség”, lelkigondozói tér töltheti be ezt a funkciót, ahol a falakon bibliai idézetek, inspiráló gondolatok segítik a személyes elcsendesedést, de ez a terem lelkigondozói beszélgetésekre, csoportos foglalkozásokra is lehetőséget biztosít. A harmadik alapelv: az egész napos nevelés azért meghatározó jelentőségű, mert lehetőséget teremt a nevelés különböző aspektusainak összekapcsolására, valamint a helyi egyházközségekkel való kapcsolat ápolására. A negyedik kulcsfeladat a nevelésben meghatározó szerepet betöltő tanárok spirituális és szakmai támogatása. Ez talán a legkényesebb terület, hiszen a pedagógusok esetleges „kötelező lelkigondozása” ellentmondana a fokozatosság, lépcsőzetesség elvének, és ellenkezést válthatna ki az átvett iskolák általában véve is gyanakvó tantestületeinek tagjából. Ugyanakkor a tanári kar meghatározó szerepet játszik a deklarált értékek órákon való hiteles képviselésében, továbbadásában. Meg tudja tenni egy pedagógus, hogy ignorálja az egyház által képviselt nevelési értékeket, vagy éppenséggel gúnyos megjegyzésekkel demonstrálva különállást, éppenséggel romboló hatást fejt ki a gyere-

kek, fiatalok körében. Ezzel a jelenséggel mindenképpen fel kell vennie a küzdelmet az iskola lelki vezetőjének. Többek véleménye szerint az iskola arculatának formálódása hosszú távon, az új, egyházi értékrendet hitelesen képviselő kollégák belépésével várható. Ha ez így van, akkor a meghirdetett állásokra jelentkezőkkel mindenképpen szükséges beszélgetnie az intézmény lelki vezetőjének. Nem azért, hogy vizsgáztassa őket, sokkal inkább azért, hogy megismerje lelkiségüket, nyitottságukat. Főleg nagyobb települések iskoláiban lehet ez fontos, ahol általában többen is pályáznak a meghirdetett helyekre. Az egyházi kötődés döntő szempont lehet a kiválasztás során.

Grunda Dávid szakdolgozatának egyik fejezete a Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában működő iskolák intézményvezetői (13 fő) és lelki igazgatói (8 fő) által kitöltött kérdőív eredményeit mutatja be. A diákok nevelésének eredményességét az iskolavezetők a spirituális, lelki nevelés terén látták leginkább erősítésre szorulónak. Arra a kérdésre, hogy mire van leginkább szükség a kitűzött célok eléréséhez, megosztottak a válaszok. Nyolcan az infrastrukturális fejlesztések fontosságát emelték ki, heten a pedagógusok szakmai-lelki fejlesztését látták a legfontosabb feladatnak. *„Három vezető kiemelte, hogy az egyházi iskola céljainak eléréséhez a lekivezető folyamatos jelenlétére lenne szükség, amit elősegítené, ha felmentené minden más feladat alól. Lelkigondozói feladatai, hitéleti útmutatása és a lelkigyakorlatok színes vezetése nélkül az iskola nem tudja elérni céljait.”*⁶ Négyen az újonnan felvételre kerülő, az iskola lelkiségét hitelesen képviselni tudó pedagógusokkal megerősödő tantestületekben látták a továbblépés

lehetőségét. Ugyancsak hárman a fokozatosságot, a türelmet emelték ki az átvett intézményekben. A fokozatos, kis lépésekben haladó, ugyanakkor tudatos és tervszerű építkezés lehetőséget ad arra, hogy az átvett intézményekben is érvényesüljenek a lelki nevelés egyházas formái.

A Hajdúdorogi Főegyházmegye köznevelési intézményeiben dolgozó lelki igazgatók speciális szolgálatának felkészítéséről szóló dokumentummal nem találkoztam. Munkaköri leírásuk szerint feladatkörét tekintve „*felelős az igazgatóval együttműködve az intézmény hitéleti tevékenységéért, a hitoktatásért, az intézmény egyházi és görögkatolikus arculatának kialakításáért, fejlesztéséért, a munkatársak, gyermekek és szülők lelki segítéséért. (...) Felelős a munkatársak felvétele és a gyermekek beiratkozása során az egyházi szemlélet érvényesítéséért.*”⁷ A felsorolás különböző típusú feladatokat határoz meg. A hitoktatás nyilvánvalóan fontos részét képezi a hitéleti tevékenységeknek, amelybe a pedagógusok számára szervezett lelki napok, diákok rendszeres és egyedi tevékenységei ugyanúgy beletartoznak, mint a szülők szükség szerinti pasztorálása, segítése. Az iskola egyházi arculatának alakítását a gyerekek, kollégák és a szülők között egyaránt munkálnia kell, miközben az igazgató közvetlen munkatársaként a napi operatív feladatok ellátásában is szerepet vállal. Feladatai közé tartozik ezen kívül még a hittanórák megtartása, az ehhez szükséges tanügyi dokumentumok elkészítése.

A görögkatolikus köznevelési intézmények lelki igazgatóinak tehát ugyanolyan szerteágazó a tevékenységi köre, mint a testvéregyházakban a hasonló munkakört betöltőknek. Ahogyan egy gyakorló iskola-

lelkész fogalmazott: „*Iskolalelkésznek lenni nagyon változatos, kihívásokkal teli, kreatív, összetett szolgálat, aminek nélkülözhetetlen része a diákok és az iskolai közeg szeretete.*”⁸

Ugyanez a gondolat azonban megfogalmazható úgy is, hogy az iskolalelkészi feladatok szerteágazó volta megköveteli, hogy a feladatok között egyfajta rangsort állítson fel a fenntartó vagy igazgató. Elsősorban a diákok lelki vezetése, nevelése, lelkigondozása a meghatározó tevékenysége? A tantestület egyházas arculatának formálására kell a legfőbb hangsúlyt fektetnie? A szülőkkel való harmonikus kapcsolatra kell törekednie, hogy a családi és iskolai nevelés hatásai egy irányba mutassanak? A helyi gyülekezettel való kapcsolat kiépítése/erősítése élvezzen prioritást? És akkor még nem vetettük fel a vallásánár és iskolalelkész közti kapcsolat kérdését. Jelenleg az iskolák többségében a kétfajta szerepkör összeecsúszik. Sántha Péter Botond szerint azonban markánsan különválik egymástól ez a két feladat: „*a vallásánár alapvetően szakpedagógus, aki egy adott felekezet vallásoktatására szakosodott. Míg az iskolalelkész elsősorban lelkipásztor, aki intézményekben végzett szolgálatra, azon belül is iskolai szolgálatra specializálódott.*”⁹ A református középiskolák nagy előszere-ttel vesznek fel vallásánárnak lelkészeket, akik teológiai tanulmányaikat követően 2 félév alatt szereznek vallásánári oklevelet levelező kiegészítő képzésben. Ennek az a gyakorlati következménye, hogy a graduális képzésben 10 félévet hallgató vallásánárok nem tudnak képzettségüknek megfelelő munkakörben elhelyezkedni. (Ez meg is látszik a hittanár–nevelő/vallásánár szakra jelentkezők számának alakulásában.) Ezen a helyzeten sokat segítene a kétféle mun-

kakör elkülönülése, szétválasztása az iskolákban. A vallásnár hittanórákat tartana, az iskolalelkész pedig pásztor lenne a közösségeknek. A görögkatolikus iskolákban is megfigyelhető a törekvés a lelki igazgató és a lelki vezető feladatkörének szétválasztására. A lelki igazgató az iskola lelki arculatának alakítója, míg a lelki vezető elsősorban a hittanórák megszervezésért, megtartásáért felelős. Így tanárok, diákok és szülők számára is egyértelművé válik a szerepek közötti különbözőség.

Bár a görögkatolikus egyház nem ír elő pedagógiai végzettséget a lelki igazgatók számára, ennek megléte előnyt jelent mind a kinevezés, mind a szolgálat során. Mivel egyre több pap végzi el a Szent Atanáz Hittudományi Főiskolán a hittanár–nevelőtanár MA szakot, a pedagógiai képesítéssel is rendelkező lelki igazgató is képes ellátni a vallásnári feladatokat. Van olyan vélemény is, mely szerint kívánatos is, hogy tanítson, mert a rendszeres találkozások alkalmával tud szorosabb, személyes kapcsolatot kialakítani a növendékekkel. A fenntartó által kirendelt lelki igazgatók munkaköri leírása felsorolja az ellátandó feladatokat, de nem állít fel rangsort közöttük. Így minden lelki igazgató maga határozza meg feladatainak rangsorát az adott intézmény adottságainak, aktuális helyzetének függvényében. Ez önál-

lóságot, a helyi viszonyokhoz való rugalmas alkalmazkodás lehetőségét adja meg a felelős lelki vezető számára. Erre az önállóságra szüksége is lehet, hiszen számos tényező befolyásolja (település felekezeti összetétele, szülők vallásossága, társadalmi helyzete), hogy a görögkatolikus egyház átvett iskoláiban milyen eszközök, módszerek segítik az intézmény egyházi arculatának formálását.

Összességében megállapítható, hogy a református és görögkatolikus iskolák egyaránt azzal a feladattal igyekeznek megbirkózni, hogy a döntően szekuláris környezetben vonzó, hiteles krisztusi mintákat közvetítsenek a rájuk bízott gyerekek, fiatalok, azok szülei, családja, valamint az iskola pedagógusai számára. Nagy kérdés azonban, a hogyan. Attól függően, hogy a szerepkörrel való gondolkodásnak mi a kiindulópontja, akár egymással ellentétes következtetésekre is lehet jutni. Az azonban vitathatatlan tény, hogy sok diák, szülő, pedagógus számára az iskola, ezen belül is a vallásnár/iskolalelkész jelenti az egyetlen kapcsolódási pontot az egyház felé. Már csak ezért is nehéz lenne felbecsülni azt a szolgálatot, amit egy iskolalelkész/vallásnár végez. Az egyház által fenntartott köznevelési intézményrendszer bővülése is olyan tényező, amely szükségessé teszi szerepkörük újragondolását, pontos meghatározását.

¹ Köszönet Dr. Inátsy Pap Ágnesnek, Szilágyi Gábor, Urbán Evariszt és Trella Tibor atyáknak, valamint Bertha Zoltán lelkész és vallásnárnak a segítő együtt gondolkodásért.

² Beszámoló és előterjesztés a MRE Zsinata számára a MRE köznevelési intézményrendszer-fejlesztési stratégiája munkálatairól. (Elfogadva a Zsinat 2018. november 21-22-i ülésén.) 2. melléklet

³ A három egyházmegye honlapján olvasható adattárak adatai alapján.

⁴ Grunda Dávid: A teljes ember nevelése a magyar görögkatolikus egyházban (kézirat 2020) 15.

⁵ Grunda, 20.

⁶ Grunda, 32

⁷ A Hajdúdorogi Főegyházmegye köznevelési intézményeiben megbízott lelki igazgatók, lelki vezetők munkaköri leírása

⁸ Szabó Elődné Gyulai Melinda: Iskolalelkésztség a Tatai Református Gimnáziumban, In: *Pápai Kollégiumi Lapok* 2020. V. évfolyam 7. szám, 21-23.

⁹ Sántha Péter Botond: Beszámoló Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium Általános Iskola és Kollégium Csurgó In: *Pápai Kollégiumi Lapok* 2020. V. évfolyam 7. szám, 13-15. 14.

KOCZOR TAMÁS

AZ EVANGÉLIKUS ISKOLALELKÉSZSÉG MEGHATÁROZOTTSÁGAI

Jó elképzelni egy olyan gyülekezetet, melynek többszázás tagsága folytonos aktivitást mutat. Az istentiszteleten a tagság százszázaléka jelen van. Heti legalább két alkalommal mindenki részt vesz biblia-tanulmányozáson, esetleg még valamilyen bibliaórán. Minden reggel, munka előtt és délután, a munka végeztével imádkoznak. Sokat énekelnek, és minden ünnepet megtartanak. A közösség majdnem minden nap együtt van, életüket pedig a kereszténység hangulata járja át.

A tagságról el lehet mondani, hogy alapvetően fiatalokból áll, de néhányan az aktív középkorostályból is jelen vannak. Érthető, hogy ilyen körben sok új gondolat születik. Gyakran szólnak meg újító, olykor forradalmi ötletek. Nincs hiány a keresztény cselekedetekben sem. Természetesek a karitatív mozgalmak, a kicsinyek, elesettek, idősek felé forduló szolgálatok. Szépek a nyári táborok, a csendesnapok, a vetélkedők is. Megható, amikor ez a – korosztályi egysége ellenére is – nagyon színes közösség együtt él az úrvacsorával.

Ilyen gyülekezetről álmodik minden lelkész. Az iskolalelkészeknek ez az élete. Bár

ritkán szoktuk az intézményeket gyülekezetnek nevezni, de tagadhatatlan, hogy az evangélikus iskola valódi gyülekezetként működhet.

Komolyan vesszük, hogy a lelkeszi munkában van egy olyan, Szentlélektől átjárt küldetés, tevékenység, melyet sem szabályozni, sem ellenőrizni nem lehet. Ugyanakkor létezik egy olyan, nagyon is nyomon követhető, fejleszhető terület, melynek minősége ugyanúgy Istentől kapott felelősségünk.

A Magyarországi Evangélikus Egyház országos presbitériuma a hitmegélési kutatásról szóló 53/2018. (V.9.) határozatával az iskolalelkészeket érintő szabályozások és ösztönzők áttekintésével, az ezek alapján készített intézkedési terv előterjesztésével, illetve az iskoláink közép- és hosszú távú humánerőforrás-gazdálkodási stratégiájának (iskolalelkész, hitoktatók, pedagógusok) előterjesztésével bízta meg a Nevelési és Oktatási Bizottságot. Ez a munka jelenleg is folyik, ennek néhány fontosabb felismeréséről írok.

1. AZ ISKOLALELKÉSZ KÜLDETÉSE

Az iskolalelkész küldetésének megfogalmazásakor nem lehet figyelmen kívül hagyni az alábbi – hivatalos dokumentumokban leírt – köteleket, valamint a lelkészi hivatással alapjaiban összetartozó szolgálatokat:

„Evangélikus köznevelési intézmény intézményi lelkésze az iskolalelkész...”¹ Ebben az értelemben teljes lelkészi munkát végez.

Az iskolalelkészi munka technikai elemeit írja körül a mindenkor érvényben levő Szolgálati Szerződés.

„Az iskolalelkész az intézményben a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselője, teljes lelkészi tekintélyével az intézmény egyháziasságát hivatott erősíteni.”²

Az iskolalelkészség különös felelősséggel megajándékozott hivatás. A fiatal, fejlődő gondolkodású emberekkel való lelki találkozás egyedülálló életformáló lehetőség.

Egy folyton épülő, formálódó közösség mindig megújuló feladatokat és kihívásokat tartogat.

Az iskolalelkészség nemcsak „reaktív-reagáló” típusú tevékenység, mely csak az eseményeket követi, hanem „proaktív”, néha az eseményeket megelőző vagy meghatározó pozitív és szeretnivaló vezéralak szerepének betöltése is.

Feladata az összetartozás és összetartás munkálása egy olyan iskolai környezetben, mely a kereszténység köre gyűlik.

Nagy baj esetén lelkigondozó, erőt és támaszt adó, vizsgálati és segítő. Ezen keresztül még biztonságos kötődéseket hozhat létre.

Specialitását az adja, hogy az egyházi fenntartású iskolában időkorlátozással kö-

tött tanulók és munkaszerződésekkel kötött iskolai személyzet alkotnak „gyülekezetet”.

2. AZ ISKOLALELKÉSZI TEVÉKENYSÉG SAROKPONTJAI

2.1. Az iskolalelkész helye az egyházi szervezetben

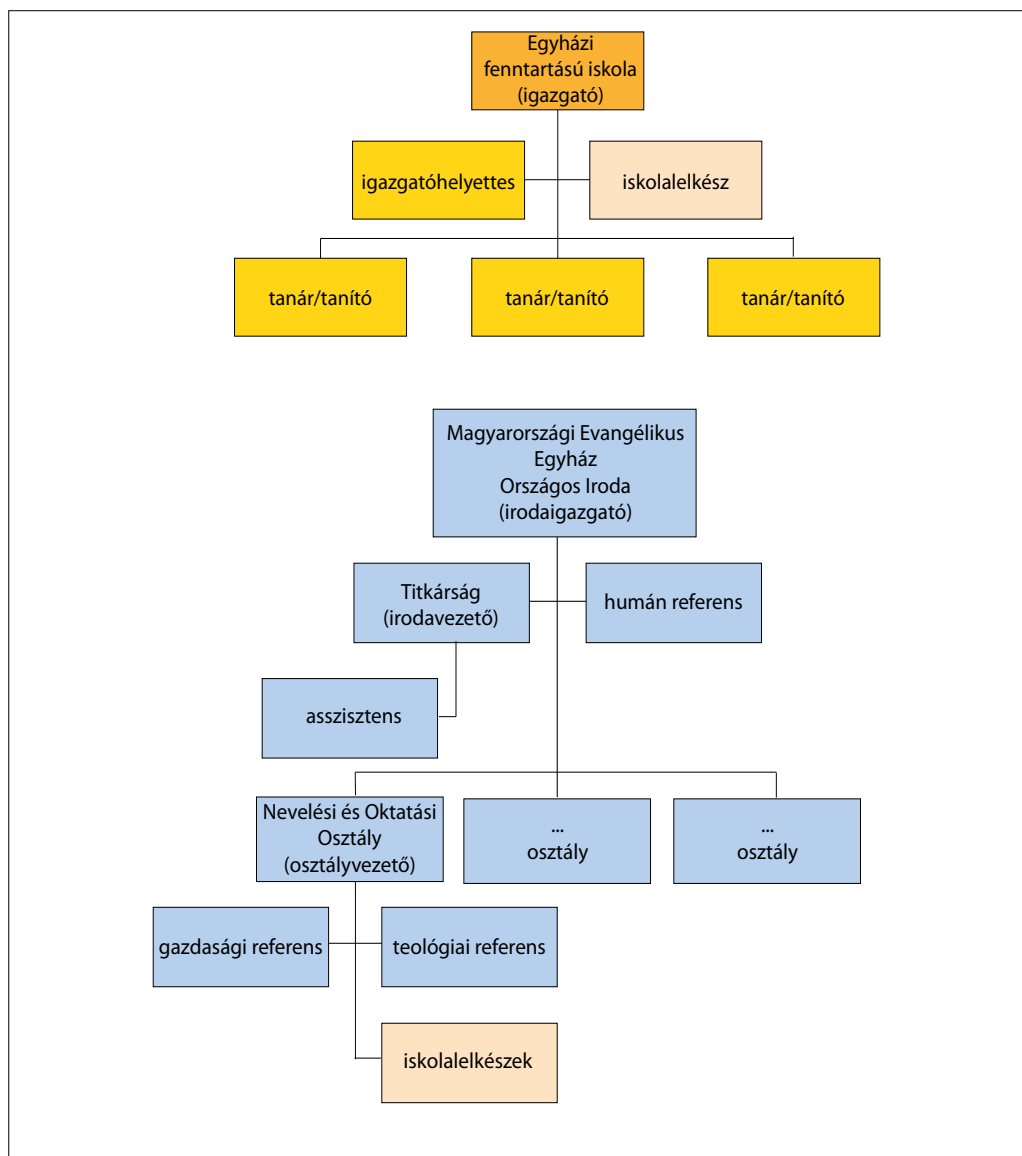
Az iskolalelkészt az Országos Presbitérium küldi ki egy adott intézménybe. Amennyiben valami miatt nem él ezzel a joggal, úgy a területileg illetékes püspök teszi ezt meg. Az iskolalelkészek szolgálatával összefüggő döntésekről szóló 86/2017. (IV.29.) országos presbitériumi határozat szerinti munkáltatói jogokat az Országos Iroda igazgatója gyakorolja. Feladatainak bizonyos részét delegálhatja pl. a Nevelési és Oktatási Osztály teológiai referensének.

A kiküldés előtt a kiküldő bevonhatja döntésébe az intézmény vezetőit, az Országos Iroda igazgatóját és Nevelési és Oktatási Osztályát. A kiküldést megelőzően személyes beszélgetés és tanácsadás történik a Nevelési és Oktatási Osztály szervezésében.

2.2. Az iskolalelkész együttműködése az iskola vezetésével

Kulcsfontosságú az iskolalelkész és az adott intézmény vezetőjének napi szintű hatékony együttműködése. Ennek érdekében javasoljuk a heti konzultációt. Fontos, hogy az iskolalelkészt a tanulókat és tanárokat érintő nagyobb döntésekbe bevonja az iskola vezetése: a felvételiztetésbe, személyi döntésekbe, fegyelmi ügyekbe.

Az iskolalelkész hivatalból tagja az igazgatótanácsnak. Valamint köteles részt venni a tantestületi értekezleteken.

2.3. Az iskolalelkész általánosan elvárt tevékenységei az intézmény működésében

2.3.1. Heti áhítatok

Az iskolákban a heti áhítatok megtartása nagyon fontos feladat, hiszen ebben körvonalazódik leginkább az intézmény elkötele-

zettsége és karaktere. Természetes, hogy ez mindenhol más arculatot ölthet. Különböző az időpontja, a liturgiája, a hangulata, a szolgálók részvétele.

Az iskolalelkész feladata, hogy ezek az áhítatok mindig megtartásra kerüljenek, ő felel a szolgálattelvőkért, és az alkalmak teológiai tartalmáért.

2.3.2. Ünnepi istentiszteletek

Az iskolák jellegzetes alkalmai – évnyitó, évzáró, sajátos iskolai rendezvények, évfordulók –, valamint az egyházi és olykor az állami ünnepek alkalmat teremtenek ünnepi istentiszteletek megtartására. Ennek lebonyolítása, elkötelezett teológiai tartalma az iskolalelkész feladata, amelynek dokumentálása a lelkészi munkanaplóban történik.

2.3.3. A „csendes alkalmak” szerepe és levezetése

Az iskolai élet sajátos alkalmi diák és tanári csendesnapok. Ebben a programban a diákság, illetve a tanári kar személyes hite kerül előtérbe.

Nagy odafigyelést igényel – különösen az újonnan átvett iskolák esetében – annak felmérése, hogy mekkora erre a nyitottság. Az erőszak teljes elkerülésével, némi tapintattal, de határozottan kell ezeknek a programoknak megjelennie. Érdemes előre kidolgozni azokat a kötelező vagy lehetséges, elvárt vagy neuralgikus pontokat, melyek ezeket a programokat jellemzik.

A csendesnapok természetes elemei: az igei szolgálat, a közös éneklés, az imádság és a nyílt beszélgetés.

2.3.4. A hitoktatás

Az iskolalelkész hitoktató is a hitoktatás szabályai szerint. Ez a diáksággal való egyik legfontosabb találkozása. Oktatása a többi hitoktató számára is irányadó. Jó az, ha ő vezeti a hitoktatók munkaközösségét, és folyamatosan együttműködik munkatársaival. A hitoktatásban lényeges a többi tantárgy oktatóival is összehangolódni. Ennek módja a különböző tantárgyi mun-

kaközösségek együttműködése a tanévek (félévek) tervezése során.

Másfelől az iskolalelkész nem hittanár. Nem helyes, ha munkája leegyszerűsödik a hitoktatásra.

2.3.5. Lelkészi szolgálatok

Az iskolalelkész az egész intézmény lelkésze. Az iskola nem egyházközségként működik. Emiatt ebből a lelkészi szolgálatból – az intézmény összefüggésében – hiányzik a keresztelezés és a konfirmálás. Nagy szerepet kaphat azonban a gyónás és az úrvacsora, a lelkipásztori beszélgetés és természetesen az igehirdetés. Az egyházközségi típusú szolgálatokban egy közeli egyházközség hivatali bevonása adhat megoldást. Ebben az esetben az érintett egyházközség lelkészével egyetértésben kell az alkalmakat kialakítani.

Az iskolalelkész lelkészi szerepe kiemeltté válik az intézményben történő tragikus eseményeknél, gyászban, betegségnél vagy egzisztenciális veszélyhelyzeteknél.

Az iskolalelkész határozza meg az intézmény teológiai irányvonalát. Ennek az istentiszteleteken, de az oktatás tartalmában és az intézmény irányításában is nagy szerepe van.

2.3.6. Kapcsolattartások a hivatalos szervezetekkel és gyülekezetekkel

Az iskolalelkész folyamatosan kapcsolatot tart munkáltatójával, elsősorban a Nevelési és Oktatási Osztályon keresztül. Éves értékelést tesz a teológiai referenssel. Az innen jövő instrukciókat megpróbálja felhasználni munkájában. Nagy jelentőségű a többi iskolalelkész jó gyakorlatainak átültetése is. A jógyakorlatok átvételének fóruma az iskolalelkészi lista és az EPSZTI

(Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet) honlapjának ide vonatkozó része. Emiatt lényeges az évente háromszor rendezett szakmai találkozókon való részvétel.

2.3.7. Jelenlétek, publikációk

Az iskolalelkész jelenléte munkájának egyik legfontosabb mozzanata. Mindaz, amit elmondunk felelősségi köréről, nem képzelhető másképp, minthogy folyton kövesse az iskola életét, fordulatait, eseményeit. Vegyen részt a programokban, megszólítható legyen, folyamatos készséget mutasson az aktivitásra.

Munkájának jó eszköze lehet a dokumentálás, az internetes jelenlét, a jogyorkorlatok publikálása. Az iskola életének jeles alkalmairól készülhet rövid összefoglaló annak teológiai szempontból megfogalmazható üzenetének/tanulságának kiegészítésével. Ezek az összefoglalók felkerülhetnek az intézmény honlapjára, vagy egyéb, erre alkalmas fórumon lehet publikálni azokat, ugyanakkor az intézmény távlati terveihez is célszerű felhasználni ezeket a feljegyzéseket.

2.3.8. Önképzés

Az iskolalelkész munkája frekvencián kívüli a megújulást, hiszen egy olyan közegben jelenik meg, ahol a formális panelek, szokványos klisék azonnal visszatetszést keltenek. Az iskolás réteg gyorsuló fejlődése, változása követeli a folyamatos önképzést a lelkes munkát minden területén: a teológiai gondolkodásban, az oktatási-nevelési módszerekben kiválasztásban, az eszközhasználatban, vagy más jelenkori kérdésekben, melyben a kereszténység szerepe semmilyen

tekintetben nem elhanyagolható, és a tanítás eddigi eszköztárából teljesen hiányzott.

2.3.9. Rendkívüli eseményekben való lelki szerepvállalás

Az iskolai életben könnyen adódnak drámai helyzetek. Az iskola tanulója vagy tanárát (vagy más ismert és szeretett alkalmazottat) érintő gyász, egy család széthullása, egy halálos betegség vagy baleset, egy sors szététele olyan krízishelyzeteket teremthet, amiben elsődleges segítő szerepe az iskolalelkésznek lehet. Ehhez képest még nagyobb felkészültséget és odaadást igénylő feladat, ha olyan rendkívüli esemény történik, ami az iskola életét közvetlenül érinti és többen is érintettek benne (pl. több tanárt és diákot is érintő halálos áldozatok is követelő tömegbaleset, természeti- vagy egyéb katasztrófa...).

Az ehhez való kvalitások megszerzése – a megfelelő tanulmányok mellett – a jogyorkorlatok megosztása révén alakulhat ki. Az ilyen különleges ismeretek elsajátításához az iskolalelkész legyen aktív, kezdeményező és mielőbb legyen egy bármikor „bevethető” protokoll birtokában! Az elvégzett tanfolyamok, a témában rendezett alkalmak legyenek dokumentálva! Emellett az ilyen esetekre a „Vészhelyzetben”³ című szakkönyvet kell irányadónak venni!

2.4. Az iskolalelkész intézményspecifikus munkája

Az iskola profilja és egyéb működési sajátosságai szerint fogalmazhatók meg a fentebb említett feladatok, kerülnek előtérbe vagy maradnak hangsúlytalanok. Ugyanakkor a szolgálat meghatározó elemei és a sikeres együttműködés zálogai. Ezen feladatok ér-

zékeny felismerése, proaktív végrehajtása, következetes képviselése erősíti a keresztény nevelés és keresztény intézmény, valamint az értékes lelkesítő munka kibontakozását. Ekkor a munkavégzésében igazodási pont az alábbi három peremfeltételnek való megfelelés, ami az iskola specifikusságát adja:

- Az iskola története és az egyházi fenntartás időtartama (alapításhoz vagy újraalapításhoz mérve)
- Az iskola általános kulturális környezete
- Az iskola szakmai irányultsága, profilja

2.5. Az iskolalelkesítő feladatok tendenciái

Dr. Csermely Péter gondolataira támaszkodva: a működő hálózatot egyrészt az erős ellenhatások, másrészt a gyenge kapcsolatiság jellemzik. Az erős ellenhatások a hálózat karakteréhez, tartalmához, elkötelezettségéhez szükségesek. A gyenge kapcsolatok viszont a stabilitásához szükségesek.

Az iskolalelkesítő egy olyan közegben működik, melyben az erős ellenhatást (tudás, nevelési rendek, alapvető etikai elvárások) az iskola képviseli. Másfelől ő maga is fáradozik a karakter kimunkálásában, a hitéletiség megteremtésében.

Elsősorban azonban a gyenge kapcsolatok kidolgozása az elsődleges szerepe. Ez a kereszténység lényege is a világban. Általában a szeretet szóval szoktuk lefedni, de ennél ez bonyolultabb, hiszen bűnbocsánatról, befogadásról, elfogadásról, közösségről van szó. Ilyenformán teremthet az iskolalelkesítő keresztül Isten stabilitást az iskolai közösségen belül, valamint azon túl is a családok és más közösségekkel való együttműködés kiépítésével, működtetésével. Ezen iskolai indíttatású kapcsolatok pedig kilépnek az

iskolai szereplők és évek idősíkjából, és azon túl, egy jóval nagyobb, kereszténységen alapuló „organizmus” részét alkotják meg. Ennek minősége és a kapcsolati háló szintjainak minősége az iskolalelkesítő munkájával mindenképpen korrelál.

3. AZ ÖNELLENŐRZÉS

3.1. Az önellenőrzés fontossága, lehetősége és módszerei

Az iskolalelkesítő tevékenységének számszerűen nehezen kimutatható eredménye lesz. Sem mennyiségi sem minőségi kritériumok nem szabhatók rá megbízhatóan. Olyan sokféle környezetben oly sokféle humán tényező befolyásolja, hogy a megítélés sem tud egzakt, a valóban befektetett teljesítményt és objektív eredményt kifejező módon létrejönni.

Mivel a tevékenység valamilyen általánosan fogalmazott megítélését a világi gyakorlat is elvárja, így minden fél számára a legkönnyebben elfogadható módszer az „önértékelés”. Ennek jellemzője, hogy a vizsgált személy nem passzív részese (bizonyos esetben elszennvedője) a tőle függetlenül zajló eljárásnak, hanem aktív résztvevője az értékelésnek. Egy előre kidolgozott és standardizált mérőrendszert saját maga használ a saját munkájának felmérésére.

A megszülető komplex eredményt önmaga tudja elhelyezni egy részben önmaga által felállított kritériumrendszerben. Az értékelés egyszerre mutathat rá gyengeségekre és erősségekre. Kellően alaposan konstruált önértékelési eljárással nem egy pillanatképet kap az értékelési időpontban látszó állapotról, hanem a múltban

elvégezett eredmények figyelembevételével a jövőben elérendő célállapotok vagy utak jelölhető ki.

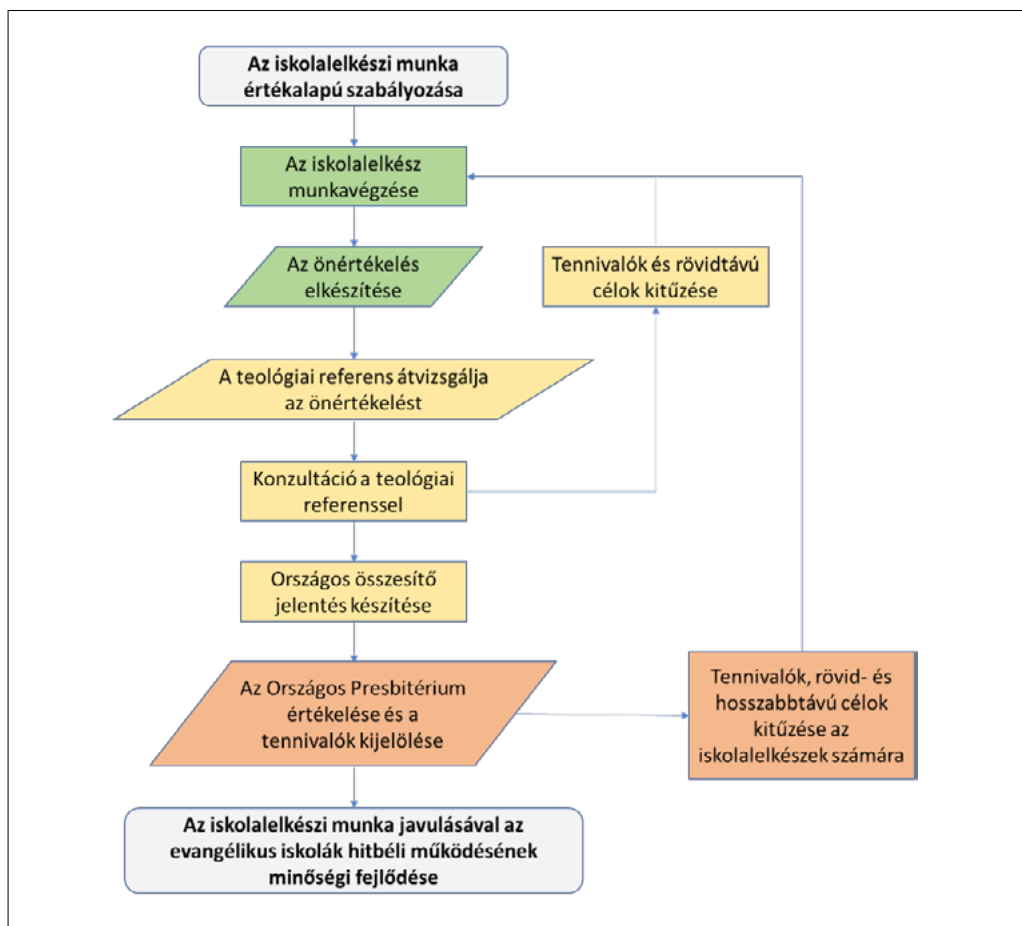
3.2. Az önellenőrzés kivitelezése

Az önellenőrzés első fázisa egy kérdőív, amelyben egy adott időszak három fontos területének tevékenységeit és terveit összegezik. Ezen egységek a következők:

- I. általánosan elvárt tevékenységi körben végzett munkák
- II. intézményspecifikus területen végzett munka
- III. jövőbeli fejlődés, fejlesztés és tervek

Másrészt az önellenőrzés egy szabályozó-rendszer része, amelyet a Magyarországi Evangélikus Egyház kíván létrehozni a fenntartásában működő iskolák egységes, értéket teremtő iskolalelkézi hálózatának működtetésére és folyamatos fejlesztésére.

Az önellenőrzés technikai megvalósítása egy az iskolalelkészeknek kiküldött Excel fájl, amit az értékelő személy önállóan tölt ki I/N válaszokkal, skálán való értékeléssel vagy rövid szöveges beírásokkal. Ugyanezen fájlban a NOO oktatási referense is értékelő kiegészítést készít egy személyes konzultáció alkalmával. Az adott értékelési ciklusra készülő fájl az NOO által jóváha-

gyott jogosultsági (módosítási és betekintési, valamint adatbiztonsági) viszonyoknak megfelelően archiválandó.

Bár a számítógéppel támogatott teljesítményértékelés sokszor egy „sarkosan” használható módszer képét mutatja, a végső következtetések és javaslatok, valamint az irányok kijelölése az iskolalelkész és a Magyarországi Evangélikus Egyház delegált munkatársának közös beszélgetése alapján jön létre, gépi algoritmusok nélkül.

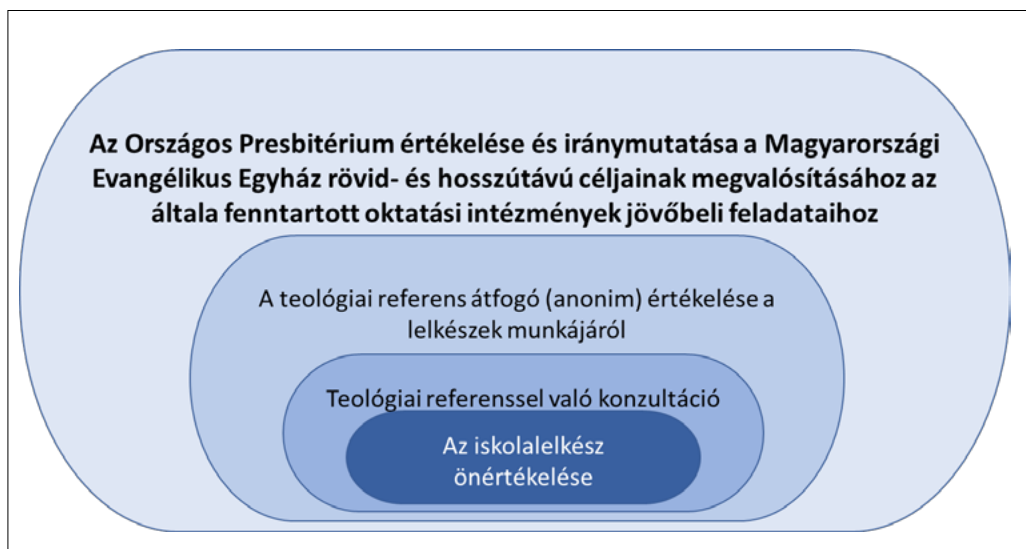
Az értékelés – bár részben időszakok és munkavégzések összehasonlításának alapjául szolgál – lehetőséget ad a fejlesztendő területek megfogalmazására.

3.3. Az önértékelések és az országos rendszer viszonya

Az önértékelések csupán egy adott szinten és adott időszak értékelését jelentik az iskolalelkészek által készítve. A rendszer folyamatos figyelmet alakít ki az iskolalelkészek általános munkája, tervei, a MEE céljainak megvalósulása, az általa fenntartott iskolák napi munkája és jövőbeli tenivalói vonatkozásában.

4. ZÁRÓ GONDOLATOK

Az iskolalelkészesség a mai, kissé túlintézményesített egyházban reménységet teremt arra, hogy a szervezett környezet ellenére valódi, Szentlélektől átjárt közösségek nőjenek fel. Fontos szándékunk, hogy az oktatásban résztvevő diákok jó élményként és kereszténységükben tovább-vezető erőként hordozzák iskolás éveiket.

Az iskolalelkézi munka országos értékelési rendszerének hierarchikus felépítése

¹ 2012. évi VI. törvény 17. § (8)

² Iskolalelkézi munkaköri leírás, 2018.

³ Evangélikus valláspedagógiai sorozat 2. kötet, EPSZTI-NOO kiadásában, 2015.

SZÁMUNK SZERZŐI

Bánné Mészáros Anikó mesterpedagógus, a Református Pedagógiai Intézet pedagógiai szakértője, mérés-értékelési szakértő

Dr. Hodossi Sándor Ph.D. magyar–művészettudomány szakos tanár, református vallásstanár, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem főiskolai docense

Koczor Tamás a Deák Téri Gimnázium iskolalelkésze, az Evangélikus Egyház Nevelési és Oktatási Osztályának teológiai referense

Márkus Gábor mesterpedagógus, a Tatai Református Gimnázium tanára, a Református Pedagógiai Intézet címzetes igazgatója

Mihalina László a Mezőtúri Református Kollégiumot fenntartó Mezőtúri Református Egyházközség beiktatott lelkipásztora

Mihalináné Lipták Judit a Mezőtúri Református Egyházközség beiktatott lelkipásztora, a Mezőtúri Református Gimnázium vallásstanára

Dr. habil. Siba Balázs lelkész, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának egyetemi docense

Szabó Elődné iskolalelkész–vallásstanár, a Tatai Református Gimnázium tanára

Dr. Szászi Andrea Ph.D. lelkipásztor, vallásstanár, gyógypedagógus, a Református Pedagógiai Intézet katechetikai igazgatóhelyettese

VIEWPOINT: THOUGHTS OF SCHOOL PASTORATION

EDITORIAL PREFACE

Andrea Szászi, Greetings to readers

STUDIES

Andrea Szászi – Anikó Bánné Mészáros, Analysis of current issues of school pastoration

TEXTS OF THE QUESTIONNAIRES

WORKSHOP: THE TOPIC

László Mihalina – Judit Mihalináné Lipták, School pastoration from the view of the maintainer

Elődné Szabó, School pastoration and religious education: pros and cons

Balázs Siba, Preparation and encouragement: proposals for a School pastoration career

Gábor Márkus, School pastor – fine tuning

WORKSHOP: ECUMENICAL OUTLOOK

Sándor Hodossi, The role of spiritual leaders in the public education of the Greek Catholic Church

Tamás Koczor, Declarations of Lutheran school pastoration

MAGYAR REFORMÁTUS NEVELÉS

református pedagógiai folyóirat

Megjelenik évente 4 szám. Letölthető: <http://refpedi.hu/mrn>

ISSN: 1585-7565

Kiadja a Református Pedagógiai Intézet (RPI)

1041 Budapest, Árpád út 51. A épület I. emelet 1.

www.refpedi.hu

Felelős kiadó: Református Pedagógiai Intézet Igazgatója

Főszerkesztő: Dr. Szontagh Pál Iván

A katechetikai számokat szerkeszti: Dr. Szászi Andrea

A folyóirat szakértői lektorálási folyamatot követően jelenik meg. Ennek során egy külső és egy belső lektor (szerkesztőbizottsági tag) véleményezi a beküldött tanulmányt és javasolja a megjelentetését. A szerkesztőbizottság tagjai az MRE elismert, PHD fokozattal rendelkező szakemberei pedagógiai vagy katechetikai, valláspedagógiai területen.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Pedagógiai tanulmányok lektorai:

Dr. Szenczi Árpád, főiskolai tanár, az Arany János Református Általános Iskola igazgatója

Dr. Pompor Zoltán, MRE

Dr. Szontagh Pál, RPI

A valláspedagógiai tanulmányok lektorai:

Dr. Siba Balázs, KRE-HTK

Dr. Szénási Lilla, SJE

Dr. Szászi Andrea, RPI

Szerkesztőbizottsági titkár, olvasószerkesztő: Bajnokné Vincze Orsolya

Olvasószerkesztő: Rózsahegy-Nagy Márta

Tördelő: Rezessy Szabolcs

A korábbi évfolyamok számai és a közlési feltételek az RPI honlapján elérhetőek.

A szerkesztőség fenntartja a jogot a kéziratok nyelvi-stiláris javítására, a szerkezeti elemek egységesítésére, a logikai hibák korrigálására és a tipográfia kialakítására.

Az egyes közlemények tartalmáért a szerző a felelős.

© Református Pedagógiai Intézet, 2020

